

JIHO ESKÁ UNIVERZITA V ESKÝCH BUD JOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
ÚSTAV BOHEMISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

NÁZVY ULIC V MĚSTĚ PROTIVÍN

Vedoucí práce: doc. PhDr. Marie Janešová, CSc.

Autor práce: Jan Klíma

Studijní obor: Jazyk a literatura

Ročník: 6. ročník

2014

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky kolektivu a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 1. května 2014

í í í í í í
Jan Klíma

Na tomto místě bych rád poděkoval doc. PhDr. Marii Janečkové, CSc., za odborné vedení, za její cenné rady a připomínky, a za její laskavý a trpělivý přístup během celého období utváření této diplomové práce. Zároveň bych chtěl poděkovat pracovníkům Státního okresního archivu v Písku včetně šéfkonzervátorky Mgr. Jindřišky Mošanskou za zpřístupnění archiválií a cenné rady při vyhledávání pramenných materiálů. Dále bych chtěl s velkým díky vyjádřit pracovníkům Odboru výstavby, dopravy a životního prostředí Městského úřadu Protivín, Bc. Jaroslav Fialové za poskytnutí pramenných materiálů a panu Janu Jelínkovi, který mi poskytl cenné informace týkající se motivace pojmenování jednotlivých veřejných prostranství.

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá názvy ulic a náměstí ve městě Protivín v okrese Písek. Názvy ulic jsou sledovány na základě archivních materiálů od prvního pojmenování ulic roku 1914 do současnosti. Toto období je rozděleno do pěti historických úseků, ve kterých se formou hesel práce zaměřuje na proměny uličních názvů a jejich významovou motivaci. U každého úseku je připojena klasifikace uličních názvů podle sémantických okruhů. Zvláštní pozornost je věnována proměně honorifikačních názvů v různých historických obdobích a jejich zastoupení v uličním názvosloví včetně názvů nehonoričnických. Cílem této diplomové práce je přispět k onomastice města Protivín.

Abstract

This diploma thesis deals with the names of streets and squares in the town of Protivín in the Písek district. The street names examination based on archival sources begins in 1914 when the first street names were known and proceeds to present days. This development is divided into five historical periods which are organized as dictionary entries focused on changes of street names and their semantic motivation. Each period contains a classification according to particular semantic categories. A closer attention is paid to the changes of honorific names in particular historical periods and their occurrence in street names compared to the occurrence of non-honorific names. The aim of the diploma thesis is to contribute to the onomastics of the town of Protivín.

Obsah

Úvod.....	7
1. Teoretická část.....	9
1.1 Onomastika	9
1.2 Urbanonyma	11
1.2.1 Klasifikace urbanonym	12
1.3 Klasifikace vlastních jmen podle jednotlivých autor	17
1.3.1 Klasifikace vlastních jmen podle Vladimíra Tmilauera.....	17
1.3.2 Klasifikace vlastních jmen podle Rudolfa Tmámka:	19
1.3.3 Klasifikace vlastních jmen podle Libuše Olivové-Nezbedové:	22
1.4 Honorifikační motiv	23
2. Metodologie	28
3. Praktická část	32
3.1 Protivín a jeho části	32
3.2 Historie Protivína.....	34
3.3 Vývoj uličního názvosloví	38
3.3.1 První známé uliční názvy roku 1914.....	38
3.3.2 Názvy ulic v letech 1918ó1939	45
3.3.3 Názvy ulic v letech 1939ó1945	56
3.3.4 Názvy ulic v letech 1945ó1989	63
3.3.5 Názvy ulic od roku 1989 do současnosti	76
Závěr	81
Rejstřík uličních názvů	89
Seznam tabulek a grafů	100
Seznam zkratk	101
Seznam pramenů a literatury.....	103
Seznam příloh	111
Přílohy	112

Úvod

Diplomová práce se zabývá uličním názvoslovím v jihozápadním městě Protivín, svým zaměřením tedy spadá do oboru onomastiky, konkrétně urbanonymie. Práce sleduje vývoj názvů ulic a náměstí od prvních známých pojmenování roku 1914 v pěti historických obdobích. Zaměřuje se na významovou motivaci jednotlivých názvů a klasifikuje je podle námi stanovených kategorií.

Práce obsahuje dvě hlavní části, teoretickou a praktickou.

V teoretické části se zabýváme problematikou onomastiky a jejích subdisciplín, toponomastiky a urbanonymie. Snažíme se popřesblížit nejdříve pojmy, se kterými tyto disciplíny pracují, a předkládáme také různé pojetí klasifikací jednotlivých disciplín. Historií oboru se však nezabýváme, touto problematikou se ve svých pracích zabývala řada autorů před námi, z toho důvodu na tyto práce pouze odkazujeme. Při abstrahování poznatků předchozích k sestavení této kapitoly jsme čerpali jak z monografií, tak i odborných článků ve sbornících a časopisech.

Zpracování praktické části vyfladovalo nejprve shromáždění předchozích pramenných materiálů, které jsme získali bádáním v *Státním okresním archivu v Písku*, na které nám byly poskytnuty na *Odboru výstavby, dopravy a životního prostředí Městského úřadu Protivín*. Poznátka o historii města, která je součástí praktické části práce, jsme čerpali především z dvou knih, jejichž autorkou je protivínská rodáčka PhDr. Antonie Kolařová. Jedná se o knihy *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*¹ a *700 let města Protivína*².

Na začátku praktické části uvádíme kapitolu, která se zabývá názvy, i neoficiálními, na kterých městských částech a názvy od města odlehlých, avšak k němu náležejících shluků domů i samot. Ústřední část diplomové práce obsahuje pět historických období, jejichž předlohy jsou zvoleny podle významných dějinných událostí. Zde předkládáme pohled pro každé období nově vzniklých názvů formou heslových odstavců, ve kterých uvádíme polohu ulice i náměstí, významovou motivaci jejich pojmenování, popředáleji dle potřeb

¹ A. Kolařová, *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*. Písek: Městské kulturní středisko v Protivín, 1998.

² A. Kolařová, J. Jarolímek a kol. *700 let města Protivína*. Písek: Městský národní výbor v Protivín, 1982.

informace. Každá kapitola pojednávající jedno z pěti období obsahuje tabulku zobrazující zastoupení jednotlivých významových kategorií. Zvláštní pozornost je zde věnována honorifikačním ulicím. Závěrečná práce obsahuje shrnutí vývoje protivínských ulic od roku 1914 do současnosti, doplněné grafy zaznamenávajícími zastoupení honorifikačních ulic v jednotlivých obdobích.

Pro přehlednost a snadné vyhledávání je připojen abecední rejstřík protivínských ulic. Do příloh jsme zařadili historické a současné fotografie zachycující některé části města a umožňující porovnání jeho vzhledu na počátku 20. a 21. století.

1. Teoretická část

1.1 Onomastika

Naše práce pojednává téma z oboru onomastiky, seznámíme se tedy nejprve s užívanými termíny a objasníme si jejich význam a pojetí jednotlivých autorů. Zmíníme také klasifikace vlastních jmen tak, jak k nim jednotliví autoři postupují. Autory, kteří se problematikou vlastních jmen zabývají a z jejichž poznatků v této kapitole budeme především čerpat, jsou Vladimír Tmilauer, Rudolf Tmánek, Libuše Olivová-Nezbedová a Jaroslav David.

V bakalářských a diplomových pracích podobného zaměření bývá zvykem popřeshlávit téma i stručnou historii oboru (v tomto případě onomastiky), významné badatele, jejich díla i periodika pojednávající danou problematiku. Práv z toho důvodu, že mnozí autoři před námi již tuto problematiku zpracovali, nebudeme zde podobný pohled uvádět, nýbrž odkážeme jen na některé z těchto prací. Velmi zdařilé pojednání ve své diplomové práci prezentuje Tereza Nýdlová³, dalšími autory, kteří tuto problematiku ve svých pracích zmíní, jsou například Veronika Stehlíková⁴, Petra Balínková⁵, Václav Kuneš⁶, Veronika Nováková⁷, nebo Drahomíra Mikulicová⁸.

Popřeshláme si nyní některé klíčové termíny používané v této práci. **Onomastika** je v da zabývající se **vlastními jmény (proprii)**. Názory na její postavení a konkrétní náplň v systému společenských věd se ržní. Švédském prostředí je onomastika považována za subdisciplínu jazykovědy s relativně značnou mírou autonomnosti a chápána jako nauka o

³ T. Nýdlová, *Urbanonyma v českých Budjovicích*, nepublikovaná diplomová práce PF JU, České Budjovice 2012, [cit. 2014-03-05]. Dostupné <https://wstag.jcu.cz/portal/prohlizeni/index.jsp>

⁴ V. Stehlíková, *Uliční názvosloví v městě Písek*, nepublikovaná diplomová práce PF JU, České Budjovice 2013, [cit. 2014-03-05]. Dostupné <https://wstag.jcu.cz/portal/prohlizeni/index.jsp>

⁵ P. Balínková, *Urbanonyma v městě Týn nad Vltavou*, nepublikovaná bakalářská práce FF JU, České Budjovice 2012, [cit. 2014-03-05]. Dostupné <https://wstag.jcu.cz/portal/prohlizeni/index.jsp>

⁶ V. Kuneš, *Názvy ulic ve Volyni*, nepublikovaná diplomová práce FF JU, České Budjovice 2013, [cit. 2014-03-05]. Dostupné <https://wstag.jcu.cz/portal/prohlizeni/index.jsp>

⁷ V. Nováková, *K toponomastice města Rakovník*, nepublikovaná diplomová práce PF JU, České Budjovice 2003.

⁸ D. Mikulicová, *K onomastice města Píbram*, nepublikovaná diplomová práce PF JU, České Budjovice 2000.

vznikání a fungování propriálních pojmenovacích soustav, o jejich realizaci v konkrétních podmínkách společenských, časových a místních a zároveň jako nauka o konkrétních prvcích těchto soustav (tj. o konkrétních propriích, pojmenovacích principech, onymických objektech, areálech atd.).⁹

Definice pojmu vlastní jméno není zcela jednoznačná. Vladimír Milauer toto tvrzení zdůvodňuje přítomností širokého spektra pětého pásma, které leží mezi jmény vlastními a jmény obecnými.¹⁰ Toto můžeme ilustrovat faktem, že v češtině máme jména příslušník národa, stát, kmen a obyvatel míst mezi jmény vlastními. V jiných jazycích, jakým je např. ruština, se však tyto názvy mezi vlastní jména neřadí.¹¹

Marie Čechová spatřuje základní funkci vlastních jmen v bezprostředním pojmenování, identifikaci objektu jako jedinečného, tj. jediného svého druhu. Vlastní jména tedy vždy odkazují ke konkrétnímu jedinci nebo jednotlivci.¹²

Rudolf Mánek definuje vlastní jména jako šjazykové (lexikální) jednotky, které v protikladu k apelativům (jménům obecným) na nepojmové bázi pojmenovávají komunikativně individualizované objekty.¹³ Jako hlavní funkce vlastních jmen Mánek rozlišuje:¹⁴

- **individualizaci** – ohraničení vlastních jmen jako neopakovatelných jednotlivců,
- **diferenciaci** – v rámci jednoho druhu objektů odlišení jednotlivých prvků dané množiny nezaměnitelným způsobem od sebe,
- **lokalizaci** – zařazení propriálně pojmenovaného objektu do určitých věcných, prostorových, sociálních, kulturních, historických nebo ekonomických vztahů.

Věda zabývající se vlastními jmény zeměpisnými (**toponymy**, z řídka také **geonymy**) se nazývá **toponomastika**. Toponyma jsou vlastní jména pozemských objektů, které se

⁹ Kolektiv autorů, *Encyklopedický slovník češtiny*, Praha 2002, s. 293.

¹⁰ V. Milauer, *Úvod do toponomastiky*, Praha 1963, s. 5.

¹¹ A. Polívková, *Naše místní jména a jak jich užívat*, Praha 2007, s. 9.

¹² M. Čechová, *Čeština - čeština a jazyk*, Praha 2000, s. 68.

¹³ R. Mánek, *Úvod do obecné onomastiky*, Brno 1999, s. 11.

¹⁴ R. Mánek, o. c. v pozn. 13, s. 11.

nacházejí v krajině a které se dají kartograficky zafixovat v mapových oddílech. Encyklopedický slovník zemětiny klasifikuje toponyma následovně:¹⁵

1. **Choronyma** (vlastní jména v územích p řírodních nebo správních celků z hlediska horizontálního členění, a to p řírodní choronyma: *Evropa*; a administrativní choronyma: *česká republika*).
2. **Oikonyma** (vlastní jména sídelních) (vlastní jména obydlených objektů, pustých i zaniklých (míst, vsí, jejich částí, samot, skupin domů, jednotlivých objektů sídelního charakteru, např. jednotlivých domů nebo usedlostí, obytných místností v těchto objektech apod.). Např. *Brno, Dolní Lhota, samota Konec světa, Moravské náměstí, dříve U Tří houslíček*.
3. **Anoikonyma** (pomístní jména, vlastní jména nesídelních) (vlastní jména neobydlených objektů, např. *Dlouhé louky, Labe*).

Encyklopedický slovník zemětiny zmiňuje také oslavné neboli honorifikační toponymum, tedy takové, které je dané na počest osoby nebo významné události (např. *Masarykovo náměstí, ulice 17. listopadu*). Více o honorifikačních názvech můžete nalézt v kapitole **Honorifikační motiv** v nově této problematice.

1.2 Urbanonyma

Urbanonyma bývají obvykle chápána jako termín nadázený názvům ulic. Nesloufí pouze jako pouhá pojmenování částí městského prostoru, nýbrž odrážejí různé onymické aspekty. Sloufí k orientaci v městském prostoru, reflektují historii města, ekonomické, sociální, politické a kulturní podmínky a prostředí města a jejich změny v průběhu let. Můžeme z nich odvodit, kdo ulici původně obýval a stále obývá, mohou udávat směr, polohu, nebo to, jak ulice vypadá. Ulice a jiný veřejný prostor pak mohou být dedikovány určitým osobám, událostem, místům, hodnotám, nebo hnutím a být po nich pojmenovány. Termín urbanonymum definoval ve své studii **Urbanonymie a urbonymie**¹⁶ Rudolf Těmáček. Těmáček uvádí, že urbanonyma jsou *jména v určité osídlených i neosídlených objektech nacházející se na historicky i současně vymezeném katastru sídelního útvaru, který má charakter (statut)*

¹⁵ Kolektiv autorů, o. c. v pozn. 9, s. 491.

¹⁶ R. Těmáček, Urbanonymie a urbonymie, *Onomastický zpravodaj SAV* 31, 1990, s. 65–77.

m sta, a pojmenovávající nejrozmanitější objekty (kromě antroponymických) mající pro život v městě význam a v katastru města se realizující¹⁷. Pojem urbanonymum je kodifikován v Encyklopedickém slovníku češtiny. Heslo zde obsahuje výčet toho, co je možno pod tímto termínem chápat. Urbanonyma jsou zde ve shodě s výše uvedenou definicí výslovně chápána jako vlastní jména sídelních i nesídelních objektů ležících na katastru nebo také jen v historickém jádru města. Patří mezi ně:¹⁸

- a) jména městských obvodů, čtvrtí, urbanistických obvodů, sídelních,
- b) jména náměstí, ulic a jiných veřejných prostranství,
- c) jména mostů, podchodů, fontán, památníků, soch,

ne kdy bývají k urbanonymům přidána také:

- d) jména významných budov sídelního i nesídelního charakteru, částí městských opevnění apod.,
- e) jména významných místností a sál,
- f) jména tratí, stanic a zastávek (železničních, autobusových atd.).

Encyklopedický slovník češtiny neadí obvykle mezi urbanonyma hydronyma ani oronyma, jestliže nepojmenovávají určitý specifický prvek městské reality. Z definice urbanonymie, je-li zde převzata od Milana Majtána, se dozvídáme, že se jedná o specifickou třídu toponym reprezentující prvek oikonymického a anoikonymického systému, která pojmenovává sídelní i nesídelní objekty vnitřním městským reáliím.

Jaroslav David užívá termínu urbanonymum jako vlastní jména veřejných prostranství ve městech, především názvů ulic a náměstí.

1.2.1 Klasifikace urbanonym

Tato diplomová práce se zabývá uličním názvoslovím, z tohoto důvodu zaujeme kapitulu, která tená i představí různé možnosti třídění urbanonym. Zde vycházíme především z článku Jaromíry Tyndelákové¹⁹.

¹⁷ R. Týáček, o. c. v pozn. 16, s. 73.

¹⁸ Kolektiv autorů, o. c. v pozn. 9, s. 506.

¹⁹ J. Tyndeláková, Klasifikace českých a slovenských urbanonym. In: J. David a M. Čornejová a M. Harvalík (eds.), *Mnohotvárnost a specifická onomastika*, Ostrava a Praha: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě a Ústav pro jazyk český AV ČR, 2010, s. 463-472.

Urbanonyma se ostatním třídám vlastních jmen svými obecnými vlastnostmi velmi podobají. Odlišuje je od nich však jejich geografické a funkční vymezení, které se vztahuje k prostoru města. Spolu s proměnnými městy může docházet i k proměnnému geografickému vymezení i urbanonymického materiálu. Abychom mohli urbanonyma klasifikovat, je nutné nejprve vymežit urbanonymický objekt a jeho onymický rozsah a obsah. To ovšem není snadný úkol a ani přední jazykovědci zabývající se touto problematikou nejsou ve svých názorech jednotní.

Urbanonyma lze klasifikovat z různých hledisek. Podle dříve rozšířeného členění vlastních jmen, které máme nalézt například u Vladimíra Tmilauera (viz kapitola klasifikace vlastních jmen podle Vladimíra Tmilauera), je možno urbanonyma rozlišovat na **přímá** a **nepřímá**. Ta pak pojmenovávají urbanonymický objekt přímo (*Skalka, řídká strouha* atd.) nebo nepřímě (*Pod Skalkou, U Skalky, Za řídkou strouhou* atd.).

Máme se setkat s členěním na vlastní jména **primární** (jména nederivovaná) a jména **derivovaná** (jména sekundární). Z této klasifikace vycházel například slovenský lingvista Milan Majtán, který za základní a jediné kritérium považuje formální stránku jména. To vede k oddělení formální struktury jména a jeho onymického obsahu. Vedle sebe jsou potom jména, která mají společný pouze formant (například české názvy *Velín, Karlín* a názvy slovenské *Astrová, Átriová, Bôrová*).

Přehlednou a jednoznačnou klasifikaci uličních názvů předkládá Ema Kročáková²⁰. Rozlišuje dvě základní skupiny uličních názvů, **orientální** a **dedikální**.

- **Orientální** – sem patří názvy motivované směrem, polohou, objekty vytvořenými lidskou rukou, různými vlastnostmi ulic, svými stranami, jejich funkcí, porosty, ptáky, názvy podle povodňového zamoření obyvatel nebo podle etnického i náboženského původu.
- **Dedikální** – zde jsou zastoupeny názvy například podle osobností z umělecké sféry, podle národních hrdin, vědců, kulturních a politických hrdin, hrdin

²⁰ E. Kročáková, Sémantická motivácia názvov ulíc. In: P. Fiigo (eds.), *Onomastika a kôla 2 Urbanonymia*, Bratislava 1988, s. 56662.

protifaštického odboje atd. Názvy inspirované zásadními historickými událostmi pokládá za zvláštní kategorii.

Michal Blichar²¹ třídí uliční názvy do několika vývojových fází.

- **1. fáze** – po druhé světové válce, zejména v období 1945–1950, kdy byly objekty pojmenované podle pomístních jmen, polohy a různých objektů. K nim patří i apelativa, která se postupným přehodnocením dostala do funkce proprií.
- **2. fáze** – názvy v této fázi sloužily pouze k označení a pojmenování ulic, hovoří se o nich jako o špecifických. Tyto názvy byly motivovány především dobovou urbanistickou strukturou města a rozvrstvením obyvatelstva.
- **3. fáze** – v tomto období již byly převodní pojmenovací prostředky vyčerpány, ulice se proto začaly pojmenovávat podle osobností (majitel pozemku, na kterých byly vybudovány; podle měšťanů, patronů, svatců, církevních hodnostářů, známých a významných osobností, politiků, vědců, umělců atd.)

Pavol Odalovič²² svou klasifikaci urbanonymů zakládá na třech binárních tendencích. Směr vývoje se realizuje dominancí jednoho z těchto binárních tendencí. To se projevuje ve zvýšeném užívaní konkrétního sémanticko-strukturního typu názvů ulic a náměstí. Tyto binární vývojové tendence jsou:

1. tradicionalizace a neologizace
2. nacionalizace a internacionalizace
3. teizace a ateizace
4. personalizace a depersonalizace
5. honorifikace a ahonorifikace
6. schematizace a deschematizace

²¹ M. Blichar, Sémantická motivácia nových názvov ulíc. In: P. Fiigo (eds.), *Onomastika a kolo 2 o Urbanonymia*, Bratislava 1988, s. 69–69.

²² P. Odalovič, Vývinové tendencie názvov ulíc a námestí miest a obcí na Slovensku. *Slovenská reč* 58, 1993, s. 332–338.

Autor podle výsledků svých bádání zaměřených na území Slovenské republiky dochází k závěru, že nejvýše uplatnění dosáhly první tři dvojice tendencí. Dále uvádí, že švývoj *na konci druhého tisíciletí směřuje od schematizace k deschematizaci, od depersonalizace k personalizaci, od ahonorifikace k honorifikaci, od neologizace k tradicionalizaci, od ateizaci k teizaci a od internacionalizace k nacionalizaci*.²³

Rudolf Krajčovič²⁴ nabízí další možnost klasifikace urbanonym podle struktury historických urbanonym. Rozdelil je podle reality, kterou odrážejí, do tří skupin:

1. Názvy odrážející urbanonymické objekty typu hrad, zámek, hradba, pískop, strážní místo, vln, brána, bašta, most, studna, významná budova, zahrada, ulička, volné prostranství atd.
2. Názvy zobrazující realitě z oblasti hospodářské, společenské a kulturní. Například brány, uličky, obydlí obyvatel žijících ve městech, kteří se zabývali zemědělnou a potravinářskou výrobou; sklady, trhy, mýta, cesty vedoucí přes město, ubytovny, hřbitovy, kláštery, kostely, -koly apod.
3. Staré názvy motivované přírodními realitami, které se nacházely ve městě nebo na jeho okraji, například vršek, voda, eka, kámen atd.

Při klasifikaci urbanonym lze uplatnit i modelovou teorii Rudolfa Tráčka. Zde hraje důležitou roli vztah pojmenovatele k pojmenovávané realitě. Tento vztah je Tráčkem vymezen čtyřmi sémantickými kategoriemi odpovídající na otázky šdeš šdeš, ščoš, šjakýš, ščoš a je postaven pomocí vztahových modelů (dále jen VM). Pojmenovatel volí název podle znaků objektu, které jsou významné a rozlišují ho od jiných urbanonymických objektů stejného druhu. Hraje zde tedy roli moment výběru, výběr znaků a jakým způsobem jsou tyto znaky vyjádřeny v názvu. Vztahové modely zachycují vztah pojmenovatele k urbanonymickému objektu, ten je buď reálný VM₁ (zachycuje skutečný

²³ P. Odaloš, Urbanonymá v procese spoločenských zmien 90. rokov v európskych postsocialistických krajinách. In: P. Odaloš–ó M. Majtán (eds.), *Urbanonymá v kontexte historie a súasnosti*, Banská Bystrica ó Bratislava 1996, s. 86.

²⁴ R. Krajčovič, Urbanonymia a dejiny. In: P. Fiigo (eds.), *Onomastika a -kola 2 ó Urbanonymia*, Bratislava 1988, s. 21–27.

vztah k objektu) nebo nereálný VM₂ (nemá žádnou přímou souvislost s pojmenovávaným objektem).

1. VM A o urbanonyma motivovaná polohou a směrem.

VM A₁ o např. *Rakovnická* o ulice vedoucí směrem na Rakovník (v R se vyskytuje 8krát), *Severní* o ulice nazvaná podle skutečné polohy na sever (pouze 23krát z celkového počtu 79 ulic v R) apod.

VM A₂ o zde jdoucí směry názvy, které neodpovídají skutečné poloze i směru, např. *fiatecká* (9krát. Z celkového počtu 16 ulic v R).

2. VM B o urbanonyma motivovaná druhem objektu.

VM B₁ o skutečně dosud existujícím objektem, např. *Pivovarská* (53krát z celkového počtu 115 ulic v R).

VM B₂ o v současnosti již neexistujícím objektem, např. *Cukrovarská* (7krát z celkového počtu 21 ulic v R).

3. VM C o vyjadřuje vlastnost pojmenovaného objektu.

VM C₁ o skutečná dispozice urbanonyma, např. *Buková* (14krát z celkového počtu 21 ulic v R).

VM C₂ o vlastnost, kterou ulice nedisponuje, např. *Tichá* (34krát z celkového počtu 70 ulic v R).

4. VM D o urbanonyma vyjadřující posesivitu.

VM D₁ o názvy podle osob založené na konkrétní, skutečně existující souvislosti s urbanonymickým objektem, např. *Václavské náměstí* v Praze, *Hilbertova ulice* (lounský starosta v 19. století) v Lounech.

VM D₂ o pojmenování bez jakéhokoliv vztahu k pojmenované skutečnosti, např. *Bezručova* a *Fibichova* ulice v Chrudimi apod.

Podle modelové analýzy je možno vysledovat, do jaké míry je při pojmenovacím procesu přihlíženo k místním historickým a soudobým podmínkám a specifickým daným místem.

1.3 Klasifikace vlastních jmen podle jednotlivých autorů

1.3.1 Klasifikace vlastních jmen podle Vladimíra Šmilauera:²⁵

1. živé bytosti

- 1.1. osoby
- 1.2. zvířata
- 1.3. národy, kmeny, obyvatelé
- 1.4. bytosti pohádkové, personifikované, nadpřirozené atd.

2. Neživé věci

- 2.1. nebeská tělesa a souhvězdí
- 2.2. zeměpisné jevy
- 2.3. lidské výtvořiny a zařízení
 - 2.3.1. státy a správní oblasti
 - 2.3.2. veřejné instituce atd.

Onomastika se zabývá výše uvedenými kategoriemi, nejčastěji zkoumá po etnolingvistické skupiny, jména osob a jména zeměpisná. Hlavními oddíly onomastiky tedy jsou **antroponomastika** (o vlastních jménech lidských), a **toponomastika** (o vlastních jménech zeměpisných (geografických)).

Klasifikace zeměpisných jmen podle Vladimíra Šmilauera:²⁶

1. Choronyma (jména částí světa, oblastí, států, zemí, krajů, krajin, okresů (správních jednotek)).

2. Toponyma (jména místní), tj. jména lidských sídel (a jejich částí, obcí, osad, místních částí (samot, mlýn, myslivna, hájovna, cihelna, hospodářských dvorů, loveckých zámků, turistických chat atd.)), významných staveb (hrad, kostel, lékárna, hostinec), jednotlivých domů, ulic, náměstí, nábrežích, mostů (včetně), sadů atd.

S toponymy souvisí termín toponymie, který označuje souhrn toponym konkrétního území (v naší práci bychom mohli hovořit o toponymii Protivínska).

²⁵ V. Šmilauer, *Úvod do toponomastiky*, Praha 1963, s. 6.

²⁶ V. Šmilauer, o. c. v pozn. 25, s. 7.

3. Jména pomístní o do této kategorie náleží:

- 3.1. **Jména vod (hydronyma, nauka o nich se jmenuje hydronomastika)** o jména mo í, jezer, rybník , bařin, studánek, pramen , potok , ek, pr plav , pe eří, vír , brod , vodních nádrří.
- 3.2. **Jména tvar lenitostí povrchu zemského (oronyma, jména terénních útvar , nauka o nich se nazývá oronomastika)** o jména orografických celk , horských skupin, vrchovin, hor, poho í, vrcholových tvar (kupy, h bety, sedla), úbo ních a údolních tvar , rovin, nířin, ostrov a poloostrov .
- 3.3. **Jména pozemk (jména tra ová)** o jména parcel a shluk parcel, pozemkových tratí, zem d lských hon , pastvin, polesí (revír), lesních odd lení, obor.
- 3.4. **Jména drobných p írodních útvar** o jména skal, jesky apod.
- 3.5. **Jména jednotlivých p edm t** o jména strom památkov cenných nebo d leřitých pro orientaci, bořích muk, kapli ek, pomník , mohyl, kurhan apod.
- 3.6. **Jména komunikací** o jména cest, fleznic, p ístav apod.

V souvislosti s pomístními jmény Třilauer dále hovo í o d lení na objekty **p írodní** (objekty vytvo ené p írodou o vyvř-eniny, ostrovy, eky, apod.) a **kulturní** (objekty vytvo ené lov kem, jsoucí pod jeho vlivem).²⁷ Zárove v-ak dodává, fle pro praxi se toto d lení p íli-neosv d ilo a uřívá se ho jako hlediska pomocného. D vodem je obtířnost ur ení p vodu jednotlivých útvar (nap . lesa p írodního a p stovaného, jezera p írodního a um lého).

Dal-ím d lením, kterého Třilauer uřívá, je rozli-ení jmen na **p ímá** a **nep ímá**.²⁸ **Jména p ímá** (primární) pojmenovávají objekt p ímo (nap . *řidova strouha* o jedná se p ímo o název strouhy). **Jména nep ímá** (sekundární) pojmenovávají objekt ve vztahu k jinému objektu (nap . *Za řidovou strouhou* o zde hovo íme o poli nacházejícím se v blízkosti primám pojmenovaného objektu). D lení vlastních jmen na p ímá a nep ímá najdeme i u Rudolfa Třámka²⁹ a Libu-e Olivové-Nezbedové³⁰.

²⁷ V. Třilauer, o. c. v pozn. 25, s. 9.

²⁸ V. Třilauer, o. c. v pozn. 25, s. 9.

²⁹ R. Třánek, *Úvod do obecné onomastiky*, Brno 1999, s. 16.

1.3.2 Klasifikace vlastních jmen podle Rudolfa Šrámka:³¹

Šrámek hovoří o těchto velkých plánech, které rozeznáváme v rámci propriální sféry jazyka.

Jedná se o plán:

1. **geonomický** ó zahrnuje všechny typy toponym, tzn. jména onymických objektů na povrchu země a (geomorfologických útvarů pod ním), a kosmonym, tzn. jména nebeských těles a útvarů na nich. Geonymické objekty jsou postiflitelné kartograficky, jsou zaneseny v mapách.
2. **bionomický** ó obsahuje antroponyma, pseudoantroponyma a zoonyma, tedy jména flivých (nebo jakoby flivých) onymických objektů (bytostí).
3. **chrématonymický** ó obsahuje vlastní jména pro objekty, jevy a vztahy, které vytvořil člověk svou činností, a ufl společenskou, kulturní, ekonomickou, politickou nebo jakoukoliv jinou.

Od těchto tří velkých plánů je pak odvozena základní klasifikace vlastních jmen na **geonyma**, **bionyma** a **chrématonyma** (včetně jejich podskupin), a také členění onomastiky na **geonomastiku**, **bionomastiku** a **chrématonomastiku** v rámci jejich subdisciplín.

Kompletní klasifikace vlastních jmen podle Rudolfa Šrámka vypadá následovně:³²

1. **Geonyma** ó vlastní jména onymických objektů, které leží v krajině a jsou kartograficky fixovatelné v mapách.

1.1. Toponyma

1.1.1. **Oikonyma** ó vlastní jména osídlených objektů (i zpustlých), VJ dom, skupin domů, sídliště, vsí, měst a jejich částí, hrad, zámek, mlýn, továrna apod.

1.1.2. **Anoikonyma** ó VJ neosídlených objektů. Dále je dělíme na:

- a) **hydronyma** ó VJ mokad, baflin, pramen, zíděl, potok, jezero, rybník, vodních nádrží, moře, oceán, záliv, kanál, mořských proudů, vodopádů, soutoků atd., příbuzná jména;

³⁰ L. Olivová-Nezbedová, *Pomístní jména v českých. O čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*, Praha 1995, s. 27.

³¹ R. Šrámek, o. c. v pozn. 29, s. 16.

³² R. Šrámek, o. c. v pozn. 29, s. 163–165.

- b) **oronyma** ó VJ vertikálního len ní zemského povrchu: vyvý-eniny, h rky, kopce, hory, skály, vý n lky, vrcholy, skalní st ny, srázy, úbo í, sedla, pr smyky, horstvaí , doliny, strfle, snífleniny, jámy, jeskyn , roviny atp.;
- c) **agronyma** ó VJ ekonomicky využívaných ploch (nej ast ji agrotechnicky), nap . VJ polí, skupin polí, lán , luk, les , pastvin, vinic, chmelnic, konopných polí atp. Voln sem lze p i adit VJ pro zem je-t neobd lanou, pustou;
- d) **hodonyma** ó VJ komunika ních spoj nap . stezek, polních cest, cest se speciálním ú elem, silnic, starých obchodních, vojenských poutních cest. VJ pro za ízení spojená s cestami, cestováním, nap . mosty, lávky, fleznice, leti-t , p ístavy, mola atd.;
- e) **choronyma** ó VJ pro ásti zemského povrchu, které nejsou pojmenovány anoikonymicky. Tyto ásti vznikly: a) p írozen (VJ pou-tí, region , sv tadíl), b) lidskou inností (VJ zemí, stát , sdružení zemí a stát , kraj , region , gubernií, okres nebo jiných administrativních celk , národních park apod.).

1.2. Kosmonyma (astronyma)

- a) VJ galaxií, planet, hv zd, hv zdokup apod.;
- b) VJ geonymických objekt na planetách, hv zdách a jiných nebeských t lesech;
- c) VJ um lých kosmických t les.

2. **Bionyma** ó vlastní jména pro flivé (nebo jakoby flivé) objekty, které jsou fixovány v sociálních a společenských vztazích.

2.1. **Antroponyma** ó vlastní jména konkrétního lov ka nebo skupiny lidí.

2.1.1. **Nepřavá antroponyma** ó VJ postav mytologických, pohádkových, alegorických, hra ek apod.

2.1.2. **Theonyma** ó VJ boh , bofstev (nap . *Alláh, Perun, Diana*).

2.1.3. **Zoonyma** ó rozli-ujeme a) pravá ó VJ existujícího zví ete; b) nepřavá ó VJ zví at mytologických, pohádkových apod.

2.1.4. **Fytonyma** ó jména památných strom (*Semtínská lípa, dub Napoleon*)

3. **Chrématonyma** ó VJ propriálních objekt , které jsou výsledkem lidské innosti a které nejsou zakotveny v p írod , nýbrfl v ekonomických (výrobních a obchodních aj.), politických a kulturních vztazích. Hranice mezi jednotlivými skupinami mohou být plynulé.

3.1. Jména výrobk

- a) jednotlivého výrobku (zvon *Václav*),
- b) produkovaných v sérii i sériích (nap . cigarety *Marlboro*, krém *Nivea*, auto TM*Koda-Felicia*).

3.2. **VJ spole enských institucí, organizací, za ízení** (nap . *Masarykova univerzita*, *Národní divadlo v Praze*, *Schalke 04 Gelsenkirchen*).

3.3. **VJ spole enského jevu** (nap . *Den matek*, *Velká francouzská revoluce*, *Tour de France*)

3.4. **Jiné druhy chrématonym**, nap . jména vyznamenání, historických dokument apod.

TMÁmek vidí vlastní jména jako výsledek interakce t í rovin:³³

1. **Rovina objekt , jev a vztah** zahrnuje mimojazyková fakta, která je nutné z komunika ních d vod pojmenovat propriáln . Tato fakta, jefl TMÁmek nazývá **kategorie onymických objekt** , zosob ují v cný základ, jímfl se zabývá propriáln pojmenovací innost spole nosti. Pod pojmem objekt se rozumí objekty reálné (nap . m sto *Protivín*, mufl *Karel Fiala*), nereálné (nap . literární postava *Dorian Gray*, literární toponymum eka *Or-e*), jevy (nap . významný den *Vánoce*, *Nový rok*) a vztahy (nap . *Kutnohorský dekret*, *Postupimská dohoda*). V opozici k objekt m onymickým rozeznáváme **objekty apelativní**, které zahrnují objekty, jevy, vztahy a skute nosti, které jsou primárn pojmenované apelativn . Vyskytne-li se pot eba nakládat s apelativním objektem jako s jednotlivinou, m fle se tento objekt zm nit v objekt onymický.

V rámci onymických objekt vyd lujeme dv velké skupiny:

³³ R. TMÁmek, o. c. v pozn. 29, s. 12 20.

- **Objekty jednodenotátové** (singulativní) o jednomu objektu je p i azeno jedno proprium (nap . konkrétní osídlené místo = *Brno*, ta a ta hora = *Prad d*).
 - **Objekty vícedenotátové** (také nazývané mnohodenotátové, komplexní, nebo hromadné) o jedno proprium platí pro více objekt druhov stejných (nap . v roce 1990 se skoro 80 tisíc ob an SFR jmenovalo *Novák*), nebo pro více druhov odli-ných objekt (nap . *Praha m fle ozna ovat m sto*, kino, hotel, lo asopis, atd.).
2. **Rovina fakt jazykové povahy** zast e-uje pojmenovací pravidla, slovtvorné zákonitosti, jimifl se ídí jazykové zpracování pojmenovacího motivu do výsledné podoby vlastního jména, a lexikálie, kterých je ke vzniku vlastních jmen pouffito.
3. **Rovina fakt komunika ní povahy**, které mají trojí povahu:
- a) Rozsah a systém onymických objekt je ur ován normami chování (sociálními, politickými, kulturními, ekonomickými) dané spole nosti (nap . uli ní názvy se tvo í pouze tehdy, je-li to vyfladováno jednozna ností komunikace, a to jen v ur ítém druhu sídel).
 - b) N která propria mohou být p íjímána jako švhodnáõ, šdobráõ, šnoremníõ, í šdob e fungujícíõ prost ednictvím dané pojmenovací normy, pokud jsou výrazn zohledn ny faktory nap . ideologické í estetické.
 - c) Propria, která jsou za azována do komunikátu (textu, výpov di), se prost ednictvím normy daného jazyka podílejí na realizaci jeho mluvnických a syntaktických pravidel.

1.3.3 Klasifikace vlastních jmen podle Libuše Olivové-Nezbedové:³⁴

1. **Hydronyma** (vlastní jména vod) o jména mo í, záliv , pr liv , jezer, baflin, slatini- , mo ál , ra-elini- , rybník , vodních nádrfí údolních í pofárních, studánek, pramen , ek, potok , pe ejí, vodopád , pr plav , plavebních kanál atd.
2. **Oronyma** (vlastní jména tvar vertikální lenitosti povrchu zemského í mo ského dna) o jména orografických celk , poho í, vrchovin, hornatin, pahorkatin, h bet ,

³⁴ L. Olivová-Nezbedová, o. c. v pozn. 30, s. 15–16.

jednotlivých hor, kopc , skal, úbo ních a údolních tvar , údolí, dolin, brázd, sníženin, pr smyk , sedel, propastí, roklí, nížin, rovin, plošin, tabulí, pánví atd.

3. **Pozemková jména** (vlastní jména seskupení pozemk nebo jednotlivého pozemku)
 - a) obd lávaného pozemku (zem d lský hon, pole, louka, pastvina, zahrada, vinice, chmelnice atd.),
 - b) lesního pozemku (polesí, lesní odd lení, les, háj, obora atd.),
 - c) neobd lávané p dy.
4. **Hodonyma** (vlastní jména dopravních cest) ó jména ulic, nám stí, náb eflí, mol, dálnic, silnic, cest, stezek, pr hon , p -in, tunel , brod , most , lávek, p ívoz , železnic, lanovek atd.
5. **Vlastní jména jiných neřivých p írodních objekt a jev a lov kem vytvo ených objekt , které nejsou ur eny k obývání a jsou v krajin pevn fixovány** ó VJ balvan , kapli ek, bořích muk, k ífk , h bitov , pomník , mohyl, lom , dol , rozhleden, trigonometrických bod , ukazatel cest atd.

1.4 Honorifikační motiv

Tato diplomová práce pojednává téma z oboru onomastiky, p i emfl se zam uje na fenomén honorifika ního motivu. Povařujeme tedy za vhodné uvést teoretickou kapitulu zabývající se touto problematikou.

V eském prost edí se m flme s pojmem honorifika ní motiv setkat pod r znými ozna eními. N kdy se o n m hovo í jako o honorifikujícím motivu/jmén , estném nebo oslavném vlastním jmén , dedika ní m jmén nebo jmén památkovém. V-echna tato pojmenování ozna ují motiv, který, slovy Rudolfa Třámka, šse vyvinul z posesivního, av-ak postupem asu ztrácel poukaz na skute né p ivlastn ní pojmenovaného objektu, nebo to jifl neexistovalo.³⁵ Nep ítomnost skute ného p ivlastn ní m fl být zap í in na dv ma okolnostmi. Prvním z nich je symbolické p ivlastn ní místa konkrétní osob , nap . politikovi (*Masarykovo nám stí*), um lci (ulice *Bořeny N mcové*), hrdinovi (*Dukelských*

³⁵ R. Třánek, *Úvod do obecné onomastiky*, Brno 1999, s. 49.

hrdin), nebo skupin (Lidických fien). Druhým je nepersonálnost jev , které jsou základem pojmenování, nap . nám stí Svobody, Sokolovská, t ída Míru.

Jedním z rys honorifika ních názv je fakt, že základní onymické funkce, identifikace, diferenciacie a lokalizace jsou potla eny nebo úpln nahrazeny ve prosp ch nominace. Ta n kdy nabývá podoby afl mytického aktu tvo ení nové reality. Jaroslav David ve své studii³⁶ a knize³⁷, ze kterých tato kapitola p edev-ím erpá, ilustruje tento jev na pojmenování ulic pražského fiiflkova a m sta Tábor. M sto Tábor bylo centrem husitského hnutí, jeho historie je reálná a nepot ebuje tudífl vytvá et historický mýtus pomocí honorifika ních uli ních názv (jediným honorifika ním jménem spojeným s husitským hnutím, které se vyskytuje v historickém jádru m sta je *fiiflkovo nám stí*). Oproti tomu na pražském fiiflkov , jeho fl názvy ulic jsou spojeny jednotícím principem vztahujícím se ke star-ím eským d jinám a husitství, dochází za pomoci honorifika ního motivu k vytvá ení mýtu husitské tradice místa.

Toponyma motivovaná honorifikací nemohou pojmenovávat jakýkoliv prostor, pouze ten, který spl uje ur itá kritéria reprezentativnosti. Tento fakt je ur ován tím, že honorifikací motivované názvy jsou ur ovány p edev-ím vn j-ími vlivy, společenskou poptávkou, ideologií, politikou atd. ŠPlné rozvinutí honorifikace v urbanonymii, oikonymii a také chrématonymii v-ak p ineslo afl 20. století s vrcholy spojenými s nedemokratickými politickými reflimy.³⁸ Není proto divu, že vlastní jména vytvo ená pomocí honorifika ního motivu nemají dlouhého trvání, nejsou p íli- stabilní, jsou m n na a nahrazována jmény novými. Dále je pro n typická komunika ní defektnost projevující se nepln ním základních onymických funkcí, jazykovou a komunika ní nefunk ností a nesprávností. Jaroslav David ve své studii³⁹ tvrdí, že tato toponyma odráflí svým motiva ním východiskem a strukturou pouze význam objektu v polarit centrum periferie, m sto venkov, obydlený objekt p írodní objekt, společensky významný objekt společensky nevýznamný objekt. Toto tvrzení dokládá na názvech ulic *Krátká, P í ná, Úzká*, která se

³⁶ J. David, Honorifikace jako ur ující rys moderní urbanonymie. In: J. David ó M. ornejová ó M. Harvalík (eds.), *Mnohotvárnost a specifí nost onomastiky*, Ostrava ó Praha 2010, s. 131-137.

³⁷ J. David, *Smr dov, Břefn ves a Rychlonoflkova ulice. Kapitoly z moderní eské toponymie*, Praha 2011.

³⁸ J. David, o. c. v pozn. 37, s. 34.

³⁹ J. David, o. c. v pozn. 36, s. 132.

dochovala v centrech mnoha českých měst právě díky své nereprezentativnosti z hlediska užití honorifikace.⁴⁰

Prostor typický pro moderní společnost je město. Již v nich velká část současně populace (celosvětově 48%, v USA a Velké Británii více než 80%, v české republice přibližně 75%), a proto představují vhodný prostor pro politické působení a šíření různých ideologií pomocí honorifikace. V městském prostoru můžeme rozlišit dvě oblasti.

První je převodní městské centrum, které je vymezeno hradbami a přilehlou zástavbou vzniklou do poloviny 20. století. Zde se, z pohledu honorifikace, uplatní ideologicky nejvíce zatížená/hodnotná urbanonyma. Ta jsou také nejčastěji nahrazována a odstraněna, jedná se zejména o deantroponymické názvy. Odráží se zde vztah mezi významem onymického objektu a ideologickou závažností motivace jména.

Druhá oblast se nachází vně městského centra a přilehlé zástavby. Zde mají honorifikace jména delší trvání právě díky své, pro většinu uživatelů jazyka, nejasné motivaci. Zároveň ideová hodnota honorifikací jmen zvolených pro ulice v okrajových částech města je vlivem menší. Ulice bývají pojmenovány po méně známých osobnostech, což snižuje závažnost těchto urbanonym, a jsou tedy odolnější proti jakýmkoliv pozdějším změnám, především proti přejmenování.

V urbanonymii rozlišujeme podle uplatnění a významu honorifikace dva významné modely, americký a evropský. Americký model vznikl na konci 17. a na počátku 18. století, byl inspirován urbanonymií nově vznikajícího města Philadelphie a je především urován snahou po přehlednosti. V prvotním plánu podle Thomase Holma nebyly obsaženy žádné názvy ulic, teprve později začalo být užíváno nestandardizovaných jmen podle významných měšťanů žijících v konkrétní ulici. V roce 1701 se tento systém rozhodl změnit William Penn, který odmítal pojmenování po osobnostech, namísto toho vyvolil kombinace názvů stromů a řísel. Nejčastěji se vyskytující jména ulic jsou zde: *Main, Park, Maple, Oak, 3rd, 2nd, Pine, 4th, 5th a 1st street*. Nejoblíbenějšími deantroponymickými jmény jsou Washington a Lincoln, která se nacházejí v druhé desítkě nejčastějších ulic

⁴⁰ J. David, o. c. v pozn. 36, s. 132.

názv . I v USA ale najdeme m sta, jejichfl urbanonymie je ur ována honorifika ním motivem, jsou jimi nap . Chicago, Washington, Lawrence.

Evropský model je ur ován orienta ními a charakteriza ními, historicky vzniklými jmény, nap . podle tvaru (Třoká), sm ru (Prafská), polohy (Dolní) i obyvatelstva (eská) ulice.⁴¹ Pouze z ídka byly ulice st edov kého m sta pojmenovány po osobnosti. Staré názvy prafských starom stských ulic, *Kaprova* a *Juno-ova*, bychom mohli myln povařovat za honorifikaci. Jak ale ve své knize uvádí J. David, jedná se v tomto p ípad o iradiaci, o roz-í ení jména z jednoho objektu na objekty v okolí (jméno vlastníka domu, pak jméno domu a nakonec jméno ulice). Evropský model nejvíce odli-uje od amerického vysoký podíl honorifika ního motivu, který se v urbanonymii významn projevil v moderní dob .

Depersonální toponyma se v urbanonymii st edov kého a novov kého m sta vyskytovala jen ojedine. Těb v t-inou o vyjád ení vlastnictví místa i objektu, nikoliv v-ak o honorifika ní pojmenování. Sou asn s rozvojem politického řivota v 2. pol. 19. století se honorifika ní motiv poprvé objevuje v eské urbanonymii. Dal-ím d vodem je fakt, že rychle rostoucím m st m jifl nedosta ovala p vodní motiva ní východiska uli ních názv a musela tedy hledat inspiraci i mezi jmény osobností.⁴² K velkému nár stu honorifika ních jmen do-lo v moderní dob , kdy k výrazným milník m (1918, 1938, 1945, 1948, 1960⁴³, 1968, 1989)⁴⁴ v kulturním a politickém řivot odpovídají p ed ly v uplatn ní honorifikace v urbanonymii. Po roce 1989 dochází k rozsáhlým zm nám v uli ním názvosloví a asto se hovo í o ahonorifikaci a depersonalizaci urbanonymie. Jsou m n ny názvy ulic nesoucí pojmenování spojené s obdobím socialismu (97% m n ných názv). Osobnosti a jevy spojené se socialismem a komunismem (nap . *Klement Gottwald*, *V. I. Lenin*, *Rudá armáda*) byly v názvech ulic nahrazeny jmény osobností spojených s demokracií a obdobím p ed rokem 1948 (nap . *T. G. Masaryk*, *Edvard Beneš*, *Jaroslav Seifert*). Podíl t chto pojmenování ve v-ech nových názvech tvo í 45%⁴⁵. Druhou skupinou urbanonym, která nahrazovala p vodní názvy, byla uli ní jména vyjad ující sm r, polohu, vztah k jiným

⁴¹ J. David, o. c. v pozn. 37, s. 169.

⁴² J. David, o. c. v pozn. 37, s. 175.

⁴³ Pavel Odalo-, slovenský onomastik zabývající se problematikou honorifika ního motivu, nepovařuje r. 1960 za významný mezník.

⁴⁴ J. David, o. c. v pozn. 42, tamtéfl.

⁴⁵ J. David, o. c. v pozn. 37, s. 167.

objekt m apod., celkem 43% nových názv⁴⁶. Tyto údaje popírají domněnku o ahonorifikaci a depersonalizaci jako podstatných tendencích p i p ejmenování.

Z výzkumu J. Davida vyplývá, že podíl honorifika ních názv v moderní eské urbanonymii tvo í 44%⁴⁷ s výkyvy nahoru (nap . Haví ov: 75%, Ostrava-Poruba: 68%) i dol (nap . eský Krumlov 5%)⁴⁸. Autor také podává p ehled zastoupení jednotlivých typ motiv honorifika ních jmen⁴⁹. Nejv t-í zastoupení mají jména osobností ó 78%, zde dominují jména osobností politického a kulturního flivota 19. století ó 53% (nap . *K. H. Borovský, Alois Jirásek, Bofena N mcová, Bed ich Smetana*)⁵⁰ následovány osobnostmi eské reformace ó 17% (nap . *Jan Hus, Jan Amos Komenský, Petr Chel ický, Jan fífka*)⁵¹.

P iblížn tvrtina honorifika ních jmen je zastoupena takto:

- Názvy motivované obecnými nebo ideologickými hodnotami.
- Jména významných událostí, jejich data a výro í.
- Zem pisná pojmenování, zejména názvy m st, stát a zemí.

Ze zji-tých údaj vyplývá, že depersonální urbanonyma mají mezi honorifika ními jmény silné postavení. Honorifika ní urbanonyma spojená s Národním obrozením (nap . *Máchova, Tylova, Svatopluka echa, Jiráskova, Nerudova*) a eskou reformací (nap . *Husova, Komenského, fífkova*) nepodléhala ve 20. století tlaku fládného politického reflimu. Výjimku tvo í úpravy i odstra ování názv za nacistické okupace. Hodnoty reprezentované osobnostmi eské reformace a kultury 19. století vzaly za své jak demokratické, tak i totalitní reflimy.

⁴⁶ J. David, o. c. v pozn. 45, tamtéfl.

⁴⁷ J. David, o. c. v pozn. 37, s. 171.

⁴⁸ J. David, o. c. v pozn. 36, s. 135.

⁴⁹ J. David, o. c. v pozn. 47, tamtéfl.

⁵⁰ J. David, o. c. v pozn. 37, s. 179.

⁵¹ J. David, o. c. v pozn. 50, tamtéfl.

2. Metodologie

Tato diplomová práce si klade za cíl zmapovat vývoj uličního názvosloví města Protivín od 20. století do současnosti. Zaměřuje se na změny uličních názvů v jednotlivých obdobích, především pak sleduje proměny honorifikačních názvů v různých historických zlomech. Na počátku našeho bádání bylo nutné shromáždit potřebné materiály a prameny. Tyto jsme získali především z Okresního archivu v Písku, kde jsme sepsali především z dobových map, sítacích formulářů a dokumenty zmínujících změny uličních názvů. Podklady novějšího data jsme získali na stavebním úřadu v Protivíně. Zde jsme obdrželi také informace ústního charakteru od vedoucího stavebního odboru pana Jana Jelínka, který se o historii Protivína a přilehlých obcí podrobně zajímá. Posledními neméně důležitými zdroji informací byly dvě knihy zabývající se historií Protivína: *700 let města Protivína*⁵² od kolektivu autorů pod vedením Antonie Kolafové a *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*⁵³ opět od Antonie Kolafové. Následovalo prostudování odborné literatury, zabývající se problematikou onomastiky, konkrétně toponomastiky, urbanonymie, honorifikačního motivu, a sepsání teoretické části této práce. Knihy, z kterých jsme sepsali, jsou uvedeny v příslušné kapitole, nepovažujeme tedy za nutné je zde zmínovat, odkazujeme na teoretickou část práce. Po nabytí odborných znalostí následovala analýza sebraných pramenů a informací a poté přišla na řadu jejich syntéza, kterou jsme uplatnili při vytváření praktické části práce.

Praktickou část jsme rozdělili do několika období. Zkoumaná období jsou vymezena pro český národ významnými letopočty. Dělení do podrobnějších etap je však do značné míry znemožněno nedostatkem historických pramenů, tj. především zápisů o nových uličních názvech nebo o změně názvů ulic v Protivíně. Z tohoto důvodu také není možné u mnohých změn uličních názvů určit přesné datum jejich pojmenování či u prvního oficiálního pojmenování identifikovat lokaci ulice podle názvu. Podle výše zmíněných faktorů jsme se rozhodli období vymežit následovně :

⁵² A. Kolafová, J. Jarolímek a kol., 700 let města Protivína, Městský národní výbor v Protivíně 1982.

⁵³ A. Kolafová, Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918, Městské kulturní středisko v Protivíně 1998.

1. První známé uliční názvy roku 1914;
2. 1918 ó 1939 (období první a druhé republiky);
3. 1939 ó 1945 (období druhé světové války);
4. 1945 ó 1989 (období od konce druhé světové války do konce vlády komunistické strany);
5. 1989 ó současnost.

Každé období obsahuje stručnou charakteristiku proměny uličních názvů, popř. doplňující informace, které se vztahují k danému období. Následuje seznam hesel nových vzniklých názvů, v kterém uvádíme informace o motivaci pojmenování, lokaci ulice, datum pojmenování (pokud je dostupné), popř. jiné informace vztahující se ke konkrétní ulici v příslušném období, které považujeme za vhodné zmínit. U heslových názvů ulic uvádíme v závorce současný název ulice. Pokud není uveden současný název ulice v závorce, znamená to, že ulice nese stejný název i v současnosti. V každé kapitole pojednávající o příslušném období uvádíme klasifikaci uličních názvů podle naší vytvořené klasifikace (je zmíněna níže v této kapitole) a vyhodnocujeme zastoupení ulic s honorifikačním názvem i ulic ostatních a získané poznatky prezentujeme v tabulce společně s procentuálním zastoupením daných kategorií významových motivací v každém období. Názvy, které se v daném období objevily nové, jsou v tabulce vyznačeny tučným písmem. V závěru každé kapitoly shrnujeme poznatky v ní získané.

Po prostudování různých možností klasifikací uličních názvů, jsme se rozhodli uplatnit tu, které ve své diplomové práci použil Václav Kuneš⁵⁴. Důvodem pro toto rozhodnutí byl do značné míry stejný charakter obou metod, a sice Volynská, jež byla předmětem Kunešovy zkoumání, a Protivínská, který je předmětem našeho výzkumu. Tomu také odpovídá výskyt stejných kategorií uličních názvů. Kunešova klasifikace ovšem našim potřebám úplně nevyhovovala, bylo proto nutné ji o něco změnit, které kategorie rozšířit, v jiných případech naopak kategorie ulic, které se v Protivíně nevyskytují, z klasifikace vyloučit. Kategorii názvů ulic

2.10 podle zaměnění nebo etnického původu obyvatel prostoru jsme si vypůjčili

⁵⁴ V. Kuneš, *Názvy ulic ve Volyni*, nepublikovaná diplomová práce FF JU, České Budějovice 2013, [cit. 2014-03-05]. Dostupné <https://wstag.jcu.cz/portal/prohlizeni/index.jsp>, s. 33634.

z klasifikace urbanonym prezentované ve studii Davida Vaculíka *K n kterým aspekt m motivace v urbanonymii*⁵⁵. Zde p edkládáme výslednou verzi naší klasifikace⁵⁶ dopln nou o p íklady uli ních názv m sta Protivín.

1. Honorifika ní názvy

1.1. podle významné osobnosti:

1.1.1. osobnost známá z literárního a kulturního flivota (*Jiráskova*)

1.1.2. osobnost známá ze star-ích d jin (*Husova*)

1.1.3. osobnost známá ze sv ta politiky a v dy (*Masarykovo nám stí*)

1.2. podle historické události:

1.2.1. abstraktní pojem (*Mírová*)

1.2.2. akté i (*Partyzánská*)

1.2.3. stát i národ (*Americká*)

1.2.4. d ji-t (*Zborovská*)

2. Ostatní názvy

2.1. podle vlastnosti ulice

2.1.1. obecná poloha (*Ostrovní*)

2.1.2. tvar (*Krátká*)

2.2. podle charakteru výstavby v ulici (*Sportovní*)

2.3. podle polohy ulice (*Nad Rybníkem*)

2.4. podle objektu, k n mufl nebo kolem n hofl ulice vedla (*H bitovní*)

2.5. podle p vodního místního nebo pomístního jména (*Na Chmelni kách*)

2.6. podle sm ru k jiné obci (*Kr ská*)

2.7. podle blízkého hydronyma (*Blanická*)

2.8. nejasná motivace (*Studni ní*)

2.9. názvy z rostlinné í-e (*Jablo ová*)

2.10. podle zam stnání nebo etnického p vodu obyvatel prostoru (*Ková ská*)

⁵⁵ D. VACULÍK, *K n kterým aspekt m motivace v urbanonymii*, In: E. Miná ová ó D. Sochorová ó J. Zítková (eds.), *Vlastní jména v textech a kontextech*, Masarykova univerzita Brno 2014, s. 1026103.

⁵⁶ srovnej V. Kune-, o. c. v pozn. 54, s. 33634.

Závěr práce obsahuje vyhodnocení zpracovávaných dat doplněné o grafické vyhodnocení zastoupení honorifikačního motivu v poměru k ostatním názvům v průběhu 20. století.

Při zdvořilém ověření významové motivace uličních názvů v praktické části práce, je-li ulice pojmenována na počest známé osobnosti, využíváme server wikipedia.org.⁵⁷ Uvědomujeme si, že se nejedná o náhodně známý zdroj, chceme však zároveň upozornit, že údaje použité z tohoto zdroje jsou pouze obecného charakteru (např. datum narození a úmrtí osoby, jeho/její povolání apod.) a nepoužíváme je jako podklady pro teoretickou část práce.

Pro naši práci jsme si osvojili citační normu užívanou v časopise *Acta onomastica*, odborném periodiku zabývajícím se onomastikou, vydávaným Ústavem pro jazyk český AV ČR. Při opakovaném uvedení citované literatury používáme v souladu s touto normou zkratku o. c. (= opere citato, v citovaném díle). Pokud se opětovně citovaný zdroj nachází od prvního použití tohoto zdroje dále nepřesně na stránce, používáme plnou formu odkazu. Toto činíme z důvodu přehlednosti práce a snazší orientace v poznámkovém aparátu.

⁵⁷ http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana; [cit. 2014-4-15].

3. Praktická část

3.1 Protivín a jeho části

Protivín je malé město v jižních částech ležící na toku řeky Blanice a nacházející se na spojnici mezi Pískem a Vodňanami. V současné době pod něj spadají obce Králov, Zábělka, Těšínov, Myšinec, Maletice, Selibov, Chvaletice a Milenovice. Město má rozlohu 6139 ha a celkový počet obyvatel dosahuje čísla 5037.⁵⁸

Podle velkého počtu názvů vesnic zakončených příponou *-ice*, což jsou názvy rodové i elední⁵⁹, můžeme usuzovat, že okolí Protivína bylo osídleno již v raných historických dobách. Zdať vod tohoto osídlení můžeme považovat skutečnost, že povodí řeky Blanice bylo v minulosti bohaté na naleziště zlata. Tomu nasvědčují i dochované pomístní názvy *Zlatý potok, Zlatá louka a Zlatý vrch*.⁶⁰

Nadě práce se zabývá vývojem uličního názvosloví a zaměřuje se na názvy obsahující honorifikační motiv. Je jistě zajímavé, že tento prvek se uplatnil již v samotném názvu města. Název *Protivín* se odvozuje od jména zakladatele města, jistého *Protivy*, který byl nejspíše dvořanem, sluflebníkem, i členem vojenské družiny panovníka. *Protiva* bylo v českých zemích do 15. století běžně užívané jméno⁶¹.

Protivín není oficiálně rozdělen na čtvrti, jako tomu bývá u větších měst. Rozeznáváme zde pouze městské části, které nesou v čínu lidové názvy. Pro přiblížení těchto částí tená i uvedeme ke každé z nich základní informace. U každé uvedeme i názvy ulic, které do těchto částí města spadají.

Nejstarší částí města, kterou bychom mohli označit jako **vlastní město** je oblast dnešního *Masarykova náměstí*, kde se v minulosti nacházelo původní lechtické sídlo (v současnosti budova zámku) a původně hospodářské usedlosti. Tato oblast je i dnes centrem města, nachází se zde radnice a kostel sv. Alfbřty z druhé poloviny 17. století s farou.

⁵⁸ <http://www.muprotivin.cz/turistika/o-meste.html>; [cit. 2014-1-29].

⁵⁹ A. Kolařová, *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*, Městské kulturní středisko v Protivíně 1998, s. 7.

⁶⁰ A. Kolařová, o. c. v pozn. 59, s. 7.

⁶¹ A. Kolařová, o. c. v pozn. 59, s. 8.

část města, která se rozkládá od západní strany ulice a směrem k souboru s vlezními tratí a vlezními nádražím, je lidově označována jako **Nádraží**. Kromě objektu nádraží, podle kterého je tato městská část označována, se zde nachází i další průmyslové objekty jako je například OM Protivín zabývající se kovoobráběním a výrobou částí motocyklů, firma Bramac vyrábějící střešní krytiny a firma Proton produkující plastová okna. Do této oblasti spadají ulice *Lesní, Krátká, Partyzánská* a *Termova*.

Název **Libochov** označuje část města rozkládající se na druhé straně Blanice, nejlépe na které se rozkládá historické jádro města a v současnosti součástí zástavby. Jedná se o obytnou čtvrť, v níž jeví zástavba tvořená rodinnými domy. První dům byl v Libochově postaven roku 1794, další například v roce 1820. S výstavbou domů v současnosti podobné však začalo například v polovině 70. let 20. století. Tato část města zahrnuje ulice *H bitovní, Jablono, K Lomu, Kráskou, Nad Rybníkem, Na Skále, Na Vyhlídce, Pod Lesem, Těpkovou, Těpovou* a *Zahradní*.

Barva označuje oblast nacházející se v blízkosti Libochova. Jedná se o oblast sestávající pouze ze dvou ulic *H bitovní* a *Rabinské*, jejíž zástavba se skládá z rodinných domů.

Další městská část zastavěná rodinnými domy se nachází v blízkosti Nádraží a je lidově označována jako **Rafanda** nebo také **Na Rafand**. Její rozlohu bychom mohli ohraničit ulicemi *Jiráskovou* a *Luční*, které tvoří pomyslnou hranici. Dále bychom zde našli ulice *Čechovu, Havlíkovu, Husovu* a *Zborovskou*.

Oblast rozkládající se kolem ulice *Ve Větrnici* se lidově označuje jako **Větrnice**, také se zde lidově říká **Ve Větrnici**. Stejně jako v případě názvu ulice je název motivován objektem lesní kolky, který se zde kdysi nacházel. V současnosti se zde kromě obytných a rodinných domů nachází budova mateřské školy a areál fotbalového hřiště. Do této oblasti spadají ulice *Marty Krásové, Oborská, U Nadjezdu* a *Ve Větrnici*,

Další názvy, na které jsme během našeho výzkumu narazili a které považujeme za důležité zmínit, nepatří mezi městské části ve stejném pojetí jako ty výše zmíněné. Jedná se o místní názvy, nikoliv však o názvy ulic, které jsou s Protivínem spjaty, a záznamy o nich nacházíme i v historických pramenech. Jsou to **Bečelov**, **Bor** a **Dybní**. V případě **Bečelova** se jedná o shluk domů nacházející se východním směrem od města nedaleko rybníka Rabin.

Bor označuje oblast nacházející se západním směrem od města za lesem *Borem*, podle níž dostala své jméno. Kromě několika rodinných domů se zde nacházejí především přemyslové objekty.

Název **Dybův** označuje zahrádkářskou oblast, která se rozkládá podél silnice směrem k obci *Milenovice*. Kromě rekreačních chatek se zde nachází pouze jeden rodinný dům.

Výše zmíněné městské části nepokrývají celou oblast města. Je to z toho důvodu, že na které části města nenesou žádné označení, ba ani označení lidového přemyslu. Proto se mnoho souasných uličných názvů nevyskytuje ve výškových ulicích patřících k jednotlivým městským částem, které jsme v této kapitole zmínili.

3.2 Historie Protivína

Historie města sahá až do 13. století, přesně do roku 1282. Z 1. září tohoto roku pochází první písemný záznam, v němž se vyskytuje název Protivín. Nejedná se sice o zakládací listinu, ale je významným tím, že byl právě v Protivín sepsán (v latinském textu šin *Protiwinsō*).⁶² Název města je odvozen od jména jeho zakladatele Protivy, což bylo do 15. století obvyklé jméno. Zakladatel byl patrně dvoan nebo sluflebník člen vojenské družiny panovníka, který od něho získal právo nebo dostal příkaz založit přemyslu Blanici sídlo.⁶³ Další historické prameny, v nichž je Protivín zmíněn, jsou listiny Jana Lucemburského a jeho syna Karla z r. 1334. V roce 1378 začal v návrhu zemského řádu *Majestas Carolina* Karel IV. Protivín mezi ta panství, která mohla být pro potřebu krále zastavována. V průběhu historie Protivín často měl majitele. Na začátku 15. století byl protivínský hrad i panství, která k němu náležela, spravován královskými purkrabími. Před rokem 1410 přešlo panství na Jana Hájka z Hodčína, roku 1434 na Oldřicha z Rožmberka, který ho připojil k panství zvíkovskému. Oldřichovi synové přenesli za úhradu svá práva na Protivín před r. 1459 na Chvala z Pohnání. Za jeho předsobení v Protivín došlo ke zvelebení panství a zvýšení hospodářského výnosu, což bylo zapříčineno také založením rybníka *Rabín* r. 1478, který existuje dodnes a neodmyslitelně patří do scénérie okolí města. O

⁶² A.Kolařová, o. c. v pozn. 59, s. 7.

⁶³ A.Kolařová, o. c. v pozn. 59, s. 8.

vztahu obyvatel Protivína k husitskému hnutí neexistují žádné záznamy. Po dobu husitských válek však panství patilo katolickým pánům a bylo proto vydáno nájezd m kaleník, p edevím m sta Vod an.

Na začátku roku 1530 byl jifi Protivín v držení významného rodu Pernštejn. Roku 1540 se objevuje první zmínka o pivovaru v darovací listin Ondřeje Ungnada, nového majitele panství. Později přelo panství do vlastnictví pán z Hradce a v prodejní smlouvě z roku 1598 je popsáno takto: *štvrz s dvorem popluhým, t pnicí, pivovarem, chmelnicí, mlýnem, pilou, ekou Blanici, lesem Borem a s jinými lesy, háji a porostlinami k témuž statku protivínskému náležitými, dv r milenovský, dv r tálínský, m ste ko Protivín, cofl tu jest, s vesnicemi, zejména Selibov, Maletice, Tálín, Chvaletice, K t tice, Kloub, Budiovice, Zábou í, avi, vesnice celé, a ve vsích fi áru, Myenci, Radicích, Milenovicích, Skalách, í enicích cofl tu máõ.*⁶⁴ Dále přelo Protivín do vlastnictví Vratislav z Mitrovic, kteří byli po bitvě na Bílé hoře příslušníky různých komisí, p edevím pak protireformací a konfiskací. Díky této slufb byl jejich majetek, včetně protivínského panství, uet en konfiskací. 5. 5. 1628 udílil císař Ferdinand II. m ste ku Protivín právo konat týdenní trhy s dobytkem. Tricetiletá válka se Protivínska přímo nedotkla. Muselo ovšem přestat přichody a rekvizice vojsk válčících stran. Roku 1661 jifi probíhala stavba kostela a pitálu pod novými pány z Trautmannsdorfu.

V roce 1711 přelo protivínské panství do vlastnictví rodu Schwarzenberg a zstalo v něm až do první pozemkové reformy po první světové válce. V následujících letech byl Protivín zmítán spíše nepříjemnými událostmi. Roku 1716 došlo k první velké vzpouře poddaných na celém panství. V letech 1714 a 1722 vypukly v Protivíně povstání, při nichž shoela velká část stavení na náměstí. Dalšími útrapami, které museli obyvatelé snášet, byly přichody a zimní ubytování vojsk. Nejvíce trpěli v letech 1741–1744 v první a druhé pruské válce, kdy museli zásobovat jak nepřátelská vojska francouzská a bavorská, tak i vojska královská. Dalšími nepříjemnostmi byly odvody k vojsku, vysoké daně a nízká úroda způsobená nebyvalými dešti. V důsledku toho došlo roku 1771 na Protivínsku k druhé velké vzpouře poddaných. Ve stejném roce bylo provedeno i úřední oíslování domů a r. 1794 byl postaven první (další zde byl postaven až r. 1820) domek v Libochov. Nepřímo bylo m ste ko zasafeno válečnou vavou i na přelomu 18. a 19. století během napoleonských

⁶⁴ A. Kolafová, o. c. v pozn. 59, s. 15.

válek, kdy opět nejvíce trpělo pro chody vojsk a nutností je zásobovat. Ve stejné době však dochází i k budování hlavní silnice procházející přímo městem a k vydláždění celého náměstí.

Rok 1848 měl pro město velký význam, byly zrušeny závislost a povinnosti k feudální vrchnosti a obyvatelstvu Rakouska byly uděleny omezené občanské a hospodářské svobody⁶⁵. V důsledku toho dochází ve druhé polovině 19. století k hospodářskému a společenskému rozvoji města. Roku 1895 byla vybudována nová radnice a 27. 11. 1899 byl Protivín povýšen na město.⁶⁶ K již zmíněné hlavní silnici přibyly v druhé polovině 19. století také dvě železniční tratě, první z Českých Budějovic do Plzně a druhá spojující Protivín, Zdice a Rakovník. Byla postavena nová kolní budova, kterou zdobí fresky podle návrhu Mikoláše Alše, cukrovar a následně i nový pivovar a mlékárna. Společenský život města představovaly například nově vzniklá národní garda, vzdělávací spolek tenáská beseda, dobrovolný hasičský sbor, spolek divadelních ochotníků nebo Tlocvičná jednota Sokol. Ulice byly poprvé úředně pojmenovány r. 1900. 19. století se však neneslo pouze ve znamení rozvoje a blahobytu. Na jeho konci dochází vinou nezaměstnanosti k vlně vystřehovalství, především do USA, kde roku 1872 byla ve stát Iowa založena osada, která dostala jméno Protivín.

Ve 20. století se město rozrostlo do současné podoby. Došlo především k výstavbě obytných čtvrtí a k rozšíření okrajových částí města. V první polovině 20. století se město rozrůstalo jen velmi pomalu a nových domů bylo postaveno poskrovnu. Vzhledem k zaměření na práci stojí za zmínku nové pojmenování ulic z roku 1919. Ve všech nových názvech ulic se uplatnil honorifikační motiv, ulice byly pojmenovány po významných osobnostech českých dějin. V tomto období došlo také k přemístění hřbitova. Starý hřbitov, na kterém se pochovávalo od roku 1723 a který byl již několikrát rozšířen, bránil výstavbě města, byl proto zrušen a přemístěn na park. V poválečných letech bylo město zvelebováno a docházelo především k výstavbě obytných domů, ale i k úpravám veřejného prostoru (například parková úprava Svatoanenského náměstí, pivovarské aleje, parku na náměstí, před zámkem atd.). Za zmínku stojí vybudování skupinového vodovodu roku 1955, na který byly kromě Protivína připojeny i vesnice Milenovice a Myšec, a

⁶⁵ A. Kolařová, J. Jarolímek a kol., *700 let města Protivína*, Městský národní výbor v Protivín 1982, s. 24.

⁶⁶ A. Kolařová, J. Jarolímek a kol., o. c., v pozn. 65, s. 25.

dokonce i m sto Vod any. V roce 1958 začala výstavba vilek v ulici *Komenského*, která pokračovala i v následující dekád . Tředesátá léta se nesla v mnohem rychlejším tempu výstavby města. V nových ulicích *Komenského*, *Družstevní* a *Marty Krásové* byly vystavěny tí afty podlažní domy. Byla zastavována volná místa v ulicích *Ve Těkolce*, *Bořeny N mcové*, *Lu ní* a *Zborovské*. Na konci listopadu 1971 byla dokoněna výstavba nového mostu přes řeku *Blanici* v *Blanické* ulici (tehdejší *Leninov*). V 70. a 80. letech nadále pokračovala výstavba nových domů, zejména pak v ulicích *Bořeny N mcové*, *Ve Těkolce*, *Tyr-ov* , *Fu íkov* a nových ulicích *Zahradní* a *Sportovní*. K rozsáhlé výstavbě rodinných domů došlo především v části města zvané *Libochov*, kde se s výstavbou začalo v roce 1975 a kde se nové domy objevují i v současnosti. V sedmdesátých letech 20. století byl také vyřešen dlouholetý problém, který se objevil spolu s výstavbou železniční trati v polovině předchozího století. Také byla hlavní silnice a komplikovala automobilovou dopravu. V roce 1971 byly zahájeny práce na výstavbě nadjezdu spojeného s přeložkou hlavní silnice mimo město. Dokoněny byly o tři roky později. Ke slavnostnímu otevření stavby došlo 1. 7. 1975.

Mezi nejznámější rodáky, které můžeme v souvislosti s Protivínem jmenovat, patří dramatická umlkyně a operní pěvkyně Marta Krásová, básník, výtvarník a významný představitel české literatury druhé poloviny 20. století Jiří Kolář, dále pak August Fiálek, který se stal profesorem na Karlově univerzitě, pracoval především v oblasti radiotechniky a elektroniky a je považován za vynálezce součásti radaru, magnetronu. Z dalších můžeme jmenovat například Františka Mastného, který měl velkou zásluhu v oboru lexikologie. Vydal 22 odborných terminologických slovníků česko-německých a německo-českých z oblasti zemědělství, lesnictví, různých řemeslných odvětví atd. S Protivínem je samozřejmě spojeno více osobností, které se více či méně zapsaly do historie, pro potěbu naší práce však nepovažujeme za nutné je zde v úplnosti zmínovat. Více informací o těchto osobnostech mohou čtenáři nalézt na stránkách Městského úřadu města Protivín⁶⁷.

⁶⁷ <http://www.muprotivin.cz/turistika/historie.html>; [cit. 2014-03-17].

3.3 Vývoj uličního názvosloví

3.3.1 První známé uliční názvy roku 1914

Jak již bylo zmíněno v kapitole **Historie Protivína**, k prvnímu pojmenování ulic došlo r. 1900. Nemáme však žádné záznamy o tom, kolik ulic bylo pojmenováno, jaké názvy dostaly, ani jaké byly pojmenovací motivy. První dostupné uliční názvy pocházejí z roku 1914 a byly odvozeny ze sítacích formulářů⁶⁸, které jsou uloženy v okresním archivu v Písku. V kolonce **ŠUlice neb nám stíö** však nebyly uvedeny pouze názvy ulic, ale také osídlené objekty, například samoty, budova pivovaru, zámek, nádraží apod. V níže uvedeném seznamu zmíníme pouze urbanonyma označená přímo ve sítacím formuláři jako ulice, například tída.

U většiny ulic v tomto období nelze vzhledem k nedostatku pramenných materiálů určit jejich lokace. Pokud je u ulice určena její lokace a je možno ji identifikovat s některou z dnešních ulic, je to možné díky návrhu na pojmenování ulic v Protivíně, předloženého dne 7. 11. 1919 místnímu zastupitelstvu. U některých uličních názvů usuzujeme na jejich identitu s některou z dnešních ulic i podle názvu, který daná ulice nesla po velkou část 20. století, nebo ze zaznamenaného vývoje názvů ulic v Protivíně se ukázalo, že ulicím, jimž byl předložen nový název, byl později často vrácen název původní.

Blanická tída⁶⁹

Není zcela jasné, o kterou ulici se zde jedná. Podle svého názvu, který se užíval i v následujících obdobích a je platný i dnes, by se mohlo jednat o dnešní *Blanickou ulici*. Co nám ovšem brání v úplném přiklonění se k tomuto tvrzení, je fakt, že v návrhu na pojmenování ulic v Protivíně ze dne 7. 11. 1919 je navrženo, aby ulice *Mostecká* vedoucí k Záboří byla pojmenována na *Husovu*. Nejsme si tedy jisti, zda ulice, o které zde hovoříme, je dnešní ulice *Blanická* či nikoliv. Název ulice je odvozen od řeky Blanice, přes kterou vede most, nacházející se v dnešní *Blanické ulici*.

⁶⁸ Okresní úřad Písek, Sítací formuláře z roku 1914, fasc. 3566361.

⁶⁹ Srovnej s *Mosteckou ulicí* v této kapitole.

Dlouhá (Smetanova)

Ulice ústíci dnes na jednom konci do ulice *Oborské* a na druhém konci ohrani ená domy p. 73 a 118. Zde m fme s jistotou tvrdit, fe se jedná o dne-ní ulici *Smetanovu*. Op t se opíráme o návrh na p ejmenování ulic ze 7. 11. 1919, kde je p esn udána poloha ulice (ulice od p. 73 k p. 179 za -pýcharem). P vodní název *Dlouhá* byl nejspí-e odvozen od charakteru ulice.

Chel ického

Nevíme, která ulice nesla v roce 1914 toto pojmenování, nicmén ze v-ech dal-ích zkoumaných údaj vyplývá, fe od roku 1919 nedo-lo k p ejmenování dne-ní *Chel ického ulice*, která za íná v dne-ní ulici *Zámecké* a vede sm rem k Milenovicím. Z t chto poznatk bychom mohli usuzovat na to, fe název *Chel ického* ozna uje stejnou ulici v letech 1914 i 1919, nicmén jedná se pouze o na-i domn nku. Název ulice dostala podle Petra Chel ického, eského myslitele, reformátora a spisovatele, který fil na konci 14. a v první polovin 15. století. asto bývá spojován s Petrem Záhorkou ze Záhor í. Spisy Petra Chel ického pat í mezi nejvýznamn j-í literární díla své doby v echách. Jeho my-lenky pozd ji vzala za své a vy-la z nich Jednota bratrská, proto se o n m n kdy hovo í jako o jejím duchovním otci.

Jiráskova

Tuto ulici nem fme p esn identifikovat s dne-ní *Jiráskovou ulicí*. M fme pouze zmínit, fe ulice dnes nesoucí tento název nezmníla své pojmenování od r. 1932 a v období mezi lety 1932 a 1943 prameny potvrzují, fe název *Jiráskova* ozna oval i dne-ní ulici *Mírovou*. Alois Jirásek (1851ó1923) byl eský prozaik, dramatik, p edstavitel realismu.

Kalinova

Ufívání názvu *Kalinova* máme potvrzeno mezi roky 1919 a 1950 pro dne-ní ulici *Fu íkovu*. Ufívání názvu *Fu íkova* je potvrzeno od roku 1962. Domníváme se, fe ulice *Kalinova* v roce 1914 je tedy stejná ulice ozna ená tímto názvem v pozd j-ích obdobích. Název této ulice je motivován jménem Antonína Kaliny (1870ó1922) eského politika a diplomata protirakouského zam ení. Od roku 1901 byl poslancem eského zemského

sn mu, od roku 1907 poslancem říšské rady, za 1. světové války byl zapojen v odbojové činnosti, měl kontakty s odbojovou sítí Maffie⁷⁰.

Komenského

Nepodařilo se nám zjistit písemný záznam o tom, kde se nacházela ulice nesoucí tento název. Od roku 1919 máme však doloženo užívání tohoto názvu pro dnešní ulici *Zámeckou*. Ta nesla název *Komenského* od roku 1919 minimálně do roku 1943, možná i déle, protože změnu názvu máme potvrzenu až v roce 1962, kdy byla přejmenována na *Stalinovu*. Název je motivován postavou Jana Amose Komenského (1592–1670), českého pedagoga, myslitele, spisovatele a filozofa světového formátu a také posledního biskupa Jednoty bratrské.

Luční

Název ulice je totožný se současným názvem. Opět máme potvrzenu identitu ulice z návrhu na přejmenování ulic z r. 1919. Dnes ulice jedním koncem ústí do ulice *Mírové* a vede směrem k železniční trati. Název může být odvozen podle louky či luk, k níž, nebo mezi nimiž ulice vedla.

Masarykovo náměstí

Zde máme s jistotou říci, že se jedná o dnešní *Masarykovo náměstí*. V Protivíně se nalézají dva urbanonymické objekty označené jako náměstí, přičemž ten menší z nich označovaný dnes jako *Svatoanenské náměstí* změnil motivaci svého pojmenování pouze jednou, přičemž při dalším pojmenování ulic se pojmenování vrátilo k mezi lidmi vžitému názvu. Měnila se pouze formální stránka pojmenování. *Masarykovo náměstí* označuje obdélníkový prostor hlavního protivínského náměstí, který se rozprostírá od budovy zámku a na svém druhém konci ústí do ulice *Mírové*. Svě jméno dostalo náměstí po prvním československém prezidentovi, T. G. Masarykovi.

⁷⁰ http://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn_Kalina_%281870%E2%80%931922%29; [cit. 2014-04-04].

Mlýnská tída

Mlýn se v Protivíně nacházel na umlém rameni řeky Blanice nedaleko zámku. Můžeme se domnívat, že *Mlýnská tída* se nacházela poblíž objektu mlýna nebo k němu směřovala. Motivace názvu ulice je tedy určována budovou mlýna, která se nejspíše nacházela v její blízkosti.

Mostecká⁷¹

Jak jsme již zmínili v informacích o *Blanické ulici*, nejsme si zcela jisti, o kterou ulici se zde jedná. Mohlo by se jednat o dnešní ulici *Blanickou*, druhou možností by mohlo být, že se jedná o dnešní ulici *Zábojskou*. To usuzujeme z již zmíněného návrhu na pojmenování ulic, kde je uvedeno, že ulice vede k Zábojí. Motivací pro název *Mostecká* by mohl být fakt, že dnešní ulice *Zábojská* přímo navazuje na dnešní ulici *Blanickou*, ve které se nachází most přes řeku Blanici.

Nádražní tída

Budeme-li vycházet z předpokladu, že název ulice je zvolen podle objektu, který se v ulici nachází nebo k němu ulice vedla, můžeme se domnívat, že *Nádražní tída* označovala buď dnešní ulici TM*Vermovu*, která vede rovnoběžně s flezními tratí a směřuje k fleznímu nádraží, nebo dnešní *Jiráskovu*, která svou polohou směřuje k flezní trati. Nicméně jedná se pouze o naši domněnku.

Náměstí sv. Anny

Je možné, že dvě protivínské náměstí. O lokaci a totožnosti s dnešním *Svatoanenským náměstím* nemůžeme být pochyb. Nachází se na hranici dnešních ulic *Mírové* a *Jiráskovy*, směrem k hlavní silnici na Písek je ohraničeno ulicemi *Marty Krásové*. Svatá Anna (také označována jako svatá Anna Samodruhá či Svatá Anna Samotná) byla údajně matkou Panny Marie, tedy babičkou Ježíše Krista⁷².

⁷¹ Srovnej s *Blanickou ulicí* v této kapitole.

⁷² http://cs.wikipedia.org/wiki/Svat%C3%A1_Anna; [cit. 2014-04-01].

Oborská

Existenci názvu *Oborská* máme kromě roku 1914 potvrzenou až v roce 1943. Název ulice se od té doby nezmenil. Opět však nevíme, zda se jedná o stejnou ulici. Název *Oborská* je v tomto případě nejspíše motivován objektem (oborou), ke kterému nebo kolem ní měla ulice vést. Směrem, kterým dnes ulice vede, se rozprostírá les zvaný Obora. Nevíme však, jestli tento les dal jméno i tehdejší *Oborské ulici*, nebo zda se zde tehdy nacházela obora, podle které byl pojmenován les a následně i ulice.

Pivovarská tída

Jedná se o dnešní *Mírovou* ulici. Opíráme se zde o fotografii z druhého desetiletí 20. století, kde je zachycena ulice s popiskem *Pivovarská tída*.⁷³ Název se vztahuje k novému protivínskému pivovaru, který byl vybudován v letech 1873–1876 německým rodem Schwarzenberg. Pivovar, který je neodmyslitelně spojen s obrazem mosta, je v provozu dodnes.

Purkyova

Tato ulice patří mezi ty, jejichž lokaci nemáme v roce 1914 potvrzenou. Od pojmenování ulic v roce 1919 do současnosti však svůj název nezmenila, můžeme se proto domnívat, že dnešní ulice *Purkyova* odpovídá ulici *Purkyov* v roce 1914. Svůj název dostala podle Jana Evangelisty Purkyně (1787–1869), významného českého přírodovědce a spoluzakladatele cytologie, který se zabýval studiem buněk (mezi prvními na světě popisoval buňky jejich strukturu a význam pro život).⁷⁴

Schwarzenberská

Nemáme žádné informace o lokaci této ulice. Její název je motivován rodem Schwarzenberg, kteří byli majiteli protivínského panství (1711–1849) a významně se podíleli na jeho hospodářském rozvoji (například výstavbou pivovaru, cukrovaru apod.).

⁷³ viz Příloha 19: Mírová ulice ve druhém desetiletí 20. století, tehdejší *Pivovarská tída*.

⁷⁴ http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Evangelista_Purkyn%C4%9B; [cit. 2014-04-03].

Studni ní

Jedná se o ulici, která dnes spojuje ulice *Mírovou* a *Smetanovu*. Zde op t k ur ení polohy ulice vyufflváme jifl zmín ného návrhu na p ejmenování, kde je uvedeno, fe ulice *Studni ní navrhuje se p ejmenovat na ulici Bene-ovu*. Zárove jsou zde uvedena ísla popisná (p. 64, 67, 68, 133, 167, 250) potvrzující identitu ulice. Název této ulice dnes není motiva n pr hledný. M fleme usuzovat na fakt, fe se zde kdysi nacházela studna (pop . studny), ze které místní obyvatelé erpali vodu.

Svatoanenská

Z pr vodního dopisu MUDr. Kristiána Pokorného k pojmenování ulic z roku 1926, se dozvídáme, fe *Svatoanenská* byl neoficiální název pro dne-ní ulici *Jiráskovu* (*Jiráskova* byl oficiální název i v roce 1926 a nejspí-e i v ede-lých letech). Motiva ním východiskem pro pojmenování ulice se stala Svatá Anna (viz heslo *nám stí sv. Anny*).

Yroká

Ani u poslední z ulic v tomto období nemáme potvrzeno, kde p esn se nacházela. M fleme se op t pouze domnívat, fe tento název v r. 1914 nesla ulice, jeffl byla takto nazývána i v pozd j-ích letech. Z dne-ního pohledu se jedná o ulici *Dvo ákovu*, u které máme jistotu, fe mezi lety 1926 a 1943 nesla název *Yroká*. Dále víme, fe od r. 1950 jifl nesla název *Dvo ákova*, který z stal nezm n n do dne-ních dn . P vodní název *Yroká* byl patrn motivován charakterem ulice.

Shrnutí

Z pramen vztahujících se k roku 1914 se poda ilo zjistit 19 názv ulic a nám stí. Uplatn ní honorifika ních názv a názv ostatních je zde tém vyrovnané. Honorifika ních názv se zde vyskytuje 9, nejvíce jsou zastoupeny názvy motivované jmény osobností známých ze star-ích eských d jin, následované názvy podle osobností známých ze sv ta politiky a v dy. Zastoupena je i kategorie ulic pojmenovaných podle osobnosti známé z literárního a kulturního íivota. Nehonorifika ních názv se zde vyskytuje 10, nejvíce se mezi nimi uplat ují názvy podle objektu, k n mufl nebo kolem n hofl ulice vedla. Následuje kategorie názv ulic podle jejich tvaru a zastoupeny jsou také

kategorie názv podle blízkého hydronyma i kategorie ulic s neznámou významovou motivací. Podrobné informace o zastoupení jednotlivých druh významových motivací jsou uvedeny v tabulce . 1.

Tabulka . 1: Zastoupení významových motivací v uličních názvech roku 1914

<i>Významová motivace</i>	<i>Název ulice</i>	<i>Zastoupení</i>
1. Honorifikační názvy		9 (47,4%)
1.1. podle významné osobnosti:		
1.1.1. osobnost známá z literárního a kulturního života	Jiráskova	1x (5,3%)
1.1.2. osobnost známá ze starších dějin	Chelického, Komenského, nám. sv. Anny, Schwarzenberská, Svatoanenská	5x (26,3%)
1.1.3. osobnost známá ze světa politiky a vědy	Kalinova, Masarykovo, Purkyňova	3x (15,8%)
1.2. podle historické události:		
1.2.1. abstraktní pojem		
1.2.2. aktéři		
1.2.3. stát i národ		
1.2.4. dějiny		
2. Ostatní názvy		10 (52,6%)
2.1. podle vlastností ulice		
2.1.1. obecná poloha		
2.1.2. tvar	Dlouhá, Týřoká	2x (10,5%)
2.2. podle charakteru výstavby v ulici		
2.3. podle polohy ulice		
2.4. podle objektu, k němuž ulice vede	Luční, Mlýnská, Mostecká, Nádražní, Oborská, Pivovarská,	6x (31,6%)
2.5. podle povodního místního nebo pomístního jména		
2.6. podle směru k jiné obci		
2.7. podle blízkého hydronyma	Blanická	1x (5,3%)
2.8. nejasná motivace	Studniční	1x (5,3%)
2.9. názvy z rostlinné říší		
2.10. podle zaměstnání nebo etnického původu obyvatel prostoru		

3.3.2 Názvy ulic v letech 1918–1939

V tomto období vycházíme ze čtyř pramenů poskytujících informace o uličních názvech v Protivíně. Prvním z nich je návrh na pojmenování ulic v Protivíně předložený místnímu zastupitelstvu 7. 11. 1919.⁷⁵ Za zmínku jistě stojí, že všechny navrhované uliční názvy byly významovou motivací honorifikačního charakteru a že velká část těchto názvů (konkrétně 10 z 19) nebyla do dnešních dnů změněna. Jedná se o názvy ulic motivované jmény osobností ze starších českých dějin a doby národního obrození. Fakt, že nebyla dodnes změněna, svědčí o jejich stabilitě. Tento návrh na pojmenování ulic byl místním zastupitelstvem přijat.

Druhým pramenem, z kterého čerpáme, je návrh na pojmenování ulic z roku 1926⁷⁶, který vyšel z podnětu MUDr. Kristiána Pokorného, obvodního lékaře a člena letopisecké komise. Z dopisu MUDr. Pokorného se dozvídáme, že ačkoliv roku 1919 došlo k pojmenování a u některých ulic k přeobjevení, kvůli vysokým nákladům na zhotovení uličních tabulek se nevlily názvy ulic do povědomí místních obyvatel a ti nadále používali vžitá lidová názvy. Dále se dozvídáme, že svazem státním v nedávné době (hovoříme o roku 1926) upozornil na to, že lidová pojmenování jsou často výstižnější a není nezbytné pojmenovávat ulice a náměstí po velikánech naší historie. Tento návrh na pojmenování pochází z 26. 3. 1926 a byl doplněn o nové změny názvů 9. 4. a 23. 4. 1926.

Třetím zdrojem informací o změnách uličních názvů v tomto období je zpráva o názvech ulic a náměstí v Protivíně a místních názvech zasláná Místním úřadem v Protivíně Okresnímu úřadu v Písku dne 9. 8. 1932.⁷⁷

Čtvrtý zdroj, z něhož čerpáme informace o uličních názvech, je regulační plán města Protivína.⁷⁸

Pokud se u některých názvů ulic vyskytnou již v předchozím období, zmíníme je zde z tohoto důvodu, že přesně nevíme, zda se jedná o totožné ulice. Pokud jsme významovou motivaci zmínili již v předchozí kapitole, nebudeme ji zde opakovat, ale odkážeme jenálek na příslušné heslo.

⁷⁵ SOKA Písek, Místní úřad Protivín, Návrh na přeobjevení ulic ze 7. 11. 1919, sign. I, karton . 2.

⁷⁶ SOKA Písek, Místní úřad Protivín, Návrh na přeobjevení ulic z 26. 3. 1926, sign. I, karton . 2.

⁷⁷ SOKA Písek, Místní úřad Protivín, Pojmenování ulic z roku 1932, sign. I., karton . 2.

⁷⁸ SOKA Písek, Sběrka map a plánů, Regulační plán města Protivín z roku 1933, sign. M XVI/32, 33.

Bene-ova (Studni ní)

Název *Bene-ova* dostala v roce 1919 při pojmenování ulic dosavadní ulice *Studni ní*. Tento název se však neudržel dlouho a roku 1926 se ulici vrátil název p vodní, který p etrval aíl do dne-ních dn . Ulice byla pojmenována po Edvardu Bene-ovi (1884-1948), druhém eskoslovenském prezidentovi. Od pam tníka, pana Jana Jelínka jsme se dozv d li, že p ed rokem 1948 (dobu však nemáme pesn ji specifikovanou) se ulice nazývala *fidovská*. Nena-li jsme však prameny, které by tuto ústn sd lenou informaci podloily. Z tohoto dvodu název *fidovská* nezahrneme do klasifikace uli ních názv .

Blanická

Jedná se o d ív j-í ulici *Husovu*, která byla pejmenována na *Blanickou* roku 1926. Ufívání tohoto jména máme potvrzeno aíl do roku 1943. Ulice vede z *Masarykova* nám stí sm rem k *Libochovu* a kon í u flezni ní trati. Ulice dostala sv j název podle eky *Blanice*, která svým tokem kifluje sm r ulice.

Blodkova (Lu ní)

Více o lokaci a zm nách názvu viz heslo *Lu ní* v této kapitole. Vilém Blodek (1834-1874), vlastním jménem Vilém Franti-ek Plodek byl eský hudební skladatel, sbormistr a hudební pedagog, který je azen do období eského hudebního romantismu.⁷⁹

Dvo ákova

Jedná se o ulici spojující dne-ní ulice *Mírovou* a *Smetanovu*. Je to nejspí-e d ív j-í ulice *řoká*, která byla pejmenována na *Dvo ákovu* roku 1919. Roku 1926 jí byl navrácen p vodní název, který vydrfel do roku 1950. Antonín Dvo ák (1841-1904), je považován za jednoho z nejvýznamn j-ích hudebních skladatel v-ech dob a sv tov nejproslulej-ího eského skladatele v bec.⁸⁰

⁷⁹ http://cs.wikipedia.org/wiki/Vil%C3%A9m_Blodek; [cit. 2014-04-04].

⁸⁰ http://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn_Dvo%C5%99%C3%A1k; [cit. 2014-04-04].

Fügnerova

Název této ulice se po dobu 20. století změnil pouze jednou, v roce 1943 máme potvrzeno uflívání názvu *Wolní*. Ulice vybíhá z dnešní *Zámecké* ulice a směřuje za budovu školy. Jindřich Fügner (1822-1865) byl český obchodník, znám je jako jeden ze spoluzakladatelů cvičného spolku Sokol.⁸¹

Havlíkova

Tato ulice získala své pojmenování roku 1919 a k jeho změně do současnosti nedošlo. Ulice jedním koncem ústí do *Jiráskovy* ulice a směřuje k fleznické trati souběžně s ulicí *echovou*. Karel Havlíček Borovský (1821-1856) byl český novinář, spisovatel, představitel realismu a politik. Je považován za zakladatele české humoristiky, satiry a literární kritiky.⁸²

Husova (Blanická)

Roku 1919 dostala název *Husova* dnešní *Blanická* ulice. V následujícím pojmenování ulic roku 1926 však bylo ulice přejmenováno na *Husova* pro jinou ulici, která si tento název podržela do dnešních dnů. Tato ulice se nachází v městské části zvané *Rafanda*, jedním koncem je spojena s *Luňáckou* ulicí, druhým směřuje k fleznické trati a je souběžná s ulicí *Jiráskovou*. Jan Hus (kolem 1370-1415) byl český středověký kazatel, náboženský myslitel, pedagog a reformátor.

Chelického

Své jméno dostala tato ulice roku 1919 a nenalezli jsme záznam, který by dokazoval, že bylo během 20. století změněno. Ulice jedním koncem ústí do ulice *Zámecké* a směřuje k Milenovicím. Pojmenována je po Petru Chelickém (viz Chelického v předchozí kapitole s. 39).

⁸¹ http://cs.wikipedia.org/wiki/Jindřich_Fügner; [cit. 2014-04-04].

⁸² http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Havlíček_Borovský; [cit. 2014-04-04].

Jeronymova

Jeronymova ulice patří mezi ty, které od svého pojmenování roku 1919 nezmenily svůj název. Jedním koncem je spojena s ulicí *Zámeckou*, druhý konec směřuje ven z města a končí v polích směrem na Vodňany. Jeroným Pražský (1378-8061416) byl český filozof a náboženský myslitel. Pro své názory a zastávání Husova a Wycliffova učení byl upálen v Kostnici.⁸³

Jiráskova

Při prvním pojmenování ulic v roce 1919 nemáme zprávy o tom, že by na které z ulic nesla pojmenování *Jiráskova*. Z průvodního dopisu MUDr. Kristiána Pokorného k pojmenování ulic v Protivíně z roku 1926 se dozvídáme, že ulice vedoucí z *Masarykova náměstí* a končící u železničního přejezdu směrem na Myšec nese oficiální označení *Jiráskova*, a koliv místní ji stále nazývají jejím vžitým lidovým názvem *Svatoanenská tída*. V roce 1926 zahrnoval název *Jiráskova tída* dnešní ulice *Mírovou*, *Jiráskovu* a *Merovou*. Název *Jiráskova* se uchoval i v následujících obdobích a přetrval až do dnešních dní. Ulice dostala název podle Aloise Jiráska (viz *Jiráskova* v předchozí kapitole s. 39).

Kalinova (Fučíkova)

Z pojmenování ulic z roku 1932 jsme zjistili, že ulice vedoucí od domu čp. 126 k západu nese pojmenování *Kalinova*. Tento název máme potvrzen i z regulačního plánu z následujícího roku. Motivace názvu viz *Kalinova* v předchozí kapitole s. 39-40.

Komenského (Zámecká)

Ze všech čtyř pramenů vztahujících se k tomuto období vyplývá, že tehdejší ulice *Komenského* označovala ulici vedoucí z *Masarykova náměstí* a směřující na západ kolem budovy zámku a školy. Z dnešního pohledu se jedná o *Zámeckou ulici*. Významová motivace viz *Komenského* ulice v předchozí kapitole s. 40.

⁸³ http://cs.wikipedia.org/wiki/Jeron%C3%BDm_Pra%C5%BEsk%C3%BD; [cit. 2014-04-04].

Lesní (Partyzánská)

V pramenech z let 1932 a 1933 jsme zjistili, že tehdejší ulice *Lesní* odpovídá dnešní *Partyzánské*. Jedná se o ulici jedním koncem spojenou s dnešní *Mermovou* a druhým směrem újícím k lesu zvanému Obora. Od polohy ulice a směru, kterým vede, pochází název *Lesní*.

Libochov (Kráská)

V roce 1926 byla tímto názvem pojmenována dosavadní ulice *Vrchlického*. Název *Libochov* pro tuto ulici máme potvrzen i v roce 1932. Do roku 1950, kdy máme potvrzen název ulice *Kráská*, nemáme o pojmenování této ulice žádné informace. Název ulice je odvozen od místního jména *Libochov*, který označuje oblast mezi dnešními ulicemi *Hbitovská* a *Kráskou*.

Luční

V prvním vodním dopise městskému zastupitelstvu z roku 1926 MUDr. Kristián Pokorný zmíňuje, že oficiálním názvem pro ulici je název *Blodkova*, a koliv mezi místními je stále rozdílný název *Luční*, který se dokonce objevil i na opravené uliční tabulce. V návrhu na pojmenování ze zmíněného roku je pak navrženo, aby bývalá ulice *Luční*, opět získala svůj vodní název. Od roku 1926 je dodnes platný název ulice *Luční*. Dnes ulice jedním koncem ústí do ulice *Mírové* a vede směrem k železniční trati. Název může být odvozen podle louky či luk, k níž nebo mezi nimi ulice vedla.

Nádražní (Mermova)

Od roku 1932 nesla označení *Nádražní* dosavadní ulice *Resslova*. Název je motivován železničním nádražím, kterým ulice směrem úje.

Náměstí Annenské (1926), náměstí sv. Annenské (1932), náměstí u sv. Anny (1933), (Svatoanenské náměstí)

Náměstí Legionářů – název tohoto veřejného prostranství před rokem 1926 a v roce 1926 se nezměnil a již tehdy roku se změnil na *náměstí Annenské*. Významová motivace tohoto pojmenování se již nezmenila, změnila se pouze formální stránka názvu. V roce 1932 bylo

nám stí známo jako *sv. Annenské* a v roce 1933 jako *nám stí u sv. Anny*. Nám stí se rozprostírá naproti bývalému hřbitovu a kostelu sv. Anny v místě, kde *Mírová* ulice přechází v ulici *Jiráskovu*. Významová motivace tohoto názvu je odvozena od sv. Anny, údajné matky Panny Marie a babičky Ježíše Krista.

nám stí Legioná (Svatoanenské nám stí)

Tento název neslo minimálně v roce 1926 bývalé *nám stí sv. Anny*. Z prvním vodního dopisu MUDr. Kristiána Pokorného z roku 1926 se dozvídáme, že oficiální název tohoto veřejného prostranství je *nám stí Legioná*, a koliv mezi místními je stále používán název *Svatoanenské nám stí*. Nemáme přesné informace o motivaci tohoto pojmenování, nevíme, zda někdy místní občané vstoupili do legií. Nicméně název je zvolen na počest muflí, kteří bojovali v československých legiích v Rusku, ve Francii a v Itálii.

Oborská (K Rybníku)

Z pojmenování ulic z roku 1932 se dozvídáme, že pojmenování *Oborská* nesla ulice vedoucí od domu čp. 127 k chudobinci. Tomuto popisu odpovídá dnešní ulice *K Rybníku*. Významová motivace viz *Oborská* v předchozí kapitole s. 42.

Palackého

Palackého ulice dostala své jméno při pojmenování ulic roku 1919 a od té doby nedošlo k jejímu pojmenování. Jedná se o ulici nedaleko *Masarykova nám stí* spojenou jedním koncem s ulicí *Mírovou* a druhým s ulicí *Bořeny Náměstí*. František Palacký (1798–1876), nazývaný Otec národa, byl český historik, spisovatel, organizátor soudobého kulturního hnutí a jedna z významných postav Národního obrození.⁸⁴

Pivovarská cesta (Pivovarská)

První námi nalezené pojmenování pro cestu směřující z dnešní *Mírové ulice* k areálu pivovaru je *Pivovarská cesta*. Nejsme si ovšem jisti, pro kterou z ulic toto pojmenování platí. Abychom tenáto uvedli do problematiky, musíme zmínit, že z ulice *Mírové* vedou k pivovarské bráně dvě cesty. Místa, kde se tyto cesty spojují s *Mírovou*, jsou od sebe

⁸⁴ http://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Palack%C3%BD; [cit. 2014-04-04].

vzdálena asi 220 metrů a na opačných koncích se setkávají právě u brány pivovaru. Jedna z cest nese na mapě z roku 2007 označení *Pivovarská* a druhá pouze *Pivovar*, přičemž v oficiálním seznamu ulic z roku 2011 z Odboru výstavby, dopravy a inženýringu městského Úřadu v Protivíně je uvedena pouze ulice označená *Pivovar*. Lidové označení těchto dvou cest zní *Pivovarská alej*. Původně se název nejspíše vztahoval k té severněji položené z obou cest, ale dnes v ústní mluvě místních obyvatel používá toto označení pro obě cesty. Severněji položenou cestu se také říká *Platanová alej*, podle druhu stromů, které jsou podél cesty vysázeny. Tato alej je často zobrazována v různých reklamních produktech propagujících protivínský pivovar a stala se tak neodmyslitelnou součástí obrazu pivovaru. Dokonce i místní pivo nese název podle tohoto stromu, Platan. V dalších námi nalezených pramenech je vždy zmíněn název *Pivovarská*, popř. *Pivovar*, nebudeme se tedy nadále tímto ulicemi zabývat, neboť se domníváme, že námi podané vysvětlení je dosti ujasňující. Ulice dostaly svá jména podle objektu pivovaru, ke kterému směřují.

Prokopa Holého (Rabišská)

Toto označení nesla dnešní ulice *Rabišská* v roce 1919. Ulice začíná u domu čp. 269 a směřuje k Rybníku *Rabin*. Název je motivován jménem Prokopa Holého (1380-1434), českého husitského kněze a vojenského vůdce.⁸⁵

Purkyňova

Ani *Purkyňova* ulice nedostala změny názvu od jejího založení roku 1919. *Purkyňova* ulice začíná v ulici *Mírové* naproti pivovarské aleji, stáčí se doleva a pokračuje směrem k ulici *Komenského*, která na ni navazuje. Významová motivace viz heslo *Purkyňova* v předcházející kapitole s. 42.

Resslova (Třermova)

Roku 1919 byla takto pojmenována ulice navazující na ulici *Jiráskovu* a směřující k nádraží. Název máme potvrzen i v roce 1926. Z následujících pramenů jsme zjistili, že v letech 1932 a 1933 nesla ulice název *Nádražní*. Josef Ludvík František Ressler (1793-1868)

⁸⁵ http://cs.wikipedia.org/wiki/Prokop_Hol%C3%BD; [cit. 2014-04-04].

1857) byl český spisovatel, lesník a vynálezce, který se proslavil především vynálezem lodního roubu.⁸⁶

Rohá z Dubé (H bitovní)

Z pojmenování ulic v roce 1919 je nám známo toto označení pro ulici začínající u domu p. 269 a směřující k lesnímu hbitovu. Jan Rohá z Dubé (1374-1437) byl husitský hejtman a stoupenec Jana fiifky.⁸⁷

Smetanova

Roku 1919 dostala toto pojmenování dosavadní ulice *Dlouhá*. Během následujících let ke změně tohoto jména nedošlo a *Smetanova* ulice se v Protivíně nachází dodnes. Během svého života Smetana (1824-1884) byl český hudební skladatel symfonického formátu.

Studniční⁸⁸

V roce 1926 takto byla pojmenována dosavadní ulice *Benešova*. Název *Studniční* nese ulice dodnes.

Svatopluka Čech (Čechova)

Tato ulice si udržela významovou motivaci od roku 1919 do současnosti. Změnila se pouze formální stránka pojmenování, v roce 1970 máme potvrzenou změnu jména ze *Svatopluka Čecha* na *Čechovu*. Ulice je jedním koncem spojena s *Jiráskovou* a směřuje k železniční trati soubojené s ulicí *Havlíkovou*. Svě jméno dostala podle Svatoopluka Čecha (1846-1908), významného českého spisovatele.⁸⁹

Tyršova (Komenského)

Název *Tyršova* v tomto období označoval ulici mezi kolní budovou a protilehlým domem p. 275. Ze všech zdrojů dostupných k tomuto období vyplývá, že název se v tomto období nezmenil. Miroslav Tyrš (1832-1884) byl český kritik, estetik, historik umění,

⁸⁶ http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Ressel; [cit. 2014-04-04].

⁸⁷ http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Roh%C3%A1_z_Dub%C3%A9; [cit. 2014-04-04].

⁸⁸ Srovnej s Benešovou ulicí (s. 43) a Studniční ulicí (s. 46).

⁸⁹ http://cs.wikipedia.org/wiki/Svatopluk_%C4%8Cech; [cit. 2014-04-04].

profesor d jín na Karlov Univerzit a VUT v Praze. Byl jedním ze zakladatel t lovýchovného hnutí Sokol.⁹⁰

Vrchlického (Kř ská)

Ulice vedoucí od fležni ní zastávky ke Kř i dostala roku 1919 název *Vrchlického*. Tento název byl zm n n p i dal-ím p ejmenování ulic v roce 1926 na *Libochov*. Jaroslav Vrchlický (1853ó1912) vlastním jménem Emil Frída, byl eský básník, dramatik a p ekladatel.⁹¹

Zborovská

Roku 1932 byla takto pojmenována ulice spojující dne-ní ulice *Lu ní* a *Havlí kovu*. Název *Zborovská* máme potvrzen i z regula ního plánu následujícího roku. Název je motivován bitvou u Zborova, která se odehrála 2. 7. 1917 a p edstavovala významné vystoupení eskoslovenských jednotek na východní front , kdy eskoslovenská st elecká brigáda dosáhla slavného vít zství nad rakousko-uherskou armádou.⁹²

fiflkova

Roku 1919 dostala sv j oficiální název ulice za ínající v *Blanické ulici* za mostem sm rem od m sta a sm ující ke ásti m sta zvané *a arky*. Název *fiflkova* od té doby nebyl zm n n. Ulice dostala své jméno po Janu fiflkovi z Trocnova (1360ó1424), významném husitském vojev dci, který je pokládán za zakladatele husitské vojenské doktríny a za autora defenzivní techniky, tzv. vozové hradby.⁹³

Shrnutí

V období mezi roky 1918ó1939 jsme zjistili v Protivín celkem 34 názv ulic a nám stí. Pro toto období je p ízna né velké zastoupení honorifika ních názv , p edev-ím v letech následujících po konci 1. sv tové války se objevily názvy ulic motivované jmény velikán na-í minulosti. Z celkového po tu 34 uli ních názv se zde vyskytuje 26 názv

⁹⁰ http://cs.wikipedia.org/wiki/Miroslav_Tyr%C5%A1; [cit. 2014-04-04].

⁹¹ http://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Vrchlick%C3%BD; [cit. 2014-04-04].

⁹² http://cs.wikipedia.org/wiki/Bitva_u_Zborova; [cit. 2014-04-04].

⁹³ http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_%C5%BDi%C5%BEka; [cit. 2014-04-04].

honorifikačních. Oproti předchozímu období došlo k nárůstu oslavných jmen, který je signifikantní především v prvních letech po konci 1. světové války. Nyní jsou dedikační názvy zastoupeny 76,5% oproti 47,4% v předchozím období. Z honorifikačních názvů jsou nejvíce zastoupena jména osobností známých ze starších a jiná následována jmény osobností známých z kulturního a literárního života a osobností známých ze světa politiky a vědy. Zastoupeny jsou i uliční názvy, jejichž motivace je určena akcí a dalšími historickými událostmi. Pouze 8 názvů jsou zastoupeny ostatními kategoriemi významových motivací. Nejvíce jich je sdruženo v kategorii podle objektu, konkrétně nebo kolem nějaké ulice vedla. Zastoupeny jsou dále kategorie významových motivací podle povodňového nebo pomístního jména, podle blízkého hydronymu a názvy ulic s nejasnou motivací. Podrobnější pohled zastoupení jednotlivých kategorií nabízí tabulka 2.

Tabulka 2: Zastoupení významových motivací v uličních názvech v l. 1918-1939

<i>Významová motivace</i>	<i>Název ulice</i>	<i>Zastoupení</i>
1. Honorifikační názvy		26 (76,5%)
1.1. podle významné osobnosti:		
1.1.1. osobnost známá z literárního a kulturního života	Blodkova, Dvořákova, Fügnerova, Havlíkova, Jiráskova, Smetanova, Svatoplukařka, Vrchlického, Tyršova	9x (26,5%)
1.1.2. osobnost známá ze starších a jin	Husova, Chelického, Jeronýmova, Komenského, Annenské nám., sv. Annenské nám., nám. u sv. Anny, Prokopa Holého, Roháče z Dubé, Fiiflkova	10x (29,4%)
1.1.3. osobnost známá ze světa politiky a vědy	Benešova, Kalinova, Palackého, Purkyňova, Resslerova	5x (14,7%)
1.2. podle historické události:		
1.2.1. abstraktní pojem		
1.2.2. akce	náměstí Legionářů	1x (2,9%)
1.2.3. stát a národ		
1.2.4. další	Zborovská	1x (2,9%)
2. Ostatní názvy		8 (23,5%)
2.1. podle vlastností ulice		
2.1.1. obecná poloha		

2.1.2. tvar		
2.2. podle charakteru výstavby v ulici		
2.3. podle polohy ulice		
2.4. podle objektu, k němuž ulice vede	Lesní, Luční, Nádražní, Oborská, Pivovarská	5x (14,7%)
2.5. podle povodního místního nebo pomístního jména	Libochov	1x (2,9%)
2.6. podle směru k jiné obci		
2.7. podle blízkého hydronyma	Blanická	1x (2,9%)
2.8. nejasná motivace	Studniční	1x (2,9%)
2.9. názvy z rostlinné řídky		
2.10. podle zaměření nebo etnického původu obyvatel prostoru		

3.3.3 Názvy ulic v letech 1939–1945

Období 2. světové války a Protektorátu Čechy a Morava s sebou přineslo i změny uličních názvů. V případě Protivína nešlo o zásadní změny názvů, které by svou významovou motivací připomínaly nacistické pohlaváry, nýbrž pouze o překlady stávajících českých názvů do němčiny. Jedinou výjimkou je přejmenování *Masarykova náměstí*, které bylo přejmenováno na *Viktoria náměstí*.

Z tohoto období se nám podařilo vypátrat čtyři zdroje, z nichž vycházíme při našem bádání. Dva by se daly označit pouze jako okrajové a doplňující. Jedná se o rozhodnutí o přejmenování dvou ulic ze 4. 12. 1941⁹⁴ (konkrétně Tyršovy ulice na *Englovu* a *Fügnerovy* na *Wolnů*). Druhým pramenem je mapa čkolní čtvrti z roku 1944⁹⁵. Ze zbylých dvou pramenů se nám ovšem podařilo získat soupis uličních názvů v příslušných letech.

Prvním z těchto pro naši práci významných pramenů jsou pokyny pro uflívání jazyk v Protektorátu, pojmenování ulic a náměstí v německém a českém jazyku.⁹⁶ Zde jsou kromě zmíněných pokynů obsaženy také německé názvy ulic a jejich české ekvivalenty, které jsou doporučeny pouflít. Z prvnodního dopisu se dozvídáme, že nařízením o změně uličních názvů vydal úřad Oberlandratu v Táboře a provedeno má být do 20. 12. 1939. Také se zde uvádí, že německé tabulky mají přednost před českými a mají se tudíž nacházet nad nimi nebo vlevo od nich.

Druhým významným pramenem je mapa města Protivína v měřítku 1:5000 z roku 1943⁹⁷, která obsahuje kromě českých názvů i německé názvy.

Ve výčtu zkoumaných ulic uvedeme pouze názvy, které se objevily nově a nebyly rozebírány v předchozích obdobích. V tabulce uvedeme tyto nové názvy tučně, abychom je odlišili od názvů již zmíněných. Pokud uvedeme také názvy ulic, kterými jsme se zabývali již v předchozích kapitolách, pak pouze z toho důvodu, abychom spolu s nimi mohli uvést také jejich německý ekvivalent. Nebudeme se zabývat jejich lokací ani významovou motivací. Tyto názvy ani jejich německé protějky nebudeme zahrnovat do klasifikace. U

⁹⁴ Městský úřad Protivín, I/7 Přejmenování dvou ulic ze 4. 12. 1941, sign. I-7, karton . 50.

⁹⁵ Sběrka map a plánů, Mapa čkolní čtvrti z roku 1944, sign. M XVI/32, 33.

⁹⁶ Městský úřad Protivín, Soupis českých a německých názvů ulic za Protektorát Čechy a Morava z roku 1939, sign. I., karton . 2.

⁹⁷ Sběrka map a plánů, Mapa města Protivín z roku 1943, sign. M XVI/32, 33.

n meckých názvů ulic v závorce uvedeme tu n zvládný rok, v kterém m fme daný název doloffit.

Blanická ulice ó Blانيتzer Gasse (1939), Flانيتzgasse (1943)

Bofleny N mcové

Název této ulice se poprvé objevuje v roce 1943 a do sou asnosti nedoznal fládných zm n. V roce 1943 spojoval ulici *Na Chmelni kách* s tehdy existující *Ková skou* ulicí a *Kalinovou*. Z dne-ního pohledu se jedná o ulici za ínající v ulici *Na Chmelni kách* a sm ující na jih k budovám základní -koly. Boflena N mcová (182061862) byla eská spisovatelka tvo ící prózu nej ast ji s venkovskou tematikou, svou tvorbou bývá azena k realismu a biedermeieru.

Englova (Komenského)

Z rozhodnutí vládního komisa e byla dne 4. 12. 1941 dosavadní ulice *Tyr-ova* p ejmenována na ulici *Englovou*.⁹⁸ Významová motivace tohoto názvu dnes jifl není pr hledná.

Fügnerova ulice ó Fügnergasse (1939)

Havlí kova ulice ó Havlí ek-Gasse (1939), Hawlí ekgasse (1943)

Husova ulice ó Husgasse (1939, 1943)

Chel ického ulice ó Chel ický-Gasse (1939), Chel ickýgasse (1943)

Jeronýmova ulice ó Jeroným-Gasse (1939), Jeroným-gasse (1943)

Jiráskova ulice ó Jirásek-Gasse (1939), Jirásekstrasse (1943)

⁹⁸ M stský ú ad Protivín, I/7 P ejmenování dvou ulic ze 4. 12. 1941, sign. I-7, karton . 50.

Z pramenů, které jsme zmínili v úvodu této kapitoly, vyplývá, že v roce 1943 zahrnovala ulice *Jiráskova* i dnešní *Mírovou ulici*.

Kalinova ulice ó Kalinagasse (1939, 1943)

Komenského ulice ó Komenský-Gasse (1939), Komenskýgasse (1943)

Kovářská

Tato ulice dnes již neexistuje v podobě, která je zachycena na mapě Protivína z roku 1943.⁹⁹ Dnes se z ní zachovala pouze část ulice *Palackého* začínající v ulici *Mírové* po odbočce do ulice *Druffstevní*. V roce 1943 ulice dále pokračovala západním směrem – ikmo od trasy dnešní ulice *Palackého* a z dnešního pohledu křížuje ulice *Purkyňovu*, *Bořenyňkovicovou* a *Tyršovu* a končí vedle areálu fotbalového hřiště. V ulici se pravděpodobně nacházela kovárna, odtud pak získala své jméno.

Lesní ulice ó Waldgasse (1939, 1943)

Luňácká ulice ó Wiesengasse (1939, 1943)

Masarykovo náměstí ó Masaryk-Platz (1939)

Nádražní ulice ó Bahnhofgasse (1939), Bahnhofstrasse (1943)

Na Chmelnicích

V roce 1943 ulice vycházela z *Purkyňovy* a směřovala západním směrem k dnešní *Tyršově*, kde končila. Svůj název dostala podle pomístního jména *Na Chmelnicích*, kterým se tato oblast nazývá. Není ovšem známo, zda se zde v minulosti pěstoval chmel. Ulice nese stejné jméno i v současnosti, nevypátrali jsme záznam, který by dokazoval, že byla ulice někdy pojmenována. S rozvojem města došlo pouze k jejímu prodloužení až k dnešní ulici *Veštolce*.

⁹⁹ Sběrka map a plánů, Mapa města Protivína z roku 1943, sign. M XVI/32, 33.

nám stí Sv. Anny ó Heilige Annaplatz (1939), St. Anna Platz (1943)

Jak již bylo zmíneno v předchozí kapitole, u tohoto městského prostoru se nemají významové motivace ani umístění v prostoru města. Mění se pouze formální stránka názvu. Z toho důvodu nezařadíme název tohoto náměstí do klasifikace. Významové motivace viz kapitola *První známé uliční názvy roku 1914* s. 41.

Oborská ó Tiergartengasse (1943)

Zatímco v předchozím období označoval název *Oborská* dnešní ulici *K Rybníku*, v období 2. světové války byl přiznačen ulici vycházející z dnešní ulice *Mírové* a vedoucí směrem na západ k lesu *Obora*. Pojmenování této ulice se již nezmenilo a i dnes nese název *Oborská*. Významové motivace viz kapitola *První známé uliční názvy roku 1914* ulice *Oborská* s. 42.

Palackého ulice ó Palacký-Gasse (1939)

Pivovarská ulice ó Bräuhausgasse (1939)

Pod Nazaretem (Zborovská)

V mapě města Protivína z roku 1943¹⁰⁰ je tímto názvem pojmenována ulice, která v předchozích pramenech nesla název *Zborovská*. Jedná se o ulici v městské části *Rafanda*, která spojuje dnešní ulice *Havlíkovu* a *Lučnou*. Nepodařilo se nám vypátrat důkazy o tom, kde by se v blízkosti ulice nacházel objekt s názvem Nazaret, podle něhož by ulice dostala své jméno.

Purkyňova ulice ó Purkyně-Gasse (1939), Purkyněgasse (1943)

Smetanova ulice ó Smetana-Gasse (1939, 1943)

Studniční ó Brunnengasse (1939, 1943)

¹⁰⁰ Sběrka map a plánů, Mapa města Protivína z roku 1943, sign. M XVI/32, 33.

Svatopluka echa ó Svatopluk- ech-Gasse (1939), Swatopluk ech-Gasse (1943)

Široká ulice ó Breite Gasse (1939, 1943)

Školní ó Schulgasse (1943) (Fügnerova)

Z rozhodnutí vládního komisa e byla dne 4. 12. 1941 dosavadní ulice *Fügnerova* p ejmenována na ulici *Školní*.¹⁰¹ Název ulice je odvozen od budovy základní –koly, která se zde nachází.

Ve Školce

V roce 1943 ozna oval tento název pouze ást dne–ní ulice *Ve Školce*. Jednalo se o úsek za ínající u fotbalového h i–t k iflující se s ulicí *Oborskou* a vedoucí dále na sever. Své jméno ulice nejspí– dostala podle lesní –kolky, která se zde nacházela. V sou asnosti se v ulici nachází i budova l. Mate ské –koly, významová motivace názvu ulice touto institucí ov–em není pravd podobná. Mate ská –kola zde byla z ízena v dob , kdy ulice tento název jifl nesla.

Viktoria nám stí ó Viktoria Platz (1943), (Masarykovo nám stí)

D kaz o zm n názvu dosavadního *Masarykova nám stí* jsme zaznamenali v pramenných materiálech z roku 1943, kdy prostranství neslo jméno *Viktoria nám stí* nebo n mecky *Viktoria Platz*. Název je motivován latinským slovem *victoria* znamenající švít zstvíř. Nepoda ilo se nám v–ak zjistit, na po est kterého vít zstvíř dostalo nám stí tento název. Vzhledem k faktu, že ást eskoslovenského území známé jako Protektorát echy a Morava byla okupována nacistickým N meckem, m fle název odkazovat k vít znému taření n mecké armády stejn tak jako k vít zstvíř v konkrétní bitv .

Šifkova ulice ó Šifkagasse (1939, 1943)

¹⁰¹ M stský ú ad Protivín, I/7 P ejmenování dvou ulic ze 4. 12. 1941, sign. I-7, karton . 50.

Shrnutí

V období mezi roky 1939-1945 se objevilo 8 nových názvů ulic z celkových 31, které se nám podařilo v dostupných pramenech nalézt. Honorifikační názvy jsou zastoupeny pouze těmi jmény (*Božena Němcová, Englova, Viktoria nám stí*). Zbýlých 5 názvů přidáme do kategorie názvů ostatních (*Kovářská, Na Chmelnicích, Pod Nazaretem, Tělník, Ve Vltavě*). V celkovém počtu názvů ve veřejných prostranstvích honorifikační názvy převažují, celkem se zde vyskytuje 18 jmen. Nejvíce zastoupené jsou názvy motivované jmény osobností známých z literárního a kulturního prostředí a názvy podle osobností známých ze starších dob. Následují je názvy podle osobností známých ze světa politiky a vady a zastoupen je i název obsahující abstraktní pojem. Oproti předchozímu období procento zastoupení dedikačních názvů kleslo, ze 76,5% na 58,1%. Názvy z kategorie ostatních zde mají 13 zástupců. Nejvíce názvů spadá do kategorie podle objektu, kterým může být například hof ulice vedle, následována kategorií názvů podle polohy ulice. Další zastoupené kategorie mají shodně po jednom zástupci, jsou to tyto: název podle tvaru, podle povodňového místního nebo pomístního jména, podle blízkého hydronymu, podle zaměnění nebo etnického povodu obyvatel a názvy s nejasnou motivací. Tabulka 3. nabízí podrobnější informace o zastoupení jednotlivých kategorií v tomto období.

tabulka 3: Zastoupení významových motivací v uličních názvech v letech 1939-1945

<i>Významová motivace</i>	<i>Název ulice</i>	<i>Zastoupení</i>
1. Honorifikační názvy		18x (58,1%)
1.1. podle významné osobnosti:	Englova	1x (3,2%)
1.1.1. osobnost známá z literárního a kulturního života	Boffeny N mcové, Fügnerova, Havlíkova, Jiráskova, Smetanova, Svatopluka echa	6x (19,4%)
1.1.2. osobnost známá ze starších dějin	Husova, Chelického, Jeronýmova, Komenského, nám. Sv. Anny, fiiflkova	6x (19,4%)
1.1.3. osobnost známá ze své politiky a vlivy	Kalinova, Masarykovo nám., Palackého, Purky ova	4x (12,9%)
1.2. podle historické události:		
1.2.1. abstraktní pojem	Viktoria nám stí	1x (3,2%)
1.2.2. akce		
1.2.3. stát i národ		
1.2.4. dějiny		
2. Ostatní názvy		13x (41,9%)
2.1. podle vlastnosti ulice		
2.1.1. obecná poloha		
2.1.2. tvar	Trkroká	1x (3,2%)
2.2. podle charakteru výstavby v ulici		
2.3. podle polohy ulice	Pod Nazaretem, Ve Trkolce	2x (6,5%)
2.4. podle objektu, kolem kterého nebo kolem kterého ulice vedla	Lesní, Luční, Nádražní, Oborská, Pivovarská, Trkolní	6x (19,4%)
2.5. podle povodního místního nebo pomístního jména	Na Chmelnicích	1x (3,2%)
2.6. podle směru k jiné obci		
2.7. podle blízkého hydronymu	Blanická	1x (3,2%)
2.8. nejasná motivace	Studniční	1x (3,2%)
2.9. názvy z rostlinné říe		
2.10. podle zamětnání nebo etnického povodu obyvatel prostoru	Kováská	1x (3,2%)

3.3.4 Názvy ulic v letech 1945–1989

tvrtá kapitola praktické části, v níž se zamůžeme na uliční názvy ve městě Protivín, sleduje období od konce 2. světové války po pád komunismu v tehdejší Československu. A koliv se zde vyskytuje mnoho nových uličních názvů, rozhodli jsme se toto období nadále nedělit na menší časové úseky z toho důvodu, že před rokem 1968, který by mohl být jediným dalším mezníkem v tomto období, a potom nedošlo k výrazným změnám ve jménech veřejných urbanonymických objektů.

Při našem bádání zamůjícím se na toto období vycházíme ze tří pramenů, které se nám podařilo zajistit.

Sítací formuláře zjišťující počet obyvatelstva z roku 1950¹⁰² jsou prvním zdrojem informací pro tuto kapitolu. Zde jsme získali 40 názvů ulic a náměstí.

Druhým je oficiální seznam ulic a náměstí z 9. 12. 1962¹⁰³, který byl zaslán na Okresní národní výbor v Písku tajemníkem Městského národního výboru v Protivíně Vojtěchem Hajným, který obsahuje 41 pojmenování ulic a náměstí.

Dalším zdrojem, ze kterého čerpáme, lze označit za okrajový. Jedná se o odpověď na dotaz Kofrdělného a gumárenského podniku v Táboře zjišťující, zda došlo ke změně názvu ulice Mírová, ve které se nachází pobožka tohoto závodu.¹⁰⁴

Sítací formuláře ze Sítání lidu, domů a bytů 1970¹⁰⁵ jsou tvrtým zdrojem, ze kterého čerpáme informace o uličních názvech v tomto období. K tomuto roku jsme zjistili 40 názvů ulic a náměstí.

Pátým zdrojem informací o uličním názvosloví v Protivíně ve zkoumaném období je Návrh na pojmenování dvou nových ulic¹⁰⁶. Třaskalská a kulturní komise při Městském národním výboru v Protivíně zaslala dne 19. 1. 1971 tento návrh Okresnímu názvoslovnému sboru při Středisku geodezie v Písku společně s žádostí o vyjádření k navrženým názvům. Oblast ulicím je zde navrženo několik možných nových názvů. Pro ulici vzniklou výstavbou u mateřské školy

¹⁰² Městský národní výbor Protivín, Sítací formuláře z roku 1950 o popis sítacích obvodů, inv. č. 221, karton č. 1.

¹⁰³ Městský národní výbor Protivín, Seznam názvů ulic a náměstí z 9. 12. 1962, sign. 612, karton č. 100.

¹⁰⁴ Městský národní výbor Protivín, Dotaz na změnu názvu ulice Mírová z 23. 10. 1968, sign. 612, karton č. 100.

¹⁰⁵ Městský národní výbor Protivín, Sítací formuláře ze Sítání lidu, domů a bytů 1970, sign. 612, karton č. 100.

¹⁰⁶ Městský národní výbor Protivín, Návrh na pojmenování dvou nových ulic ze dne 17. 3. 1971, sign. 612, karton č. 100.

jsou to návrhy *Marty Krásové* a *Františka Krhouna*. Pro druhou ulici u nádraží byla navržena jména *Ke Kolu*, *Nová*, nebo *Krátká*.

Posledním zdrojem pro bibliujícími obraz uličních názvů je mapa města Protivína z roku 1985¹⁰⁷ získaná z Odboru výstavby, dopravy a životního prostředí, z které se nám podařilo odečíst 45 uličních názvů.

V této kapitole se poprvé objevuje název *Teová*, který přidáme do kategorie názvů z rostlinné sféry. Trend pojmenovávat ulice názvy odvozenými od jmen rostlin se v české urbanonymii objevuje od 70. let. Důvodem tohoto počinání je snaha vyhnout se udělování honorifikačních názvů, které se vyznačují vysokou mírou nestability a jsou často marné. V Protivíně se tyto názvy výrazně prosadily po roce 1989 a ulice motivované názvy z rostlinné sféry se vyskytují v části města zvané *Libochov*, v které právě v 80. a 90. letech bylo stalo nejvíce nových domů. I zde byla snaha vyhnout se honorifikačním jménům z důvodu jejich nestability a z toho plynoucí nutnosti přejmenování ulic.

Americká (Blanická)

Podle ústředních popisných uvedených ve sítacích formulářích z roku 1950 u tohoto názvu byl název *Americká tída* neoznačoval pouze jednu ulici. Z dnešního pohledu by zahrnoval část *Masarykova náměstí* od zámku po odbočku do ulice *Blanická*, *Blanickou* ulici a na ní navazující část ulice *Zabovské*. Zvláště ovšem je, že pro dnešní *Blanickou* ulici jsme k roku 1950 vypátrali název *Ruská*. Název ulice byl udělen na počest amerických vojsk podílejících se na osvobození Československa od nacistické okupace.

Anenské náměstí (Svatoanenské náměstí)

V tomto období také docházelo pouze k formálním změnám názvu náměstí, významová motivace se však nezmenšila. Dívčí náměstí *Sv. Anny* neslo roku 1962 název *Náměstí u sv. Anny* a roku 1970 *Anenské náměstí*. Název je motivován Sv. Annou, údajnou matkou Panny Marie.

¹⁰⁷ Odbor výstavby, dopravy a životního prostředí, Městský úřad Protivín, Mapa města Protivína z roku 1985.

Bene-ova (Mírová)

Roku 1950 se úsek *Jiráskovy třídy* vedoucí z *Masarykova náměstí* k *náměstí Sv. Anny* jmenoval *Bene-ova třída*. Později dostal svůj současný název *Mírová*. Ulice byla pojmenována po Edvardu Benešovi (1884-1948), druhém československém prezidentovi.

Blanická

V roce 1985 se ke svému původnímu názvu vrátila ulice *Leninova*. Název je odvozen od jména řeky *Blanice*, která korytem protéká ulicí. Ulice své jméno již neztratila.

Čechova

Od roku 1970 máme doladěnu pouze formální změnu názvu této ulice, kdy z dřívější ulice *Svatopluka Čecha* se stala ulice *Čechova*. Nadále již nedošlo ke změně názvu této ulice. Významová motivace viz heslo *Svatopluka Čecha*, kapitola *Názvy ulic v letech 1918-1939*, s. 52.

Družstevní

Tato ulice vznikla na začátku tředesátých let, kdy zde byly budovány třípatrové podlažní domy z družstevních vkladů, veřejných fondů a svépomocí.¹⁰⁸ Odtud ulice dostala svůj název. Ulice je jedním koncem spojena s ulicí *Palackého* a směřuje na jih soubořena s ulicí *Komenského*.

Dvořákova

Roku 1950 se ke svému původnímu názvu z roku 1926 vrátila ulice *Tržkova*. Obnovený název již nebyl změněn a ulice *Dvořákova* se v Protivíně nachází i dnes. Významová motivace viz heslo *Dvořákova*, kapitola *Názvy ulic v letech 1918-1939*, s. 46.

¹⁰⁸A. Kolařová, J. Jarolímek a kol., *700 let města Protivína*, Písek: Městský národní výbor v Protivíně 1982, s. 48.

Fuříkova

Od roku 1962 je toto jméno spojeno s dosavadní ulicí *Kalinovou*. Julius Fuřík (1903-1943) byl komunistický novinář, publicista, literární a divadelní kritik popravený nacisty za účast v protinacistickém odboji.¹⁰⁹

Fügnerova

Převodná ulice *Fügnerova*, která roku 1943 nesla označení *Tržní*, se od roku 1950 vrátila ke svému starému názvu. Významová motivace viz heslo *Fügnerova*, kapitola *Názvy ulic v letech 1918-1939*, s. 47.

Gottwaldovo náměstí (Masarykovo náměstí)

V roce 1950 přeneslo hlavní protivínské náměstí název *Viktoria* jako v roce 1943, když se vrátilo ke svému převodnímu jménu *Masarykovo*. Mezi lety 1962 a 1970 (tuto dobu máme ověřenou) se však název změnil na *Gottwaldovo náměstí*. Nicméně od roku 1985 máme potvrzen opět návrat k převodnímu jménu *Masarykovo*. Název *Gottwaldovo* je motivován postavou československého komunistického politika Klementa Gottwalda (1896-1953), který se stal po převzetí moci komunistickou stranou v roce 1948 prezidentem Československa.¹¹⁰

H bitovní

Ulice, která v roce 1919 nesla označení *Roháček z Dubé* a o níž jsme v pozdějších pramenech nenalezli žádnou zmínku, nese od roku 1950 název *H bitovní*. Ten je odvozen od lesního hbitova na *Holém vrchu*, ke kterému ulice směřuje. Ulice začíná u domu p.č. 208 a směřuje na východ k již zmíněnému hbitovu.

Jiráskova

U této ulice nedošlo ke změně názvu, změňujeme ji však z toho důvodu, že od roku 1950 neoznačuje již celou převodní ulici *Jiráskovu* vedoucí z *Masarykova* náměstí až k zátku dnešní ulice *Mermovy*. Od roku 1950 ulice začíná u dnešního *Svatoanenského náměstí*,

¹⁰⁹ http://cs.wikipedia.org/wiki/Julius_Fu%C4%8D%C3%ADk; [cit. 2014-04-10].

¹¹⁰ http://cs.wikipedia.org/wiki/Klement_Gottwald; [cit. 2014-04-10].

zbytek její trasy zůstává stejný. Významová motivace viz heslo *Jiráskova*, kapitola *První známé uliční názvy roku 1914*, s. 39.

K Lomu

Název této ulice je znám od roku 1950. Ulice se nachází v části města zvané *Libochov* a v současnosti spojuje ulice *Teřovou* a *Na Vyhlídce*. Název je odvozen od lomu nyní již neexistujícího, v němž se v minulosti těžilo jen železo v místě, kam ulice směřuje.

Komenského

Tento název máme od roku 1950 potvrzen u ulice, která po velkou část své předchozí existence nesla označení *Těřova*, roku 1943 pak *Englova*. Jedná se o ulici vedoucí od budovy základní školy severním směrem, kde na ní navazuje ulice *Purkyňova*. Zde se potvrzuje teze Jany Matúšové, která říká, že *znakem urbanonymie měst bývá existující vztah mezi honorifikačním názvem ulice a objektem v ní, např. v Komenského ulici je škola, v Těřov se nachází sokolovna.*¹¹¹ Zde se uplatnil hned první případ, kdy ulice, v níž se nachází budova školy, dostala název po předním světovém pedagogovi Janu Amosi Komenském.

Krátká

Jedná se o ulici nově vzniklou na začátku 70. let 20. století nacházející se nedaleko železničního nádraží. V původním návrhu Městské a kulturní komise při M. NV v Protivíně byly ulici navrhovány tři možná názvy: *Ke Kolu*, *Krátká*, *Nová*. Na doporučení Okresního názvoslovného sboru při Státnímu úřadu geodzie pro okres Písek byla ulice pojmenována *Krátká*, a koliv zmíněná komise uvádí, že pokud se tak místní říká, souhlasila by i s názvem *Ke Kolu*.¹¹²

¹¹¹ J. Matúšová, Ke stavu a vývoji urbanonymie měst na území českého jazykového rozmezí. In: *Onomastika a -kola II, Urbanonymia*, Bratislava 1988, s. 85–90.

¹¹² Městský národní výbor Protivín, Návrh na pojmenování dvou nových ulic ze dne 17. 3. 1971, sign. 612, karton č. 100.

Kr ská

Ulice, která v období let 1918-1939 nesla označení nejprve *Vrchlického* a později *Libochov*, je od roku 1950, kdy máme tento název potvrzen, známa jako ulice *Kr ská*. Ulice začíná za fletzovní tratí, kde navazuje na ulici *Blanickou*, a pokračuje směrem k vesnici *Kr ská*, podle níž dostala své jméno.

K Rybní ku

Od roku 1950 rozeznáváme v Protivíně ulici, která pojmenovává prostor začínající v ulici *Oborské*, dále se ubírající směrem na jih a ústící do ulice *Na Chmelní kách*. V prostoru obklopujícím dnešní trasu ulice se kdysi opravdu nacházel malý rybník, jeho přesnou lokaci však dnes neznáme.

Leninova (Blanická)

V letech 1962 a 1970 máme doložen tento název pro dřívější *Ruskou* ulici. Lze předpokládat, že název nesla ulice i po roce 1970, navrácení se k původnímu názvu *Blanická* je doloženo až v roce 1985. Název ulice je motivován postavou Vladimíra Iljiče Lenina (1870-1924), komunistického politika a revolucionáře, vůdce bolševické strany, který byl zároveň prvním předsedou vlády SSSR a teoretikem leninismu.¹¹³

Lesní

Nejedná se o stejnou ulici jako v předchozích obdobích, kdy tento název označoval dnešní ulici *Partyzánskou*. Od roku 1950 nese toto pojmenování nově vzniklá ulice, která se nachází nedaleko fletzovního nádraží a je s ulicí *Partyzánskou* souběžná. Nadnesení se dá říci, že název se přesunul pouze z jedné ulice na ulici sousední. Název je motivován lesem *Obora*, ke kterému ulice směřuje.

Marty Krásové

Ulice vznikla na počátku 70. let výstavbou u mateřské školy. Ulice je jedním koncem spojena s ulicí *Mírovou* v místě, kde se nachází dnešní *Svatoanenské náměstí* a směřuje na západ k lesu *Obora*. V původním návrhu Městské a kulturní komise předložil M. NV v Protivíně

¹¹³ http://cs.wikipedia.org/wiki/Vladimír_Ilji%C4%8D_Lenin; [cit. 2014-04-10].

byly ulici navrhovány dva možné názvy, *Marty Krásové* a *Františka Krhouna*. Na doporučení Okresního názvoslovného sboru při Státním úřadu geodézie pro okres Písek byla ulice pojmenována *Marty Krásové* s odvodněním, ale nebylo vhodné pojmenovat ulici po žijících osobách.¹¹⁴

Mírová

Od roku 1962 se prameny zmíní o ulici *Benešova* (dříve součást *Jiráskovy*)¹¹⁵ jako o ulici *Mírové*. Svůj název dostala nejspíše na znamení období míru, které přetrvalo po období 2. světové války.

Nad Rybníkem

Tato ulice, jejíž název jsme v pramenech poprvé našli roku 1950, spojuje ulice *Kraskou* a *Hbitovně*. Nachází se na západní straně části města zvané *Libochov* a svou trasou kopíruje trasu železniční trati. Právě v místech, kde se dnes nachází železniční trať, se kdysi rozkládal rybník. Neznáme přesné datum jeho vzniku ani zániku, ale je doložen na mapě rybníků a vodních toků panství Protivín z roku 1765¹¹⁶. Dnes se po obou stranách trati nachází louka, která nese název *Na Rybníce*. Název ulice je tedy dán její polohou v blízkosti rybníku, který se zde kdysi nacházel.

Náměstí U Svaté Anny (Svatoanenské náměstí)

Viz heslo Anenské náměstí na začátku této kapitoly.

Na Skále

Ulice se nachází v části města zvané *Libochov*, celá oblast leží na svahu kopce *Holý vrch* a podloží v této lokaci je převážně skalnaté. Na které názvy ulic, jako je například tento, jsou proto odvozeny od charakteru lokace.

¹¹⁴ Městský národní výbor Protivín, Návrh na pojmenování dvou nových ulic ze dne 17. 3. 1971, sign. 612, karton 100.

¹¹⁵ Srovnej s ulicemi *Benešovou* (s. 65) a *Jiráskovou* (s. 66) v této kapitole.

¹¹⁶ A. Kolařová, *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*, Městské kulturní středisko v Protivíně 1998, s. 21.

Na Vyhlídce

Podobně jako u ulice *Na Skále* i název této ulice je odvozen od její polohy na svahu *Holého vrchu*. Z místa, na kterém se ulice nachází, je výhled na velkou část města. Odtud pochází její název.

Ostrov (Na Ostrov)

Viz heslo *Ostrovní níže* v této kapitole.

Ostrovní (Na Ostrov)

Ulice se nachází na ostrově vzniklém vybudováním umělého ramene řeky Blanice. Název *Ostrovní* máme doložen v roce 1950. V roce 1962 je ulice známá jen jako *Ostrov*. Od této doby nemáme o ní jiné záznamy. Až v pramenech z let 2007 je ulice označena současným jménem *Na Ostrov*.

Partyzánská

Od roku 1950 tento název nese dosavadní ulice *Lesní*. Nevíme, zda byla tato ulice pojmenována obecně na počest partyzánů působících během 2. světové války, nebo kvůli konkrétní skupině působící na Protivínsku. Jisté však je, že již od roku 1938 zde probíhala odbojová činnost, kterou některé z místních obyvatel zaplatili vlastními životy, a uhlí byli popraveni, nebo posláni do koncentračních táborů.

Rabišská¹¹⁷

Od roku 1950 je pod tímto názvem známá ulice navazující u domu čp. 269 na ulici *fiifkovu* a směřující k rybníku *Rabin*, podle kterého dostala svůj název.

Ruská¹¹⁸ (Blanická)

V roce 1950 nesla tento název dosavadní ulice *Blanická*. Změnu názvu jsme zaznamenali až v roce 1962, kdy ulice nesla název *Leninova*. Název je udělen na počest národa, jehož

¹¹⁷ Pravopis ponecháváme podle původního zápisu tohoto názvu.

¹¹⁸ Srovnej s ulicí *Americkou* v této kapitole (s. 64).

armáda oficiálně osvobodila město a podílela se na osvobození Československa od nacistické okupace.

Sovetské armády¹¹⁹ (Zámecká)

Pro dosavadní ulici *Stalinovu* byl v roce 1970 potvrzen název *Sovetské armády*, který poměrně pozdě nahradil Stalinovo jméno zprofanované kultem osobnosti. Název má nejspíše oslavovat velikost armády Sovětského svazu.

Sportovní

Název této ulice je dán charakterem výstavby, která se v ulici nachází. V tomto případě se jedná o areál fotbalového hřiště, který se nachází v její blízkosti. Ulice spojuje *Fučíkovu* ulici a *Na Chmelní kách*, je součástí s jižní částí ulice *Veštolce*.

Stalinova¹²⁰ (Zámecká)

V roce 1962 máme tento název doložen pro dosavadní ulici *Komenského*, která vychází z *Masarykova náměstí* a směřuje kolem budovy základní školy směrem na západ k obci Chvaletice. Název byl motivován postavou Josifa Vissarionoviče Stalina (1878-1953), vlastním jménem Josifa Vissarionoviče Džugašviliho, generálního tajemníka Komunistické strany Sovětského svazu v letech 1922-1952, jednoho z nejkrutějších diktátorů v novodobé historii a masového vraha.¹²¹

Sv. Anna (Svatoanenské náměstí)

Viz heslo Anenské náměstí na začátku této kapitoly.

Švermova

Ulice známá v období let 1932-1945 jako *Nádražní* nese od roku 1950 název *Švermova*. Jedná se o ulici navazující na ulici *Jiráskovu* a vedoucí k železničnímu nádraží. Jan Šverma (1901-1944) byl novinář a komunistický politik. Po porážce Slovenského národního

¹¹⁹ Srovnej s ulicemi *Zámeckou* (s. 72) a *Stalinovou* (s. 71) v této kapitole.

¹²⁰ Srovnej s ulicemi *Sovetské armády* (s. 71) a *Zámeckou* (s. 72) v této kapitole.

¹²¹ http://cs.wikipedia.org/wiki/Josif_Vissarionovi%C4%8D_Stalin; [cit. 2014-4-14].

povstání při ústupu povstaleckých jednotek do hor 10. 11. 1944 tragicky zahynul při pochodu hory Chabenec.¹²²

Třkolka (Ve Třkolce)

Pro ulici známou doposud pod názvem *Ve Třkolce* je v roce 1950 potvrzen název *Třkolka*. Název byl odvozen od lesní kolky, která se nacházela na severním konci ulice.

Třešňová

Od roku 1985 je tento název znám pro ulici vycházející z ulice *Kraské* a vedoucí severním směrem. Dnes na ni navazuje ulice *Pod Lesem*. Název z rostlinné třesně je motivován snahou vyhnout se udělení honorifikačních jmen ulicím.¹²³

Tyršova

Dříve název užívaný pro dnešní ulici *Komenského* je od roku 1950 používán jako název ulice, která vznikla výstavbou rodinných domů v západní části města mezi ulicemi *Fučíkovou* a *Na Chmelnicích*, které spojuje. Významová motivace pojmenování viz heslo *Tyršova*, kapitola *Názvy ulic v letech 1918-1939*, s. 52.

Ve Třkolce

Od roku 1962 je tato ulice opět známá pod svým původním jménem *Ve Třkolce*. Název je odvozen od lesní kolky, která se nacházela na severním konci ulice.

Zabovrátká

Ulice začíná za fletnickými tratí, kde navazuje na ulici *Blanickou*, a pokračuje směrem k vesnici *Zabovrátká*, podle níž dostala své jméno.

Zámecká

Od roku 1985 je tento název doložen pro dosavadní ulici *Sovětské armády*. Název ulice dostala podle budovy protivínské zámku, ke které směřuje.

¹²² <http://www.ustrcr.cz/cs/jan-sverma>; [cit. 2014-04-22].

¹²³ Ústní sdělení pana Jana Jelínka ze dne 10. 6. 2011.

Zborovská

Ulice známá v roce 1943 jako *Pod Nazaretem* se v roce 1950 vrátila k svému původnímu názvu, který si podržela do současnosti. Více informací o této ulici viz heslo *Zborovská* v kapitole *Názvy ulic v letech 1918-1939*, s. 53.

Zelenohorská

Jedná se o ulici nacházející se za budovou školy, jedním koncem spojenou s ulicemi *Zámeckou* a *Fügnerovou*, směřující k hlavní silnici. Svě jméno dostala podle vrchu *Zelená hora*, ke kterému ulice směřuje a který se nachází přibližně 1,5 km vzdálenou západně od polohy ulice.

Shrnutí

V období 1945-1989 se vzhledem k jeho rozsahu (44 let) v Protivíně vyskytlo oproti předchozím obdobím mnoho nových uličních názvů. Celkový počet těchto nových názvů dosáhl čísla 43, z toho 22 honorifikačních a 21 názvů zastupujících ostatní významové kategorie. Vzhledem k jejich počtu je zde nebudeme všechny vypisovat, v **tabulce 4** jsou pro rozlišení významy tučně. Celkem se nám v tomto období podařilo zaznamenat 60 názvů ulic a náměstí, 34 názvy honorifikační a 26 názvů ostatních kategorií. Stejně jako v předchozím období i zde kleslo procento zastoupení honorifikačních názvů. Pokles ovšem nebyl nijak významný, z 58,1% v období let 1939-1945 klesl na 56,7%.

Největší zastoupení mezi **honorifikačními názvy** mají jména ulic podle osobností známých z literárního a kulturního života, následují je názvy ulic podle osobností známých ze světa politiky a vady a dále pak názvy podle osobností známých ze starších dob. Svě zastoupení zde na stejné úrovni mají také názvy motivované akty a jinými politiky a státem i národem. Nejméně zastoupeny jsou názvy podle dětí a abstraktního pojmu.

Není překvapující, že v tomto období se objevují dedikační názvy spojené s komunistickým režimem (*Fučíkova*, *Gottwaldovo náměstí*, *Leninova*, *Sovetské armády*, *Stalinova*, *Šermova*). Mnoho nových uvedených honorifikačních názvů již není motivováno jmény velikánů spojených především s obdobím Národního obrození a české reformace, ale postavami spojenými s nedávnou minulostí (*Benešova*, *Fučíkova*, *Gottwaldovo náměstí*,

Marty Krásové, Stalinova, Třvermova), pop. jsou to názvy odkazující k historickým událostem, jejich úastníci mají názvy jinak s nimi spojené (*Americká, Mírová, Partyzánská, Ruská, Sovetské armády, Zborovská*).

Mezi ostatními významovými kategoriemi se nejvíce uplatnily názvy orientací, a to podle objektu, kolem něhož ulice vedla, následované názvy podle polohy ulice. Stejně zastoupeny jsou názvy ulic motivované obecnou polohou, charakterem výstavby v ulici, směrem k jiné obci a blízkým hydronymem. Nejmenší zastoupení mají názvy podle tvaru ulice, podle povodního místního nebo pomístního jména, podle názvů rostlinné říe a názvy s nejasnou motivací. Především u nově vznikajících ulic je výběr jejich názvu motivován snahou vyhnout se oslavnému jménu. Tato tendence je patrná především na názvech ulic z rostlinné říe (*Třešňová*), ale i u názvů z jiných kategorií (*Druftstevní, Krátká, K Lomu, Nad Rybníkem, Na Skále, Na Vyhlídce*).

Podrobnější údaje o zastoupení jednotlivých významových kategorií nabízí tabulka 4.

Tabulka 4: Zastoupení významových motivací v uličních názvech v l. 1945-1989

<i>Významová motivace</i>	<i>Název ulice</i>	<i>Zastoupení</i>
1. Honorifikační názvy		34x (56,7%)
1.1. podle významné osobnosti:		
1.1.1. osobnost známá z literárního a kulturního života	Bořeny Němcové, Čechova, Dvořákova, Fučíkova, Fügnerova, Havlíkova, Jiráskova, Marty Krásové , Smetanova, Svatopluka Čecha, Tyršova	11x (18,3%)
1.1.2. osobnost známá ze starších dob	Anenské nám. , Husova, Chelického, Jeronýmová, Komenského, nám. U Sv. Anny, Sv. Anna , Šiflkova	8x (13,3%)
1.1.3. osobnost známá ze světa politiky a vojny	Benešova , Gottwaldovo nám. , Kalinova, Leninova , Masarykovo nám., Palackého, Purkyňova, Stalinova, Třvermova	9x (15%)
1.2. podle historické události:		

1.2.1. abstraktní pojem	Mírová	1x (1,7%)
1.2.2. akte i	Partyzánská, Sov tské armády	2x (3,3%)
1.2.3. stát i národ	Americká, Ruská	2x (3,3%)
1.2.4. d ji-t	Zborovská	1x (1,7%)
2. Ostatní názvy		26x (43,3%)
2.1. podle vlastnosti ulice		
2.1.1. obecná poloha	Ostrov, Ostrovní	2x (3,3%)
2.1.2. tvar	Krátká	1x (1,7%)
2.2. podle charakteru výstavby v ulici	Druftstevní, Sportovní	2x (3,3%)
2.3. podle polohy ulice	Nad Rybníkem, Na Skále, Na Vyhliídce, Ve Tkolce,	4x (6,7%)
2.4. podle objektu, k n mufl nebo kolem n hof ulice vedla	H bitovní, K Lomu, K Rybní ku, Lesní, Lu ní, Oborská, Pivovarská, Tkolka, Zámecká, Zelenohorská	10x (16,7%)
2.5. podle p vodního místního nebo pomístního jména	Na Chmelni kách	1x (1,7%)
2.6. podle sm ru k jiné obci	Kr ská, Zabo ská	2x (3,3%)
2.7. podle blízkého hydronyma	Blanická, Rabi ská,	2x (3,3%)
2.8. nejasná motivace	Studni ní	1x (1,7%)
2.9. názvy z rostlinné í-e	T e- ová	1x (1,7%)
2.10. podle zam stnání nebo etnického p vodu obyvatel prostoru		

3.3.5 Názvy ulic od roku 1989 do současnosti

Poslední kapitola praktické části se zabývá obdobím po roce 1989 do současnosti. V tomto období vznikly, poprvé dostaly jméno nové ulice v městské části *Libochov*, v které se začalo s výstavbou rodinných domů v roce 1975¹²⁴. Pouze ulice *U Nadjezdu* se nenachází v *Libochov*, nýbrž v západní části města, nedaleko hlavní silnice do *Písku*. U nových názvů, které se objevily, byla patrná snaha vyhnout se honorifikačnímu pojmenování. Z toho důvodu byly voleny názvy ulic inspirované rostlinnou říší a názvy s ní související (*Jablo ová*, *Typková*, *Zahradní*). Dále to byly názvy motivované polohou ulic (*Na Ostrov*, *Pod Lesem*, *U Nadjezdu*). Jediné dva honorifikační názvy vyskytující se v této kapitole náležejí stejnému prostornosti a stejně jako v předchozích obdobích se změnila pouze formální stránka, nikoliv významová motivace názvu (*Nám stí u sv. Anny*, *Svatoanenské nám stí*). Dá se tedy říci, že se nejedná o nové názvy, ale protože zde došlo ke změně, zahrnuli jsme je do klasifikace.

Při zjišťování uličních názvů v tomto období jsme pracovali s těmito zdroji:

Mapa města Protivín z roku 2007 v měřítku 1 : 4000¹²⁵ poskytnutá nám Odborem výstavby, dopravy a životního prostředí Městského úřadu Protivín.

Oficiální seznam ulic města Protivín z roku 2007¹²⁶, také poskytnutý Odborem výstavby, dopravy a životního prostředí Městského úřadu Protivín.

Mapa města Protivín dostupná na internetových stránkách www.mapy.cz.¹²⁷

Jablo ová

Ulici se nachází v části města zvané *Libochov*, která vznikala od druhé poloviny 70. let 20. století. Ve snaze vyhnout se pojmenování ulice oslavným jménem, byl pro ni zvolen název z rostlinné říše. Ulice je jedním koncem spojena s ulicí *Teřovou*.

¹²⁴ A. Kolařová, J. Jarolímek a kol., 700 let města Protivína, Městský národní výbor v Protivín 1982, s. 49.

¹²⁵ Odbor výstavby, dopravy a životního prostředí, Městský úřad Protivín. Mapa města Protivína z roku 2007.

¹²⁶ Odbor výstavby, dopravy a životního prostředí, Městský úřad Protivín. Oficiální seznam ulic města Protivín z 10. 6. 2011.

¹²⁷ http://www.mapy.cz/#!q=protiv%25C3%25ADn&t=s&x=14.221396&y=49.202114&z=14&d=muni_907_1, [cit. 2014-4-15].

Nám stí sv. Anny (Svatoanenské nám stí)

Viz heslo *Svatoanenské nám stí* nífle v této kapitole.

Na Ostrov

Dív jí ulice *Ostrovní*, později označovaná pouze jako *Ostrov*, nese v souvislosti pojmenování *Na Ostrov*. Název je odvozen od polohy ulice, která se skutečně nachází na ostrov vytvořeném vybudováním umělého ramene řeky *Blanice*.

Pod Lesem

Dále z ulic nacházející se v městské části *Libochov*. Oblast svými konci je spojena s ulicí *Na Vyhlídce*. Jméno dostala podle své polohy, les se nachází těsně za pozemky rodinných domů stojících v ulici.

Svatoanenské nám stí

Nevíme, kdy přesně získalo město ze dvou protivínských náměstí svůj dnešní název, ale na mapě města z roku 2007¹²⁸ je uveden název *Nám stí sv. Anny*. V roce 2011 jí přilehlé město *Svatoanenské nám stí*. Název odkazuje k svaté Anně, matce Panny Marie, ochránkyni matek a manželství, – astného porodu. Stala se i patronkou horníků, mlynářů, truhlářů, tkalců, krejčíků, provazníků, také eledínů.¹²⁹

Typková

Ulice se nachází v části města zvané *Libochov*. Jedním svým koncem je spojena s ulicí *Na Vyhlídce* a směřuje na jih. I zde se uplatnila snaha vyhnout se honorifikačnímu pojmenování a bylo zvoleno jméno z říje rostlin.

U Nadjezdu

Ulice vznikla výstavbou bytových domů na konci 20. století a spojuje ulice *Ve Těcholce* a *Marty Krásové*. Svůj název dostala podle nadjezdu, který se nachází nedaleko a jehož

¹²⁸ Odbor výstavby, dopravy a životního prostředí, Městský úřad Protivín, Mapa města Protivína z roku 2007.

¹²⁹ http://cs.wikipedia.org/wiki/Svat%C3%A1_Anna; [cit. 2014-04-15].

stavba započala v roce 1971 a skončila o čtyři roky později. Vyřešila dopravní problém, kdy železnice křížila silnici a komplikovala automobilovou dopravu.

Zahradní

Poslední z ulic nacházející se v městské části *Libochov*. Název sice není odvozen přímo od názvu rostliny, dle zvolení je však stejný jako u ostatních ulicích jmen odvozených od názvů rostlin, totíž vyhnout se honorifikačnímu pojmenování. Svým významem je kategorii názvů zvolených z í-e rostlin velmi blízký, z toho důvodu jsme se rozhodli ulici do této kategorie zařadit.

Shrnutí

V posledním zkoumaném období, od roku 1989 do současnosti, se v Protivíně vyskytlo 8 nových ulicích názvů. Pokud nebudeme brát v potaz formálně neustále se měnící název pro dnešní *Svatoanenské náměstí*, nevyskytl se od roku 1989 žádný nový honorifikační ulicích název. Nové názvy byly voleny z í-e rostlin (*Jabloňová*, *Trpková*, *Zahradní*), popřímo názvy vystihující umístění ulice v krajině i městském prostoru (*Na Ostrově*, *Pod Lesem*, *U Nadjezdu*).

Celkem jsme v tomto období zaznamenali v Protivíně 53 ulicích názvů. Honorifikační názvy zde mají 24 zastupitelů s nejpočetnější skupinou názvů podle osobností známých z literárního a kulturního života. Následuje je skupina názvů podle osobností známých ze starších dob a skupina názvů podle osobností známých ze světa politiky a vědy. Zastoupeny jsou i názvy ulic podle abstraktního pojmu, aktera a děje.

Oproti předchozímu období se procentuální výskyt honorifikačních názvů snížil z 56,7% na 45,3%.

Poprvé od roku 1914, kdy máme zaznamenány první ulicích názvy v Protivíně, přesáhl počet názvů ostatních kategorií počet názvů honorifikačních. Z 29 názvů ostatních významových kategorií je jich nejvíce soustředěno v kategorii názvů podle objektu, konkrétně mufl nebo podle nahořulé ulice vedle. Dále pak následují kategorie názvů podle polohy ulice, názvy z rostlinné í-e, stejně jsou zastoupeny kategorie názvů podle charakteru výstavby v ulici, podle směrů k jiné obci a podle blízkého hydronyma. Nejmenší zastoupení mají kategorie podle tvaru ulice, podle povodního místního nebo pomístního jména a názvy s nejasnou motivací.

Přesnější informace o zastoupení jednotlivých významových kategorií je možné získat v tabulce 5.

Tabulka 5: Zastoupení významových motivací v uličních názvech od roku 1989 do současnosti

<i>Významová motivace</i>	<i>Název ulice</i>	<i>Zastoupení</i>
1. Honorifikační názvy		24x (45,3%)
1.1. podle významné osobnosti:		
1.1.1. osobnost známá z literárního a kulturního života	Bořenův nám., Dvořákova, Fučíkova, Fügnerova, Havlíčkova, Jiráskova, Marty Krásové, Smetanova, Tyršova,	10x (18,9%)
1.1.2. osobnost známá ze starších dob	Nám. sv. Anny, Svatoanenské nám., Husova, Chelického, Jeronýmova, Komenského, Šifkova	7x (13,2%)
1.1.3. osobnost známá ze světa politiky a vědy	Masarykovo náměstí, Palackého, Purkyňova, Švermova,	4x (7,5%)
1.2. podle historické události:		
1.2.1. abstraktní pojem	Mírová	1x (1,9%)
1.2.2. akce	Partyzánská	1x (1,9%)
1.2.3. stát i národ		
1.2.4. dle jmen	Zborovská	1x (1,9%)
2. Ostatní názvy		29x (54,7%)
2.1. podle vlastností ulice		
2.1.1. obecná poloha		
2.1.2. tvar	Krátká	1x (1,9%)
2.2. podle charakteru výstavby v ulici	Družstevní, Sportovní	2x (3,8%)
2.3. podle polohy ulice	Nad Rybníkem, Na Ostrově , Na Skále, Na Vyhlídce, Pod Lesem , U Nadjezdu , Ve Školce,	7x (13,2%)
2.4. podle objektu, ke kterému nebo kolem kterého ulice vedla	Hřbitovní, K Lomu, K Rybníku, Lesní, Luční, Oborská, Pivovar, Zámecká, Zelenohorská	9x (17%)

2.5. podle p vodního místního nebo pomístního jména	Na Chmelni kách,	1x (1,9%)
2.6. podle sm ru k jiné obci	Kr ská, Zabo ská,	2x (3,8%)
2.7. podle blízkého hydronyma	Blanická, Rabi ská	2x (3,8%)
2.8. nejasná motivace	Studni ní	1x (1,9%)
2.9. názvy z rostlinné í-e	Jablo ová, TM ěpková, T e- ová, Zahradní	4x (7,5%)
2.10. podle zam stnání nebo etnického p vodu obyvatel prostoru		

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo prozkoumat vývoj uličního názvosloví ve městě Protivín od počátku 20. století do současnosti. Tento časový úsek byl rozdělen do pěti období, v kterých byla formou heslových odstavců představena nově vzniklá pojmenování ulic a náměstí. U každého hesla jsme se snažili zachytit datum pojmenování, ve většině případů však bylo možné určit pouze přibližný rozsah let, kdy ulice nesla dané pojmenování. Zkoumali jsme také motivaci názvů jednotlivých ulic. V závěru každé kapitoly jsme pak uvedli tabulku zobrazující zastoupení jednotlivých sémantických motivací (klasifikaci jsme stanovili v kapitole **2. Metodologie** na s. 30).

V teoretické části práce jsme představili disciplínu onomastiky v etymologickém pojetí její klasifikace ruskými autory. Zvláštní pozornost jsme věnovali honorifikačnímu motivu, urbanonymům a jejich klasifikaci. Metodologická kapitola se snažila nastínit uspořádání praktické části práce v etymologické představení zvolené klasifikace významových motivací. Zmíněny zde byly také metody práce a zásady, kterými jsme se při národním bádání řídili. Na počátku praktické části práce jsme ve dvou kapitolách představili město Protivín spolu s n kterými jeho částmi a nastínili jeho více než sedmisetletou historii. V následujících pěti kapitolách jsme se zaměřili na proměny protivínského uličního názvosloví v etymologické klasifikaci názvů v každém období.

Uliční názvy jsme rozdělili do dvou základních skupin, názvů honorifikačních a názvů ostatních. V rámci těchto dvou základních skupin jsme rozlišovali kategorie významových motivací, které zastupují všechny názvy ulic a náměstí, které se v Protivíně od počátku 20. století vyskytovaly. Na konci každé kapitoly se nachází tabulka s názvy ulic a náměstí zastoupených v daném období. Zastoupení jednotlivých skupin a významových kategorií je zde vyjádřeno také číselně.

V současnosti jsme v Protivíně zaznamenali 53 uličních názvů, z toho dvě jména náměstí (*Masarykovo náměstí, Svatoanenské náměstí*). Co se týče zastoupení honorifikačních názvů v současném uličním názvosloví, jejich počet je menší než počet názvů motivovaných jinak

neří honorifikační. V Protivíně se dnes vyskytuje 24 honorifikačních uličních názvů a 29 uličních názvů s jinou významovou motivací. Nejvíce zastoupenou skupinou jsou názvy zvolené podle osobnosti známé z literárního a kulturního života (10 názvů), druhou nejpočetnější skupinou jsou názvy podle objektu, kterým může být ulice vedle (9 názvů), výrazně zastoupené jsou také kategorie názvů podle osobností ze starších dob a kategorie názvů podle polohy ulice (obě 7 názvů ulic).

Nejvíce současných uličních názvů pochází z období let **1945-1989** (21 názvů ulic, z toho 5 názvů honorifikačních), z tohoto období se nejvíce jmen dochovalo z roku 1950 (11 názvů ulic). Druhé nejvíce zastoupení v současném uličním názvosloví mají názvy z období let **1918-1935** (17 názvů, z toho 15 honorifikačních); zde je zastoupeno nejvíce názvů z roku 1919 (12 názvů). Z období **od roku 1989 do současnosti** pochází 6 současných uličních názvů, flákný z nich však není honorifikačního charakteru. Pro současných uličních názvů pochází z **prvního pojmenování ulic roku 1914**, mezi nimi jsou 2 názvy honorifikační, konkrétně se jedná o názvy obou protivínských náměstí. Nejméně současných názvů pochází z období let **1939-1945**. Jedná se o 4 uliční názvy, z nichž pouze jeden je honorifikační.

Při zpracování současných uličních názvů do období, ze kterých pocházejí, jsme pracovali s roky, ve kterých se poprvé objevili. Na které ulice mohly být pojmenovány a posléze se vrátily ke svému původnímu označení (například název *Luční* se poprvé objevil roku 1914, roku 1919 byl změněn na *Blodkovu* a od roku 1932 se ulice opět jmenuje *Luční*. Pracujeme tedy s rokem 1914.). Stejně postupujeme s názvy, u kterých se změnila pouze formální stránka, nikoliv však významová motivace (například současná ulice *Echova* nesla do roku 1970 název *Svatopluka Echa*, zde pracujeme s rokem 1919, ve kterém se tento název poprvé objevil).

V první kapitole praktické části **první známé uliční názvy roku 1914** jsme zaznamenali 19 uličních názvů, z nichž 9 bylo názvů honorifikačních a 10 názvů, v nichž se honorifikační motiv neuplatnil. Honorifikační motiv se tedy uplatnil ve 47,4% všech uličních názvů tohoto období. Nejvíce zastoupené kategorie významových motivací v tomto období byly názvy podle objektu, kterým může být ulice vedle (6 názvů). Druhá nejvíce zastoupená kategorie názvů je podle osobnosti známé ze starších dob (5 názvů) následovaná kategorií podle osobnosti známé ze současné politiky a vědy (3 názvy). Podrobné

informace o zastoupení jednotlivých druh významových motivací v tomto období jsou uvedeny v tabulce . 1 (s. 44).

V období mezi lety **191861939** se zvýšil počet zaznamenaných názvů na 34 a zároveň se změnil poměr zastoupení honorifikačních názvů vůči názvům ostatním. Honorifikační názvy tvořily v tomto období 76,5% všech názvů oproti 47,4% v období předchozím. V tomto období se výrazně uplatnily názvy, v nichž je zastoupen honorifikační prvek. Je to především díky přijatému návrhu pojmenování ulic ze 7. 11. 1919¹³⁰, který obsahoval 19 nových honorifikačních názvů. Deset z 19 těchto uličních názvů nebylo dodnes změněno. Nejvíce zastoupené kategorie názvů ulic a náměstí v tomto období jsou názvy podle osobností známých ze starších českých dějin (10 názvů) následované názvy podle osobností známých z literárního a kulturního života (9 názvů). Do značné míry se uplatnily i názvy podle osobností známých ze světa politiky a vojny (5 názvů). Mezi kategoriemi názvů ostatních byla opět nejvíce zastoupena kategorie názvů podle objektu, k němuž nebo kolem něhož ulice vedla (5 názvů). Podrobné informace o zastoupení jednotlivých druh významových motivací v tomto období jsou uvedeny v tabulce . 2 (s. 54655).

Ve stejném zkoumaném období mezi roky **193961945** se objevilo 8 nových uličních názvů, pouze 3 z nich byly názvy honorifikační, zbylých 5 jmen se řadí do kategorie ostatních názvů. Celkem se nám v tomto období podařilo vypátrat 31 uličních názvů. Honorifikační názvy stále tvoří s 18 zástupci převládající část, nicméně jejich zastoupení kleslo z předchozích 76,5% na 58,1%. Kategorie názvů ostatních je zastoupena 13 uličními názvy. Nejpočetnější kategorie významových motivací tvoří jména podle osobností známých z literárního a kulturního života, jména podle osobností známých ze starších dějin a jména podle objektu, k němuž nebo kolem něhož ulice vedla, všechny zastoupeny shodně 6 uličními názvy. Další kategorií, která se výrazněji prosadila, jsou jména podle osobností známých ze světa politiky a vojny (4 názvy). Tabulka . 3 (s. 62) nabízí podrobnější informace o zastoupení jednotlivých kategorií v tomto období.

¹³⁰ SOkA Písek, Městský úřad Protivín, Návrh na pojmenování ulic ze 7. 11. 1919, sign. I, karton . 2.

V období mezi lety **1945** a **1989** se v Protivín objevuje mnoho nových uličných názvů. Je to dáno rozsahem tohoto období, ale také změnou politického režimu a nástupem komunistické strany k moci. Také vyúsťovala uliční názvy jako prostředek uctění a vyzdvížení určitých osobností. Není divu, že i v Protivín se v tomto období objevují honorifikační uliční názvy, které jsou motivované jmény postav i skupin spojených s komunismem (*Fučíkova, Gottwaldovo náměstí, Leninova, Sovětské armády, Stalinova, Třemšova*).

Nové dedikační názvy ulic nejsou také často motivovány jmény velikánů naší minulosti spojenými s obdobím české reformace i Národního obrození, ale objevují se jména osobností z nedávné minulosti (*Benešova, Fučíkova, Gottwaldovo náměstí, Marty Krásové, Stalinova, Třemšova*). Rozšířené jsou i názvy odkazující k historickým událostem, k jejich účastníkům i názvy jinak s nimi spojené (*Americká, Mírová, Partyzánská, Ruská, Sovětské armády, Zborovská*).

Mezi lety 1945 a 1989 se objevilo 43 nových uličných názvů, 22 názvů honorifikačních a 21 názvů zastupujících jiné významové kategorie. Mezi těmito novými názvy byly nejvíce zastoupeny kategorie podle osobností známých z literárního a kulturního života (7 názvů), podle osobností známých ze světové politiky a války (5 názvů) a podle osobností ze starších dob (4 názvy). V nových názvech z kategorií ostatních jsou nejvíce zastoupena jména podle objektu, kolem kterého ulice vedla (7 názvů) a podle polohy ulice (4 názvy).

Celkem se v tomto období objevilo 60 názvů, z nichž 34 jsou jména honorifikační a 26 jmen spadá do kategorií názvů ostatních významových motivací. Opět, stejně jako v předchozím období, došlo k poklesu zastoupení honorifikačního motivu v celkovém počtu uličných názvů z 58,1% na 56,7%. Nejvíce zastoupené významové kategorie v tomto období byly názvy podle osobností známých z literárního a kulturního života (11 názvů), názvy podle objektu, kolem kterého ulice vedla (10 názvů), názvy podle osobností známých ze světové politiky a války (9 názvů) a názvy podle osobností známých ze starších českých dob (8 názvů). Prosadila se také kategorie jmen podle polohy ulice (4 názvy), která se stala produktivní i v následujícím období. Poprvé se objevil i název ulice z rostlinné říše (*Třešňová*), jenž byl zvolen z důvodu vyhnutí se pojmenování ulice po známé osobnosti. Tento typ se stal produktivním v následujícím období. Podrobněji

informace o zastoupení jednotlivých významových kategorií v období let 1945-1989 jsou uvedeny v tabulce . 4 (s. 79-80).

V posledním zkoumaném období od **roku 1989 do současnosti** se objevilo 8 nových ulic s názvy . Pouze ve dvou případech se jedná o názvy honorifikační, ty navíc označují stejné veřejné prostranství (*Náměstí sv. Anny*, *Svatoanenské náměstí*), jehož název od počátku 20. století měl svou formální stránku, nikoliv však významovou motivaci. A kolik jsme tyto dva názvy zahrnuli do klasifikace, dá se říci, že v tomto období se nevyskytla žádná nová honorifikační pojmenování.

Celkem se v tomto období vyskytuje 53 názvů ulic a náměstí. Honorifikační názvy jsou zastoupeny 24 jmény a poprvé od prvního zaznamenaného pojmenování ulic roku 1914 je jejich počet menší než počet názvů z ostatních významových kategorií, který dosáhl čísla 29. V posledním zkoumaném období tedy také došlo k poklesu zastoupení honorifikačního motivu, tentokrát z 56,7% na 45,3%. Nejvíce zastoupené kategorie významových motivací jsou jména podle osobností známých z literárního a kulturního života (10 názvů), jména podle objektu, kolem kterého nebo vedle kterého ulice vedla (9 názvů), názvy podle osobností známých ze starších českých dějin (7 názvů) a podle polohy ulice (7 názvů). Výraznější zastoupení mají také skupiny názvů podle osobností známých ze světové politiky a vojny (4 názvy) a názvy z rostlinné říše (4 názvy). Podrobnější informace o zastoupení jednotlivých významových kategorií je možné získat v tabulce . 5 (s. 79-80).

V tabulce . 6 jsou shrnuty údaje z jednotlivých období. Jsou zde zobrazeny celkové počty ulic v jednotlivých obdobích (sloupec celkem), a počet honorifikačních a ostatních názvů v nově vzniklých názvech stejně jako v celkovém počtu názvů pro dané období. Celkový počet honorifikačních a ostatních názvů je navíc vyjádřen procentuálně. U druhého zkoumaného období 1919-1939 nerozlišíme mezi nově uvedenými a celkovými počty honorifikačních a ostatních názvů, neboť v prvním období roku 1914 nemáme přesnou potvrzení lokaci ulic. Bereme tedy všechny názvy jako nové.

Z tabulky je patrné, že největší zastoupení měl honorifikační motiv v období první a druhé republiky v letech 1918-1939, od tohoto období docházelo k poklesu zastoupení honorifikačních jmen v protivínském uličním názvosloví. A kolik v letech 1945-1989 se

po et t chto názv zvý-il, procento jejich zastoupení se i nadále zmen-ovalo. Stejn tak se zmen-il i po et nov ud lených oslavných jmen, výjimku op t tvo í období let 1945ó1989. Je to zp sobeno jednak del-ím asovým trváním oproti ostatním obdobím a také sklonem komunistického reffimu k pojmenovávání ve ejných prostranství po významných osobnostech, skupinách i událostech.

Stejn tak je mofné od období 1939ó1945 pozorovat stejný nebo v t-í po et nov ud lených názv ostatních významových motivací oproti nov ud leným názv m honorifika ním.

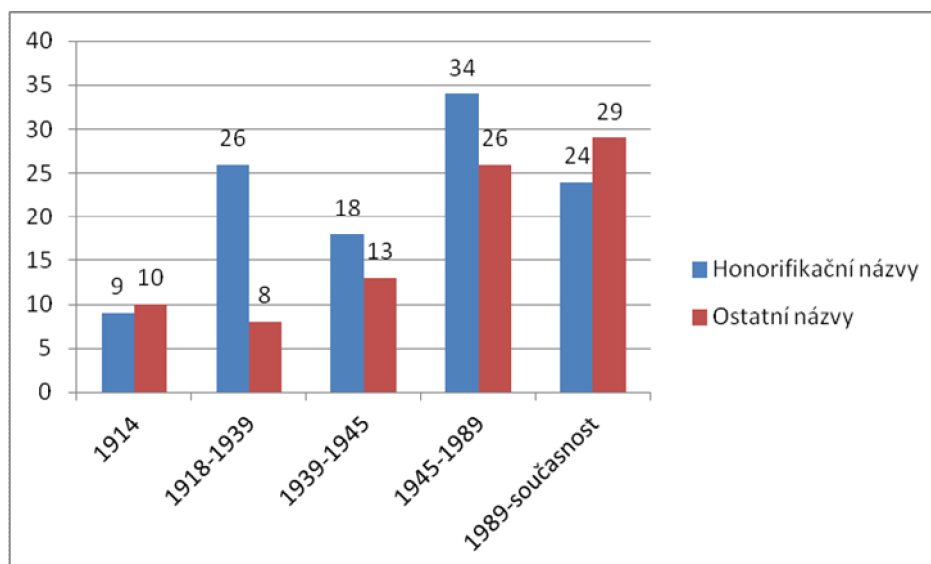
Mezi nejproduktivn j-í kategorie významových motivací v pr b hu celého zkoumaného období pat í skupiny názv podle objektu, k n mufl nebo kolem n hofl ulice vedla, podle osobností známých z literárního a kulturního flivota a podle osobností známých ze star-ích d jin. V letech 1945ó1989 se výrazn uplatnila kategorie názv podle osobností ze sv ta politiky a v dy, k emufl p isp ly názvy motivované jmény osobností spojených s komunismem (*Gottwaldovo nám stí, Leninova, Stalinova, Tšermova*). V tomto období se do pop edí dostávají také názvy podle polohy ulice, ty se výrazn uplatnily také v následujícím období od roku 1989 do sou asnosti. V tomto období je patrná snaha oprostít se od minulosti a v uli ním názvosloví se jífl nevyskytují jména spojená s komunistickým reffimem, jedinou výjimku tvo í ulice *Tšermova*. Jako protiklad k tomuto odstra ování názv motivovaných komunismem jsou ulicím ud lovány názvy z rostlinné í-e a podle polohy ulice, které reprezentují obecnou snahu vyhnout se honorifika ním pojmenováním jako takovým, a to p edev-ím z d vod jejich nestability a nutnosti astého p ejmenovávání.

V p ipojených grafech je názorn vid t zastoupení honorifika ních názv a názv ostatních významových kategorií. **Graf . 1** zobrazuje po et v-ech zástupc obou skupin v jednotlivých obdobích. **Graf . 2** zobrazuje jejich vzájemný pom r. **Graf . 3** zobrazuje po et nov ud lených názv obou skupin v jednotlivých obdobích.

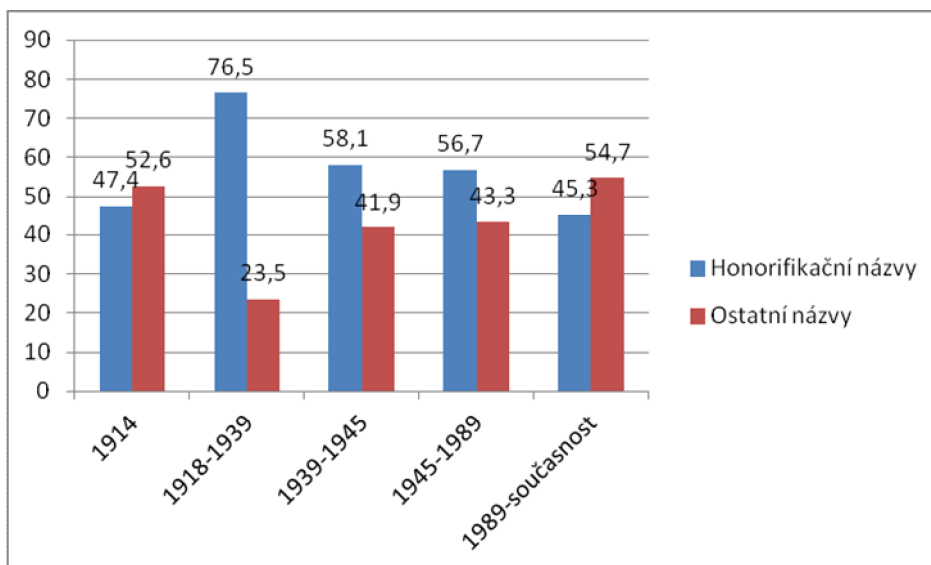
Tabulka . 6: Zastoupení významových motivací v nových názvech a v celkovém po tu uli ních názv v jednotlivých obdobích.

	Honorifika ní názvy		Ostatní názvy		Celkem
	Nové	V-echny	Nové	V-echny	
1914	9	9 (47,4%)	10	10 (52,6%)	19
1918-1939	26	26 (76,5%)	8	8 (23,5%)	34
1939-1945	3	18 (58,1%)	5	13 (41,9%)	31
1945-1989	22	34 (56,7%)	21	26 (43,3%)	60
1989-šou .	2	24 (45,3%)	6	29 (54,7%)	53

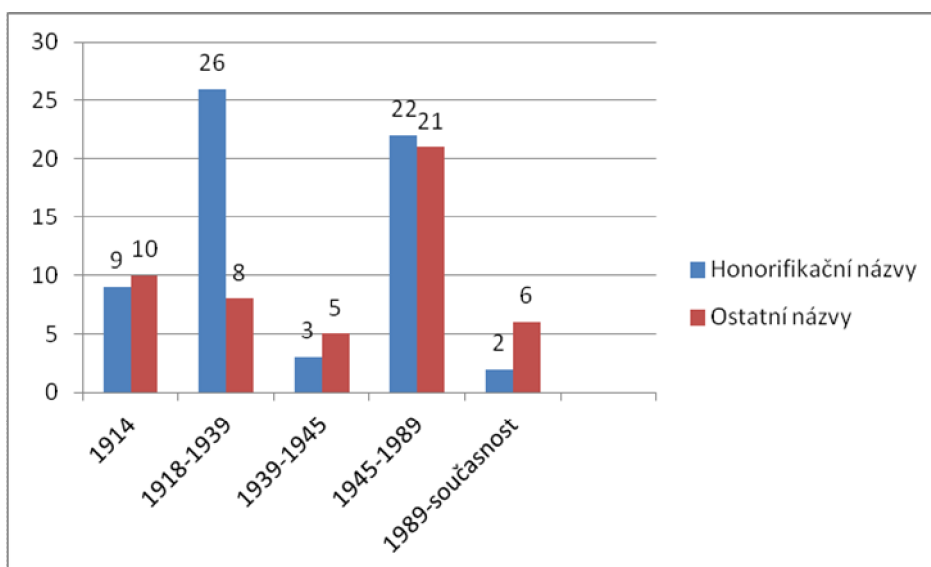
Graf . 1: Zastoupení honorifika ních a ostatních uli ních názv v celkovém po tu uli ních názv v jednotlivých obdobích.

Graf . 2: Vzájemný poměr honorifikačních a ostatních uličních názvů v jednotlivých obdobích.

Graf . 3: Zastoupení honorifikačních a ostatních uličních názvů v nových uličních názvech pro jednotlivá období.

Rejstřík uličních názvů

Rejstřík uličních názvů obsahuje všechny názvy ulic, které se objevily od prvního námi nalezeného záznamu o jejich pojmenování. Současné názvy ulic jsou zvýrazněny tučným písmem. U starších dnes již nepoužívaných názvů jsou uvedeny roky, v kterých je potvrzeno užívání tohoto názvu. Tato data neuvádí období (rozsah let), v kterém bylo názvu užíváno, nýbrž roky, v kterých máme z pramenů potvrzenou platnost tohoto pojmenování (např. *Gottwaldovo náměstí* 1962, 1970 znamená, že z pramenů je potvrzeno užívání tohoto názvu v uvedených letech). V závorce je pak uvedeno současné jméno ulice (např. *Benešova* 1919 (*Studniční*), 1950 (*Mírová*) znamená, že v roce 1919 byla jménem Benešova označována dnešní Studniční ulice, v roce 1950 jí byla označována dnešní Mírová ulice). Pokud názvy ulic nejsou označeny tučným písmem, ani u nich není uveden letopočet a současný název ulice, jedná se o jména z roku 1914 (nejstarší zjištěná jména), u kterých se z velké části nepodařilo zjistit, které ulice označují. Tučným písmem zvýrazněná čísla stránek odkazují na stránku s příslušným heslem.

A

Americká třída 1950 (Blanická, část dnešního Masarykova náměstí od ul. Blanické k Zámecké) **30, 64, 74, 75, 84**

Anenské náměstí 1970 (Svatoanenské náměstí) **64, 69, 71,**

Annenské náměstí 1926 (Svatoanenské náměstí) **49, 50, 54**

B

Bahnhofgasse 1939 (Třermova) **58**

Bahnhof Strasse 1943 (Třermova) **58**

Benešova 1919 (Studniční), 1950 (Mírová)	46, 52, 54, 65 , 73, 74, 84
Blanická	30, 38 , 44, 46 , 47, 55, 57, 62, 64, 68, 70, 75, 80
Blanitzer Gasse 1939 (Blanická)	57
Blodkova 1919 (Luční)	46 , 49, 54
Bofeny Náměstí	23, 37, 50, 57 , 58, 61, 62, 74, 79,
Bräuhausgasse 1939 (Pivovarská)	59
Breite Gasse 1939, 1943 (Dvořákova)	60
Brunnengasse 1939, 1943 (Studniční)	59
echova	52, 65 , 74, 79, 82
D	
Dlouhá	39 , 44, 52
Družstevní	37, 58, 65 , 74, 75, 79
Dvořákova	43, 46 , 54, 65 , 74, 79
E	

Englova 1943 (Komenského) 57, 61, 62, 67

F

Flanitzgasse 1943 (Blanická) 57

Fu íkova 39, 48, 66, 73, 74, 79, 84

Fügenerova 47, 54, 57, 60, 62, 66, 74, 79

Fünergasse 1939 (Fügenerova) 57

G

Gottwaldovo nám stí 1962, 1970 (Masarykovo nám stí) 66, 73, 74, 84, 86

H

Havlí kova 47, 54, 57, 62, 74, 79

Havlí ek-Gasse 1939 (Havlí kova) 57

Havlí ekgasse 1943 (Havlí kova) 57

Heilige Annaplatz 1939 (Svatoanenské nám stí) 59

H bitovní 30, 33, 49, 52, 66, 69, 75, 79

Husova 27, 30, 47, 48, 54, 57, 62, 74, 79

Husgasse 1939, 1943 (Husova) 57

CH

Chel ického 39, 44, **47**, 54, 57, 62, 74, 79

Chel ickýgasse 1943 (Chel ického) 57

Chel ický-Gasse 1939 (Chel ického) 57

J

Jablo ová 30, **76**, 78, 80

Jeronýmova **48**, 54, 57, 62, 74, 79

Jeroným-gasse 1943 (Jeronýmova) 57

Jeroným-Gasse 1939 (Jeronýmova) 57

Jiráskova 27, 30, **39**, 43, 44, **48**, 54, 57, 58, 62, **66**, 67, 74, 79

Jirásek-Gasse 1939 (Jiráskova) 57

Jirásekstrasse 1943 (Jiráskova, Mírová) 57

K

Kalinova 1943, 1950 (Fu íkova) **39**, 44, **48**, 54, 58, 62, 74

Kalinagasse 1939, 1943 (Fu íkova) 58

K Lomu	33, 67 , 74, 75, 79
Komenského	27, 37, 40 , 44, 48 , 51, 52, 54, 57, 58, 62, 65, 67 , 71, 72, 74, 79
Komenskýgasse 1943 (Komenského)	58
Komenský-Gasse 1939 (Komenského)	58
Kovářská 1943 (část dnešní Palackého)	30, 58 , 61, 62
Krátká	24, 30, 33, 64, 67 , 74, 75, 79
Králská	30, 49, 53, 68 , 75, 80
K Rybníku	50, 59, 68 , 75, 79
L	
Leninova 1962, 1970 (Blanická)	65, 68 , 70, 73, 74, 84, 86
Lesní	33, 49 , 55, 58, 62, 68 , 70, 75, 79
Luční	33, 37, 40 , 44, 46, 47, 49 , 53, 55, 58, 59, 62, 75, 79, 82
M	
Masaryk-Platz 1939 (Masarykovo náměstí)	58

Masarykovo nám stí	23, 30, 40 , 58, 60, 66, 79, 81
Marty Krásové	33, 37, 41, 64, 68 , 69, 74, 77, 84
Mírová	30, 42, 50, 63, 65, 69 , 74, 75, 79, 84
Mlýnská	41 , 44
Mostecká 1914 (Blanická)	38, 41 , 44
N	
Nádrafní 1926, 1932, 1933, 1939, 1943 (T ^M ermova)	41 , 44, 49 , 51, 55, 58, 62, 71
Na Chmelni kách	30, 57, 58 , 61, 62, 68, 71, 72, 75, 80
Nám stí Sv. Anny 1950 (Svatoanenské nám stí)	41 , 43, 50, 59, 64, 65, 77, 85
Nám stí u sv. Anny 1962 (Svatoanenské nám stí)	49 , 50, 64, 76
Na Ostrov	70, 76, 77 , 78, 79
Na Skále	33, 69 , 70, 74, 75, 79
Na Vyhíldce	33, 67, 70 , 74, 75, 77, 79
Nad Rybníkem	30, 33, 69 , 74, 75, 79
O	
Oborská	33, 42 , 44, 50 , 55, 59, 62, 75, 79

Ostrovní 1950 (Na Ostrov)	30, 70 , 75, 77
P	
Palackého	50 , 54, 58, 59, 62, 65, 67, 74, 79
Palacký-Gasse 1939 (Palackého)	59
Partyzánská	30, 33, 49, 70 , 74, 75, 79, 84
Pivovarská 1933, 1939, 1950, 1985 (Pivovar)	16, 42, 44 , 50 , 51, 55, 59, 62, 75
Pod Lesem	33, 72, 76, 77 , 78, 79
Pod Nazaretem 1943 (Zborovská)	59 , 61, 62, 73
Prokopa Holého 1919 (Rabi ská)	51 , 54
Purky ova	42 , 44, 51 , 54, 59, 62, 67, 74, 79
Purkyn gasse 1943 (Purky ova)	59
Purkyn -Gasse 1939 (Purky ova)	59
R	
Rabi ská	51, 70 , 75, 80
Resslova 1919, 1926 (T ^M ermova)	49, 51 , 54

Rohá e z Dubé 1919 (H bitovní)	52 , 54
Ruská 1950 (Blanická)	64, 70 , 74, 75, 84
S	
Schulgasse 1943 (Fügnerova)	60
Schwarzenberská	42 , 44
Sov tské armády 1970 (Zámecká)	71 , 72, 73, 74, 75, 84
Smetanova	39, 52 , 54, 59, 62, 74, 79
Smetana-Gasse 1939, 1943 (Smetanova)	59
Sportovní	30, 37, 71 , 75, 79
St. Anna Platz 1943 (Svatoanenské nám stí)	59
Stalinova 1962 (Zámecká)	71 , 73, 74, 84, 86
Studni ní	30, 43 , 44, 46, 52 , 55, 59, 62, 75, 80
Sv. Anna 1985 (Svatoanenské nám stí)	71 , 74
Sv. Annenské 1932 (Svatoanenské nám stí)	49 , 50, 54
Svatoanenská	43 , 44, 48
Svatoanenské nám stí	49, 50, 64, 68, 69, 71, 76, 77 , 78, 79,

81, 85

Svatopluka echa 1919, 1926, 1932, 1933, 1939, 1943, 1950, 1962 (echova) **52**, 60, 62, 65

Svatopluk ech-Gasse 1943 (echova) **60**

Svatopluk- ech-Gasse 1939 (echova) **60**

TM

TMpková 76, **77**, 78, 80

TMroká 1914, 1926, 1932, 1933, 1939, 1943 (Dvo ákova) 26, **43**, 44, 46, 60, 62, 65

TMkolka 1950 (Ve **TM**kolce) 33, **72**, 75

TMkolní 1943 (Fügnerova) 47, 56, **60**, 61, 62, 66

TMvermova 33, 49, 51, **71**, 73, 74, 79, 84, 86

T

Tiergartengasse 1943 (Oborská) **59**

T e- ová 64, **72**, 74, 75, 80, 84

Tyr-ova (v letech 1919, 1926, 1932, 1933 bylo toto jméno uflíváno pro dne-ní ulici Komenského) **52**, 54, 57, 67, **72**, 74, 79

U

U Nadjezdu	33, 76, 77 , 78, 79
V	
Ve Třkolce	33, 37, 58, 60 , 61, 62, 71, 72 , 75, 77, 79
Viktoria nám stí 1943 (Masarykovo nám stí)	56, 60 , 61, 62
Viktoria Platz 1943 (Masarykovo nám stí)	60
Vrchlického 1919 (Kr ská)	49, 53 , 54, 68
W	
Waldgasse 1939, 1943 (Partyzánská)	58
Wiesengasse 1939, 1943 (Lu ní)	58
Z	
Zabo ská	72 , 75, 80
Zahradní	33, 37, 76, 78 , 80
Zámecká	48, 71, 72 , 75, 79
Zborovská	30, 53 , 54, 59, 73 , 74, 75, 79, 84
Zelenohorská	73 , 75, 79

fi

fifkova

27, **53**, 54, 60, 61, 74, 79

fifkagasse 1939, 1943 (fifkova)

60

Seznam zkratek

apod.	a podobn
AV R	Akademie v d eské republiky
Bc.	bakalá
CSc.	kandidát v d
cit.	citováno
.	íslo
p.	íslo popisné
R	eská republika
SAV	eskoslovenská akademie v d
VUT	eské vysoké u ení technické
eds.	edito i
FF JU	Filozofická fakulta Jiho eské univerzity
inv. .	inventární íslo
kol.	kolektiv
l.	letech
M NV	M stský národní výbor
Mgr.	Magistr
MUDr.	doktor medicíny
nap .	nap íklad
o. c.	opere citato (v citovaném díle)
PF JU	Pedagogická fakulta Jiho eské univerzity
PhDr.	doktor filozofie (tzv. šmalý doktorát)
pop .	pop ípad
pozn.	poznámka
r.	rok
s.	strana
Sb.	Sbírka zákon
sign.	signatura
SOkA	Státní okresní archiv

sou .	sou asnost
SSSR	Svaz sovs tských socialistických republik
sv.	svatý/á
tj.	to jest
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaný

Seznam pramenů a literatury

Samostatné publikace

DAVID, J. *Smrdiv, Břevn ves a Rychlonofkova ulice. Kapitoly z moderní eské toponymie*. Praha: Academia, 2011.

Encyklopedický slovník e-tiny. Praha: NLN, 2002.

HARVALÍK, M. *Synchronní a diachronní aspekty eské onymie*. Praha: Academia, 2004.

KOLAFOVÁ, A. *D jiny m sta Protivína a p ipojených osad do roku 1918*. Písek: M stské kulturní st edisko v Protivín , 1998.

KOLAFOVÁ, A. ó JAROLÍMEK, J. a kol. *700 let m sta Protivína*. Písek: M stský národní výbor v Protivín , 1982.

POLÍVKOVÁ, A. *Na-e místní jména a jak jich uřívát*. Praha: Euromedia Group, k.s. ó Knifní klub v edici Universum, 2007.

MILAUER, V. *Úvod do toponomastiky*. Praha: SPN, 1963.

RÁMEK, R. *Úvod do obecné onomastiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1999.

lánky ve sbornících a asopisech

BLICHA, M. Sémantická motivácia nových názvov ulic. In: P. fiigo (eds.), *Onomastika a -kola 2 ó Urbanonymia*, Bratislava 1988, s. 69ó69.

DAVID, J. Honorifikace jako ur ující rys moderní urbanonymie. In: J. David ó M. ornejová ó M. Harvalík (eds.), *Mnohotvárnost a specifi nost onomastiky*, Ostrava ó

Praha: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě a Ústav pro jazyk český AV
R 2010, s. 1316137.

KRAJČOVÍ, R. Urbanonymia a dejiny. In: P. Fiigo (eds.), *Onomastika a -kola 2 o
Urbanonymia*, Bratislava 1988, s. 21–27.

KROUČÁKOVÁ, E. Sémantická motivácia názvov ulíc. In: P. Fiigo (eds.), *Onomastika a
-kola 2 Urbanonymia*, Bratislava 1988, s. 56662.

MATÚŠOVÁ, J. Ke stavu a vývoji urbanonymie v slovensko-nemeckém jazykovém
rozmezí. in: *Onomastika a -kola II, Urbanonymia*, Bratislava 1988, s. 85–90.

ODALO, P. Urbanonymá v procese spoločenských zmien 90. rokov v európskych
postsocialistických krajinách. In: P. Odalo – M. Majtán (eds.), *Urbanonymá v kontexte
historie a súčasnosti*, Banská Bystrica a Bratislava 1996, s. 86–97.

ODALO, P. Vývinové tendencie názvov ulíc a námestí miest a obcí na Slovensku.
Slovenská reč 58, 1993, s. 332–338.

ŠINDELÁŘOVÁ, J. Klasifikace českých a slovenských urbanonym. In: J. David a M.
Moravcová a M. Harvalík (eds.), *Mnohotvárnost a specifická povaha onomastiky*, Ostrava a
Praha: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě a Ústav pro jazyk český AV R
2010, s. 4636472.

ŠRAMEK, R. Urbanonymie a urbonymie, *Onomastický zpravodaj SAV* 31, 1990, s.
65–77.

VACULÍK, D. Ke kterému aspektu motivace v urbanonymii, In: E. Minářová a D.
Sochorová a J. Zítková (eds.), *Vlastní jména v textech a kontextech*, Brno: Masarykova
univerzita, 2014, s. 1026106.

Kvalifikační práce

Balínková P. *Urbanonyma v městě Týn nad Vltavou*, nepublikovaná bakalářská práce FF JU, České Budějovice 2012, [cit. 2014-03-05]. Dostupné <https://wstag.jcu.cz/portal/prohlizeni/index.jsp>

Kuneš V. *Názvy ulic ve Volyni*, nepublikovaná diplomová práce FF JU, České Budějovice 2013, [cit. 2014-03-05]. Dostupné <https://wstag.jcu.cz/portal/prohlizeni/index.jsp>

Nýdlová T. *Urbanonyma v českých Budějovicích*, nepublikovaná diplomová práce PF JU, České Budějovice 2012, [cit. 2014-03-05]. Dostupné <https://wstag.jcu.cz/portal/prohlizeni/index.jsp>

Mikulicová D. *K onomastice města Píseck*, nepublikovaná diplomová práce PF JU, České Budějovice 2000.

Nováková V. *K toponomastice města Rakovník*, nepublikovaná diplomová práce PF JU, České Budějovice 2003.

Stehlíková V. *Uliční názvosloví v městě Písek*, nepublikovaná diplomová práce PF JU, České Budějovice 2013, [cit. 2014-03-05]. Dostupné <https://wstag.jcu.cz/portal/prohlizeni/index.jsp>

Prameny

Státní okresní archiv Písek

Okresní úřad Písek, Sítací formuláře z roku 1914, fasc. 3566361.

Městský úřad Protivín, Návrh na pojmenování ulic ze 7. 11. 1919, sign. I, karton . 2.

Městský úřad Protivín, Návrh na pojmenování ulic z 26. 3. 1926, sign. I, karton . 2.

Městský úřad Protivín, Pojmenování ulic z roku 1932, sign. I., karton . 2.

Sbírka map a plánů, Regulační plán města Protivín z roku 1933, sign. M XVI/32, 33.

Městský úřad Protivín, Soupis českých a německých názvů ulic za Protektorátu Čechy a Morava z roku 1939, sign. I., karton . 2.

Městský úřad Protivín, I/7 Pojmenování dvou ulic ze 4. 12. 1941, sign. I 7, karton . 50.

Sbírka map a plánů, Mapa města Protivín z roku 1943, sign. M XVI/32, 33.

Sbírka map a plánů, Mapa kolní tvrti z roku 1944, sign. M XVI/32, 33.

Městský národní výbor Protivín, Sítací formuláře z roku 1950 o popis sítacích obvodů, inv. . 221, karton . 1.

Městský národní výbor Protivín, Mapa města Protivín z roku 1951, inv. . 866, karton . 101.

Městský národní výbor Protivín, Seznam názvů ulic a náměstí z 9. 1. 1962, sign. 612, karton . 100.

Městský národní výbor Protivín, Dotaz na změnu názvu ulice Mírová z 23. 10. 1968, sign. 612, karton . 100.

Městský národní výbor Protivín, Sítací formuláře ze Sítání lidu, domů a bytů 1970, sign. 612, karton . 100.

Městský národní výbor Protivín, Návrh na pojmenování 2 nových ulic ze dne 17. 3. 1971, sign. 612, karton . 100.

Městský národní výbor Protivín, Údaje pro mapovací práce 1974, sign. 612, karton . 100.

Odbor výstavby, dopravy a životního prostředí, Městský úřad Protivín.

Mapa města Protivína z roku 1985

Mapa města Protivína z roku 2007

Oficiální seznam ulic města Protivín z 10. 6. 2011

Ústní sdělení p. Jana Jelínka ze dne 10. 6. 2011

Internetové prameny

Seznam ulic z internetových stránek ministerstva vnitra ČR [2014-4-3]

<http://aplikace.mvcr.cz/adresy/Region.aspx?regid=16939>

mapa města Protivína dostupná na

http://www.mapy.cz/#!q=protiv%25C3%25ADn&t=s&x=14.221396&y=49.202114&z=14&d=muni_907_1, [cit. 2014-4-15]

Další internetové zdroje

<http://arnika.org/21-platanova-elej-u-protivinskeho-pivovaru>; [cit. 2014-04-24].

<http://imgcdn.geocaching.com/cache/large/a26baada-6db0-433f-b792-ec39a76ac881.jpg>; [cit. 2014-04-24].

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%20%26%20Kalina%20%281870%E2%80%931922%29>; [cit. 2014-04-02].

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%20%26%20Dvo%20%99%20%26%20Alek>; [cit. 2014-04-04].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Bitva_u_Zborova; [cit. 2014-04-04].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%20%26%20Alek_Palack%20%26%20BD; [cit. 2014-04-04].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Evangelista_Purkyn%20%26%209B; [cit. 2014-04-03].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Roh%20%26%20A1%20%26%208D_z_Dub%20%26%20A9; [cit. 2014-04-04].

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan%20%26%20A0verma>; [cit.2014-04-14].

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan%20%26%20BDi%20%26%20BEka>; [cit. 2014-04-04].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Vrchlick%20%26%20BD; [cit. 2014-04-04].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Jeron%20%26%20BDm_Pra%20%26%20BEsk%20%26%20BD; [cit. 2014-04-04].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Jind%20%26%2099ich_F%20%26%20BCgner; [cit. 2014-4-4].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Ressel; [cit. 2014-04-04].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Josif_Vissarionovi%20%26%208D_Stalin; [cit. 2014-04-14].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Julius_Fu%C4%8D%C3%ADk; [cit. 2014-04-10].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Havl%C3%AD%C4%8Dek_Borovsk%C3%BD; [cit. 2014-04-04].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Klement_Gottwald; [cit. 2014-04-10].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Marta_Kr%C3%A1sov%C3%A1; [cit. 2014-04-22].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Miroslav_Tyr%C5%A1; [cit. 2014-04-04].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Prokop_Hol%C3%BD; [cit. 2014-04-04].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Svatopluk_%C4%8Cech; [cit. 2014-04-04].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Svat%C3%A1_Anna; [cit. 2014-04-01].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Vil%C3%A9m_Blodek; [cit. 2014-04-04].

http://cs.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Ilji%C4%8D_Lenin; [2014-04-10].

http://venahruza.rajce.idnes.cz/Ceske_Budejovice-Ceske_Velenice-Veseli_nad_Luznici-Tabor-Bechyne-Tyn_nad_Vltavou-Cicenice?order=create&src=0#; [cit. 2014-04-24].

http://www.fotohistorie.cz/Jihocesky/Pisek/Protivin/Protivin_-_nadrazi/Default.aspx; [cit. 2014-04-24].

http://www.fotohistorie.cz/Jihocesky/Pisek/Protivin/Protivin_-_pivovar/Default.aspx; [cit. 2014-04-24].

http://www.fotohistorie.cz/Jihocesky/Pisek/Protivin/Protivin_-_zamek/Default.aspx; [cit. 2014-04-24].

<https://www.google.cz/maps/@49.199855,14.216943,3a,90y,345.07h,88.59t/data=!3m4!1e1!3m2!1sLL0TH9kiWMuFpCzA0emHQ!2e0>; [cit. 2014-04-24].

https://www.google.cz/maps/@49.204848,14.21496,3a,90y,93.28h,77.9t/data=!3m4!1e1!3m2!1s_SXhltNDaEyNoniQ4fLBRA!2e0; [cit. 2014-04-24].

<http://www.icpisek.cz/img.php?LANG=cz&gallery=fotogalerie&img=2007041439>; [cit. 2014-04-24].

<http://www.turistika.cz/fotogalerie/2988/protivin>; [cit. 2014-04-24].

<http://www.vyletnik.cz/mistopisny-rejstrik/jizni-cechy/pisecko/5354-protivin/>; [cit. 2014-04-24].

<http://www.vyletnik.cz/images/vylet/protivin-382.JPG>; [cit. 2014-04-24].

<http://www.zsprotivin.cz/skola.jpg>; [cit. 2014-04-24].

Město Protivín. Oficiální webové stránky města. Turistika. O městě. [cit. 2014-01-29]. Dostupné z <http://www.muprotivin.cz/turistika/o-meste.html>;

Město Protivín. Oficiální webové stránky města. Historie. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z <http://www.muprotivin.cz/turistika/historie.html>.

Seznam příloh

- Příloha . 1:** Veduta Protivína na hraniční mapě panství Protivín a panství Drahonice z roku 1710.
- Příloha . 2:** Protivín s okolními obcemi na mapě rybníků a vodních toků panství Protivín z roku 1765.
- Příloha . 3:** Masarykovo náměstí, fotografie z roku 1914, pohled od zámku.
- Příloha . 4:** Masarykovo náměstí, současná podoba, pohled od zámku.
- Příloha . 5:** Kostel sv. Alfbřty s farou, pohlednice z roku 1943.
- Příloha . 6:** Kostel sv. Alfbřty s farou, současná podoba.
- Příloha . 7:** Protivínský zámek, pohled od řeky, pohlednice z roku 1912.
- Příloha . 8:** Protivínský zámek, pohled z náměstí, současná podoba.
- Příloha . 9:** Protivínský zámek, severní průčelí, pohlednice z počátku 20. století.
- Příloha . 10:** Protivínský zámek, severní průčelí, současná podoba.
- Příloha . 11:** Budova základní školy, pohlednice kolem roku 1910.
- Příloha . 12:** Budova základní školy, současná podoba.
- Příloha . 13:** Kaple sv. Anny, pohlednice kolem roku 1910.
- Příloha . 14:** Kaple sv. Anny, současný stav.
- Příloha . 15:** fizezniční nádraží, pohlednice z roku 1907.
- Příloha . 16:** fizezniční nádraží, současná podoba.
- Příloha . 17:** Mírová ulice ve druhém desetiletí 20. století, tehdejší Pivovarská třída.
- Příloha . 18:** Mírová ulice, současná podoba.
- Příloha . 19:** Protivínský pivovar, pohlednice z roku 1904.
- Příloha . 20:** Brána protivínského pivovaru, současná podoba.
- Příloha . 21:** Platanová alej vedoucí k bráně protivínského pivovaru, současná podoba.
- Příloha . 22:** Lom pod Hájkem, fotografie z počátku 30. let 20. století.
- Příloha . 23:** Protivín od jihovýchodu, fotografie z 90. let 20. století.
- Příloha . 24:** Mapa města Protivín z roku 2007 (zmeněna na 25% původní velikosti) je volně vložena na konci diplomové práce.

Přílohy

Příloha . 1: Veduta Protivína na hraniční mapě panství Protivín a panství Drahonice z roku 1710.¹³¹

Příloha . 2: Protivín s okolními obcemi na mapě rybníků a vodních toků panství Protivín z roku 1765.¹³²

¹³¹ A. Kolařová, *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*. Písek: Městské kulturní středisko v Protivíně, 1998, s. 35.

¹³² A. Kolařová, *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*. Písek: Městské kulturní středisko v Protivíně, 1998, s. 21.

Příloha .3: Masarykovo náměstí, fotografie z roku 1914, pohled od zámku.¹³³

Příloha .4: Masarykovo náměstí, současná podoba, pohled od zámku.¹³⁴

¹³³ A. Kolařová, *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*. Písek: Městské kulturní středisko v Protivín, 1998, s. 31.

¹³⁴ <http://www.vyletnik.cz/mistopisny-rejstrik/jizni-cechy/pisecko/5354-protivin/>; [cit 2014-04-24].

Příloha .5: Kostel sv. Alfb ty s farou, pohlednice před rokem 1943.¹³⁵

Příloha .6: Kostel sv. Alfb ty s farou, současná podoba.¹³⁶

¹³⁵ A. Kolařová, *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*. Písek: Městské kulturní středisko v Protivín, 1998, s. 87.

¹³⁶ <http://www.turistika.cz/fotogalerie/2988/protivin>; [cit. 2014-04-24].

Příloha .7: Protivínský zámek, pohled od řeky, pohlednice z roku 1912.¹³⁷

Příloha .8: Protivínský zámek, pohled z náměstí, současná podoba.¹³⁸

¹³⁷ http://www.fotohistorie.cz/Jihocesky/Pisek/Protivin/Protivin_-_zamek/Default.aspx; [cit. 2014-04-24].

¹³⁸ <http://www.turistika.cz/fotogalerie/2988/protivin>; [cit. 2014-04-24].

Příloha . 9: Protivínský zámek, severní průčelí, pohlednice z počátku 20. století.¹³⁹

Příloha . 10: Protivínský zámek, severní průčelí, současná podoba.¹⁴⁰

¹³⁹ A. Kolařová, *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*. Písek: Městské kulturní středisko v Protivíně, 1998, s. 100.

¹⁴⁰ <http://www.vyletnik.cz/images/vylet/protivin-382.JPG>; [cit. 2014-04-24].

Příloha . 11: Budova základní školy, pohlednice kolem roku 1910.¹⁴¹

Příloha . 12: Budova základní školy, současná podoba.¹⁴²

¹⁴¹ A. Kolařová, *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*. Písek: Městské kulturní středisko v Protivíně, 1998, s. 90.

¹⁴² <http://www.zsprotivin.cz/skola.jpg>; [cit. 2014-04-24].

Příloha .13: Kaple sv. Anny, pohlednice kolem roku 1910.¹⁴³

Příloha .14: Kaple sv. Anny, současná podoba.¹⁴⁴

¹⁴³ A. Kolařová, *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*. Písek: Městské kulturní středisko v Protivíně, 1998, s. 86.

¹⁴⁴ https://www.google.cz/maps/@49.204848,14.21496,3a,90y,93.28h,77.9t/data=!3m4!1e1!3m2!1s_SXhltNDaEyNoniQ4fLBRA!2e0; [cit. 2014-04-24].

Příloha .15: železniční nádraží, pohlednice z roku 1907.¹⁴⁵

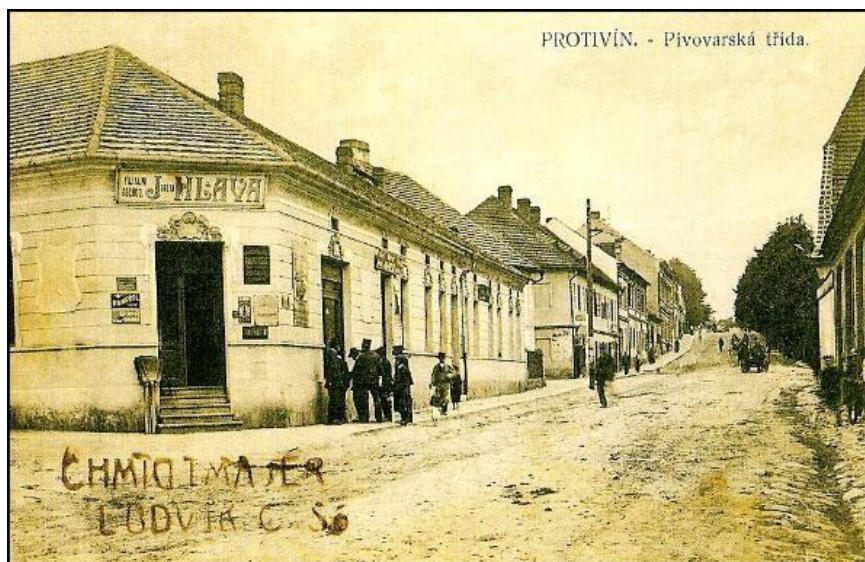
Příloha .16: železniční nádraží, současná podoba.¹⁴⁶

¹⁴⁵ http://www.fotohistorie.cz/Jihocesky/Pisek/Protivin/Protivin_-_nadrazi/Default.aspx; [cit. 2014-04-24].

¹⁴⁶ http://venahruza.rajce.idnes.cz/Ceske_Budejovice-Ceske_Velenice-Veseli_nad_Luznici-Tabor-Bechyne-Tyn_nad_Vltavou-Cicenice?order=create&src=0#; [cit. 2014-04-24].

Příloha .17: Mírová ulice ve druhém desetiletí 20. století, tehdejší Pivovarská třída.¹⁴⁷

Příloha .18: Mírová ulice, současná podoba.¹⁴⁸

¹⁴⁷ <http://imgcdn.geocaching.com/cache/large/a26baada-6db0-433f-b792-ec39a76ac881.jpg>; [cit. 2014-04-24].

¹⁴⁸ <https://www.google.cz/maps/@49.199855,14.216943,3a,90y,345.07h,88.59t/data=!3m4!1e1!3m2!1sLL0TH9kiWMuFpfCzA0emHQ!2e0>; [cit. 2014-04-24].

Příloha .19: Protivínský pivovar, pohlednice z roku 1904.¹⁴⁹

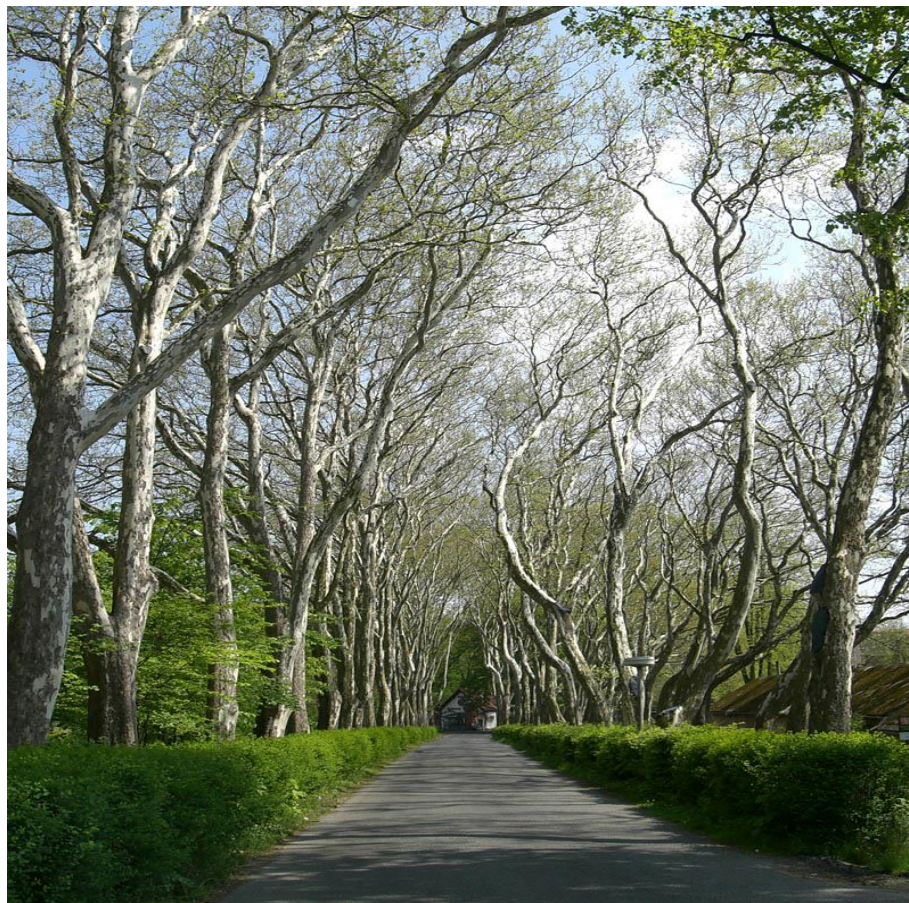
Příloha .20: Brána protivínského pivovaru, současná podoba.¹⁵⁰

¹⁴⁹ http://www.fotohistorie.cz/Jihocesky/Pisek/Protivin/Protivin_-_pivovar/Default.aspx; [cit. 2014-04-24].

¹⁵⁰ <http://www.icpisek.cz/img.php?LANG=cz&gallery=fotogalerie&img=2007041439>; [cit. 2014-04-24].

Příloha .21: Platanová alej vedoucí k bráně protivínského pivovaru, soušasná podoba.¹⁵¹

¹⁵¹ <http://arnika.org/21-platanova-elej-u-protivinskeho-pivovaru>; [cit. 2014-04-24].

Příloha . 22: Lom pod Hájkem, fotografie z počátku 30. let 20. století.¹⁵²

Příloha . 23: Protivín od jihovýchodu, fotografie z 9 roku 1942.¹⁵³

¹⁵² A. Kolařová, *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*. Písek: Městské kulturní středisko v Protivíně, 1998, s. 64.

¹⁵³ A. Kolařová, *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*. Písek: Městské kulturní středisko v Protivíně, 1998, s. 25.

Příloha . 24: Mapa města Protivín z roku 2007

